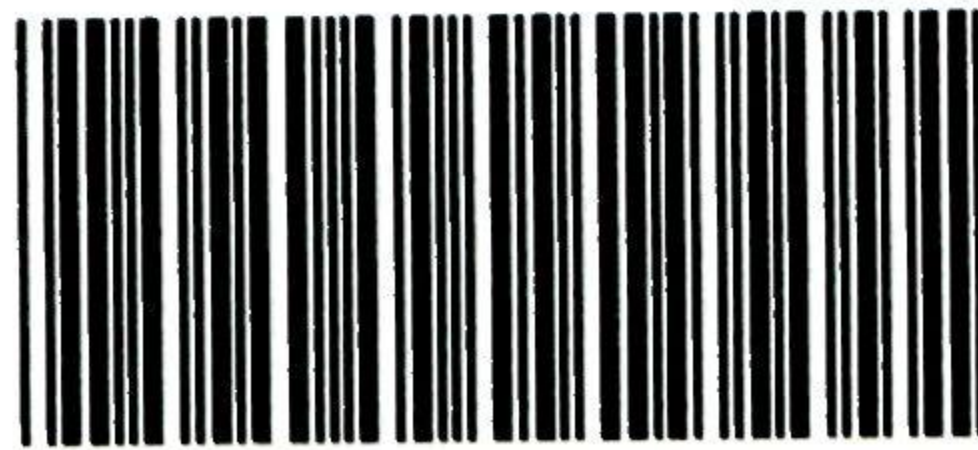

משרד הביטחון

ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

התחלת תיק

2694012

מספר משלוח/תיק : 1986 / 157 - 393

תאריך המסמך המוקדם : 01.01.1973

תאריך המסמך המאוחר : 31.12.1974

סימון התיק:

2

משרד הבטחון
מדינת ישראל ומשרד הבטחון

~~151/86
393~~

התחלת התיק

מתקנת הסלריה

שם היחידה:

יחידה (אטמוספירה) קצבון

המטה:

Handwritten text in blue ink, possibly a signature or name, consisting of several stylized characters. A horizontal line is drawn below the text.

Handwritten text in blue ink, possibly a signature or name, consisting of several stylized characters. A horizontal line is drawn below the text.

Handwritten text in blue ink, possibly a signature or name, consisting of several stylized characters. A horizontal line is drawn below the text.

כה בני 'הבטוח' של צה"ל

טלוי

- 1. זמן שיוא האלוני - זיקונים
- 2. זל זענה ספר שלי
- 3. זל זענה ספר שלי
- 4. זענה שלי

מחקר מלחמת ירה"כ בחזית הצפון

(1 ספט' - ליל 5-6 אוק' 73)

תוכן הענינים

פסקה 1 - אויב - מטרות מלחמה ותכנונים אופרטיביים

- א. מטרות המלחמה של סוריה.
- ב. תכנית המגנבה "צלחח אלדיר".
- ג. תכנונים התקפיים סורים על רמה"ג.
- ד. תכנית המתקפה "110".

15. אלה (שם)

טלוי על זענה
מקנה נדמה

16. זענה קבא זענה

17. זענה קבא זענה

פסקה 2 - פיקוד הצפון - רקע כללי

- א. כללי.
- ב. אוגדות המילואים של פיקוד הצפון.
- ג. התכניות האופרטיביות למגנבה של פיקוד הצפון.
- ד. תכניות המתקפה של פיקוד הצפון.
- ה. הכנות פיקוד הצפון מתחילת ספט' 73 לקראת חידוש הלחימה.

פסקה 3 - התקופה 1 - 12 ספט' 73

- א. פעילות הסורים
- ב. פעילות פיקוד הצפון

פסקה 4 - התקופה 13 - 22 ספט' 73

- א. הקרב האוירי בצפון סוריה ב-13 ספט' 73.
- ב. פעילות הסורים.
- ג. פעילות פיקוד הצפון.

פסקה 5 - התקופה 23 - 30 ספט' 73

- א. פעילות האויב
- ב. פעילות פיקוד הצפון.

פסקה 6 - התקופה 1 אוק' - 4 אוק' 73

- א. פעילות הסורים והערכותם.
- ב. פעילות ותגבור מערך פיקוד הצפון בדרמה"ג ופריסתו.

7. כמות ימים -
כמו האמרי הקסיס
אמרי של זענה לפון
אמרי לפון זענה לפון
אמרי לפון זענה לפון
אמרי לפון זענה לפון
אמרי לפון זענה לפון

1
1
4
5
8. כמות כמות ז' לפי
אז כמות ז' לפי
או לפי ז' לפי
25-7
35-7

פסקה 7 - ה-5 באוקטובר 1973

65

א. פעילות האויב.

66

ב. הערכות והכנות הפיקוד.

75

סיכום

77

גרף גידול המערך הסורי

בספח

78

בטחון שדה, הסואה והזנאה לשמירת סוגיות ההתקפה הסורית.

אויב מפת יש ? ✓
אויב כללית המקום ?

פסקה 1 - אויב - רקע כללי

מטרות המלחמה של סוריה

1. מטרת המלחמה של סוריה, מאז מלחמת ששת הימים ועד מלחמת יוה"כ, היו: (1)
א. השול מוחלט של ההישגים הטריטוריאליים של ישראל ב"מלחמת ששת הימים", כלומר החזרת השליטה ברמת הגולן לידי הסורים.

ב. השתחררות מבושת התבוסה ומהרגשת התסכול ע"י הפגנת כושרם לבקוט יוזמה

התקפית ולהגיע להישגים.

חזית? שטח, גלגל, הלמטה ליה"כ?
חזית אפסא מטפס נכ אקטט אמיטלסו סלני אפסא?

תוכנית המגננה "צלאח אלדין"

2. כללי

תוכנית המגננה של הצבא הסורי לאפשרות של מיתקפה ישראלית כוללת ברמה"ג, המכוונת להערכת הסורים להגיע לדמשק, בקראת בשם "מבצע צלאח אלדין" והיתה בתוקף, ככל הידוע, מאוק' 72 ועד למלחמה. (2)

תוכנית זו התבססה על הערכת מצב סורית שקבעה כי לישראל שלש דרכי פעולה אפשריות עקריות למיתקפה ברמה"ג, הנבדלות ביניהן בעקר בציר המאמץ העקרי: (3)

(1) מטכ"ל/אמ"ב, סקירת מודיעין מיוחדת 109/73 - מטרות המלחמה של מצרים וסוריה

מד (מ) 586.130.1, 557, 20 אוק' 73, עמ' 4, וכן: מטכ"ל/אמ"ב, הערכת מודיעין שנתית

מד (מ) 586.134, דצמ' 74, עמ' 19.

מטון לשם מ-1967 הייתי ממנו עם מנתו מ-1968 אמל
ואם לא אמני אלאמה ולת

(2) יצויין, כי בסקירת המודיעין המיוחדת 109/73 שנזכרה לעיל, במנו יחד מטרות המלחמה

של מצרים וסוריה ומתוכן אפשר היה להבין כי קימת מטרה נוספת של "הוצאת הסכסוך

הישראלי - ערכי מקפאון והעלאתו בזירה הבינלאומית בצורתו החריפה ביותר". אלא

שמטרה זו בכונה לגבי מצרים בלבד, אך איננה מתישבת עם תפיסת העולם וקוי ההסברה של המשטר הסורי, שהן לפני מלחמת יוה"כ והן אחריה, וכמו כן לא בזכרה בכל פרסום של

אמ"ב/מחקר שהגיע לידיעת מח' היסטוריה. הדבר גם אושר בע"פ בשיחה עם סא"ל יצחק כהני מאמ"ב/מחקר (אוג' 75).

? קצוק?
מה? סואלני?

(2) מטכ"ל/אמ"ב, אגרת תו"ל אויב 9/74, צבא סוריה - תורת הקרב וישומה, מד (מ) 122.

586 (424, דצמ' 74, עמ' 162.

(3) סם, עמ' 156 - 161.

כפסק הדין אסדום או מלחמה

על חזיתות כפ. קצוק?

1. חזק הם כמו יבנות

2. חזק הם בקיטון אלוזר אלס

3. אלוזר זמ: המטרה של חקת !!

→ הם ינו קטל א/א
על מנתם טקטישן

ח. חזקו ויטיון
ב. קיטוני מלחמ

קניטרה

- א. צצפון רמה"ג (ציר ~~המגנה~~ - טעסע - דמשק).
- ב. במרכז רמה"ג (ציר כודנא - צנמין - דמשק).
- ג. בדרום רמה"ג (ציר רפיד - ~~המגנה~~ - דמשק).

יחד עם זאת היו הסורים מודעים לאפשרות שכל מאמץ משני של כוחותינו עלול להפוך למאמץ עקרי אם תושג בו הצלחה.

עקרי תוכנית המגנה "צלח אלדון" (1)

3. לפי תוכנית זו ערך עקרו של הצבא הסורי במרחב שבין דמשק לגבול סוריה-ישראל בסתי רצועת הגנה רצופות:

- א. הרצועה הראשונה ~~השתרעה~~ לאורך קו החזית ממורדות החרמון ועד קניוני ~~החרמון~~ והירמון ובעמק של 15-20 ק"מ. ברצועה זו נערכו שלש דיביזיות ה-חי"ר/ממוכן, כאשר החטיבות המשורינות שלהן ^{היו} מרוכזות בערף הרצועה ומיועדות להנחית התקפות בגד לעבר הקו הראשון.
- ב. הרצועה השנייה גם היא נשענה בצפון על מורדות החרמון באזור קטנא - ערוץ הסבראבי והגיעה בדרום עד לקצה הצפוני של הלג'ה הגדולה. ברצועה זו תרכזה ^{היו} שתי דיביזיות המשורינות ~~מיועדות~~ להיערך להגנה במערכים המוכנים עבורן ברצועה זו, או לתקוף בגד לעבר רצועת ההגנה הראשונה, בהתאם להתפתחות הקרב.

4. פרט לדיביזיות הוטלו משימות הגנה משניות על כוחות קטנים יותר:

- א. על גבול סוריה עם ירדן בדרום רמה"ג הגנה חט' משורטבת עצמאית, מחשש למאמץ ישראלי דרך פתחת רמת'א-דרעא. (2)

- ב. על גבול לבנון הגבו שתי חטיבות חי"ר עם אפשרות של סיוע בחטיבה משורינת 3, וזאת מחשש למאמץ ישראלי ממערב דרך בקעת הלבנון. על גזרה זו פקד, ככל הנראה פקוד דמשק, שהיה גם אחראי להגנת הבירה ולצורך זה קבל מספר כוחות בוספים. (3)

5. לפני מלחמת יוה"כ היתה ידועה בצ"ל תוכנית המיגנה הסורית ברמה"ג בשם "צמוד" - תוכנית שהיתה בתקף עד לתוכנית "צלח אלדון" - אלא שהמרכיבים העקריים היו זהים בסתי התוכניות פרט לשנויים אלה: (4)

(1) שם, עמ' 162 - 163. ← קו חזית אל-לבנון, חזית אל-סוריה. (א) חזית אל-לבנון

(2) משימה בוספת של חטיבה זו היה לסייע בהגנת רצועת ההגנה הראשונה.

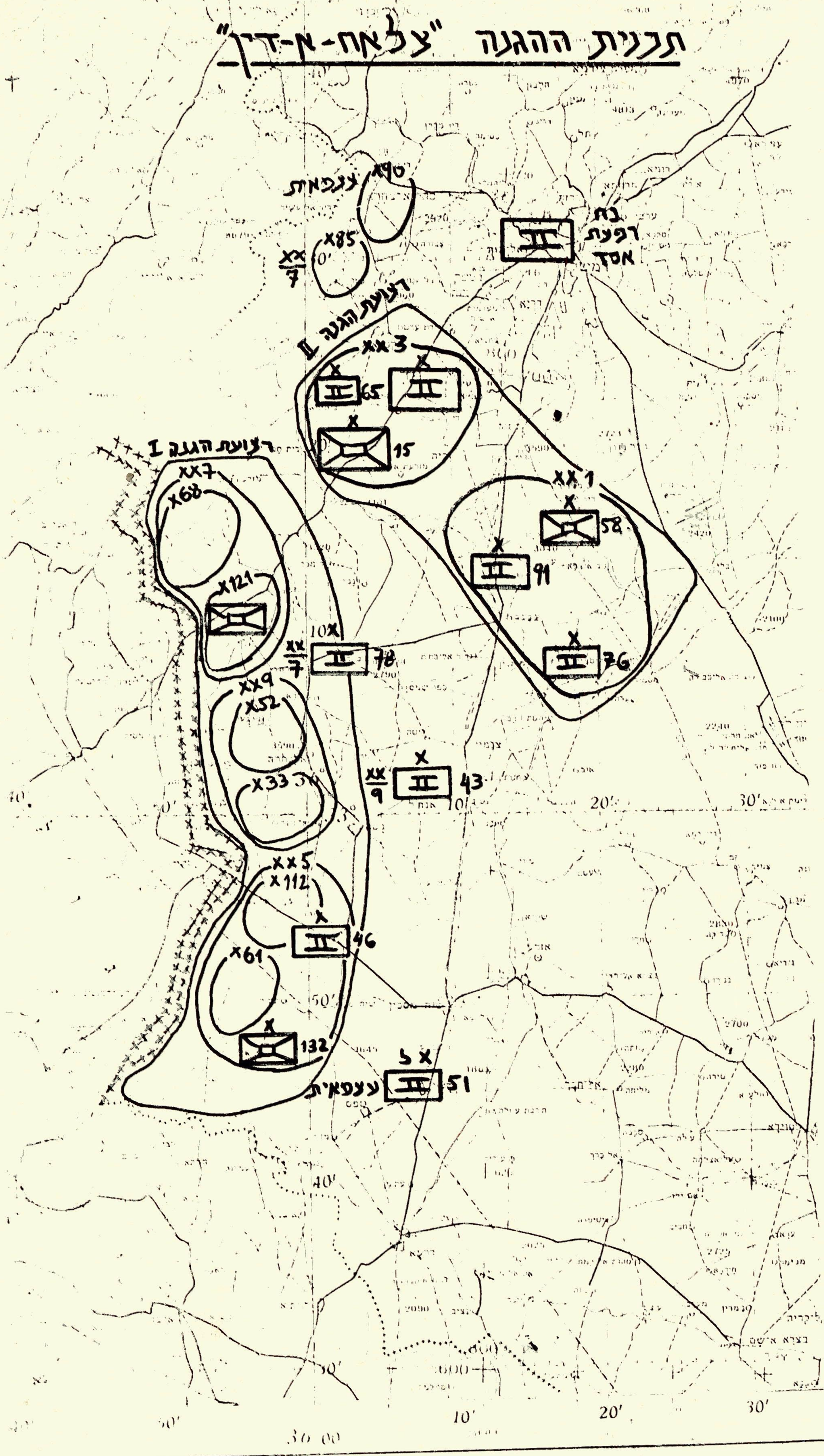
(3) מטכ"ל/אמ"נ, סקירת מודיעין מיוחדת 28/73 - פיקוד דמשק כפיקוד מבצעי, מד (מ/130.1

586) 3, 6 מרץ 73. → כח אקטיוו אל-לבנון

(4) מטכ"ל/אמ"נ, סקירת מודיעין מיוחדת 102/74 - תוכנית ההגנה הסורית החדשה, מד/מ/

489, 15 אוק' 74, עמ' 2.

תכנית ההגנה "צלחה-ח-ד-ד"ן"

א. בתוכנית "צמוד" יועדה להגנת גבול סוריה לבנון חט' חי"ר אחת בלבד במקום שתיים לפי תוכנית "צלאח אלדין"⁽¹⁾.

ב. בתוכנית "צמוד" בועדו הדיביזיות המשוריינות להיערך להגנה ברצועה השניה כאשר בדרג ראשון של כל אחת פרוסות חט' ממוכנת וחט' משוריינת לעומת שתי חט' משוריינות בתוכנית "צלאח אלדין".

תכנונים התקפיים סוריים על רמה"ג

6. ההכנות הסוריות לקראת תכנונים התקפיים לכבוש רמה"ג החל, ככל הידוע, כבר בסוף ^{שני} 1972 בעקבות החלטה על מלחמה יזומה החלטה, שנפלה כנראה בעת מפגש הצמרת הסורית עם שר ההגנה המצרי (בוב' 72)⁽²⁾.

במחצית הראשונה של שנת 1973 גבשו הסורים את התפיסה הכללית לגבי האפשרויות האופרטיביות ההתקפיות ובמאי 73 כבר היתה בידם תוכנית מפורטת לבכוש רמה"ג. יתכן שמאז ועד אוק' 73 נעשו בתוכנית זו שנויים מסוימים, אך ודאי שלא היו אלה שנויים עקרוניים, ותוכנית המיתקפה הסורית ביוה"כ, שקבלה את שם הקוד "מבצע 110", היתה ^הה בעיקרה עם התכנון המקורי הזה⁽³⁾.

לפי הצמרת הסורית

7. עד אביב 1973 לא היה ידוע בצה"ל א על תכנונים התקפיים קונקרטיים של הסורים. אמנם כבר באמצע 72 הניח אמ"ב/מחקר שקיימת בצבא הסורי קונספציה של מיתקפה לכבוש רמה"ג בדרג של צמרת הצבא, אך ההערכה היתה שלא קיימות תוכניות מיתקפה מעובדות, מפורטות ומתורגלות⁽⁴⁾.

סאלגן???

8. החל באפר' - מאי 73 כבר בודע על תכנונים התקפיים ועל תרגילי מפקדות (כולל דרג המטכ"ל) בנושא זה, ומאז ואילך היה ברור שלצבא הסורי תוכנית התקפית מגובשת לכבוש רמה"ג וכי הוא נמצא בשלב די מתקדם שלהכנות ~~מפורטות~~ ^{קונספציה} ~~לכבוש~~ ^{לה}.

(1) ונרי זה ביחס לתוכנית "צמוד" היה ידוע בצה"ל, וראה סקירת מודיעין מיוחדת 28/73 שלעיל, עמ' 4 ואילך.

*2
הצמרת הסורית
ולפי הצמרת הסורית*

(2) מטכ"ל/אמ"ב, הערכת מודיעין שנתית, מד (מ/586.134), מ/581, דצמ' 74, עמ' 3.

(*לפי הצמרת הסורית??*)

(3) שם, ע"מ 4-5

(4) אמ"ב/מטכ"ל, סקירת מודיעין מיוחדת 82/72 - חקירת השבוריים הסוריים, מד (מ/130.1)

(586) 402, ע"מ 39 - 41.

מאלגן?

לפי הצמרת הסורית??

מאלגן: 38

הגנת רמה"ג ע"י צה"ל בראיה הסורית

9. הסורים העריכו כי תוכנית המיגונה של צה"ל ברמה"ג מתבססת על כוחות חי"ר (כשתי חטיבות חי"ר מתוגברות בשני גדודי טנקים), הנשענים על קו הבצורים הקדמי ועל כוחות עתודה משוריינים המרוכזים מאחור (חט' משורינת במרחב כפר-נפח ועד חט' ממוכנת באזור ^{לערה} ~~העמית~~), המסוגלים להבחית התקפות בגד לעבר הקו הראשון תוך 2-3 שעות מתחילת התקפה (1).
10. הן בשל היקף הכוחות הישראליים הערוכים בה וכן בשל ממדיה, ראו הסורים ברמה"ג רצועת הגנה אחת, אשר עפ"י תורת הקרב הסורית מוקצית בד"כ כמשימה יומית לדיניזיה בהתקפה. בנוסף לכך, העריכו כי העתודה הזירתית של צה"ל בצפון (כ-3 אוגדות מילואים) לא תספיק להתארגן ולהיות מופעלת לפני תום 24 שעות מתחילת התקפתם.
11. על הבחנת יסוד אלה, התבססה תוכנית המתקפה הסורית ולפיכך הוקצו בה שלש דיניזיות החי"ר לכבוש כל רמה"ג עד קו הירדן תוך יממה אחת, בעוד ששתי הדיניזיות המשוריינות הוקצו לבלימת התקפות הנגד הצפויות של צה"ל וזאת במסגרת מערך הגנה כולל ברמה"ג. אך קורו הסורים שיעלה בידם להתיצב לבלימה בקו הגנה נוח ועם כח שריון מסיבי ורענן שעדיין לא נשחק בקרב (2).

2
 *
 2

עקרי תוכנית המיתקפה "110" (3)

12. המשימה

כבוש רמה"ג, השמדת כוחות צה"ל הערוכים בה וליצוב קו הגנה לאורך הירדן ע"י 3 דיניזיות חי"ר ועוד שתי דיניזיות משוריינות בעתודה עד יום ה"ע" + 1 עם שחר.

13. השיטה

הבקעה בחזית רחבה ע"י דיניזיות החי"ר, המתוגברות כל אחת בחטיבה משורינת, השמדת האויב והתיצבות על קו הירדן, תוך השתלטות במקביל על גשרי הירדן ובקורות חיוניות אחרות (כמו מוצב ^{החמון} ~~החרמון~~) ע"י כוחות קומנדו וצנחנים, ב-4 שלבים: (4)

2
 6636

- (1) הערכת המודיעין הסורית על הגנת רמה"ג בידי צה"ל מתבססת בעקרה על הסעיף "אויב" בפקודת המבצע להתקפה של חט' 85 חי"ר, המדפיץ כנספח ב' לפרק ד' באגרת תו"ל אויב של מטכ"ל/אמ"נ מס' 9/74 ¹⁶ ~~93-94~~.
- (2) מטכ"ל/אמ"נ, הערכת מצב שבחית, רצמ' 74, ע"ע 10-11.
- (3) א. במקור: "משרוע 110" (כלומת, מבצע 110) ובמחקר זה תקרא התוכנית כך או לשם קצור "תוכנית 110"
- ב. פסקה זו מבוססת בעקרה על אגרת תו"ל אויב 9/74 בהוצאת מטכ"ל/אמ"נ, ובעקר על בספח א' לפרק ד', שבו מובאות הבחיות ש"פ של כוחות דיב' חי"ר ממוכן 7 להתקפה כפי שבמסדרו לכח המרוקאי שהשתתף במלחמה (ע"ע 86-92). אמ"נ נאם בגיוז אמ"נ?
- (4) התכנון הסורי מונה 5 שלבים, כאשר שני השלבים הראשונים הם שלבי ההכנות שלפני מעבר קו ההתחלה (סס, ע"ע 88-91). מצאנו לנכון לפרט כאן את השלבים בהתאם למקובל בצה"ל, כלומר, מיציאה משטחי היערכות.

א. שלב א' - מ"ש" פחות 1 ועד "ש" - הכנה ארטילרית, הכשרת מעברים על תעלת ה-ב"ט ובשדות המוקשים ומעבר התעלה ע"י הכח העקרי. (1)

ב. שלב ב' - מ"ש" ועד "ש" + 2 - כבוש רצועה של 6-8 ק"מ לאורך הקו הסגול" (כולל מוצבי הבט"ש) והשמדת כוחות הקו הקדמי של צה"ל ע"י חטיבות החי"ר/חי"ר ממרכז של דיביזיות החי"ר (הדרג הטקטי הראשון).

ג. שלב ג' - מ"ש" + 2 ועד "ש" + 5 - השמדת העתודות הקטיות של צה"ל ברמה"ג ע"י החטיבות והמשוריות של ^{ג'ריל} ~~אוגדות~~ החי"ר (כולל החטיבות המשוריות שתגברו אותן) וכבוש רצועה נוספת עד למרחק של 12-15 ק"מ מ"הקו הסגול". במקביל, שגור כחות קדומניים בסד"ג גדודי להשתלט (עד "ש" + 9) צמתים או מעברים חשובים על הצירים העקריים היוורדים לירדן ולסייע בכך להגעת הכוחות העקריים לשם בתום בשלב ד'.

ד. שלב ד' - מ"ש" + 5 ועד שחר יום ה"ע" + 1 כבוש כל שטח רמה"ג, התארגנות להגנה על קו הירדן לבלימת התקפות הנגד של אוגדות המלואים של צה"ל וכוננות לבצוע הצלחה בהמשך.

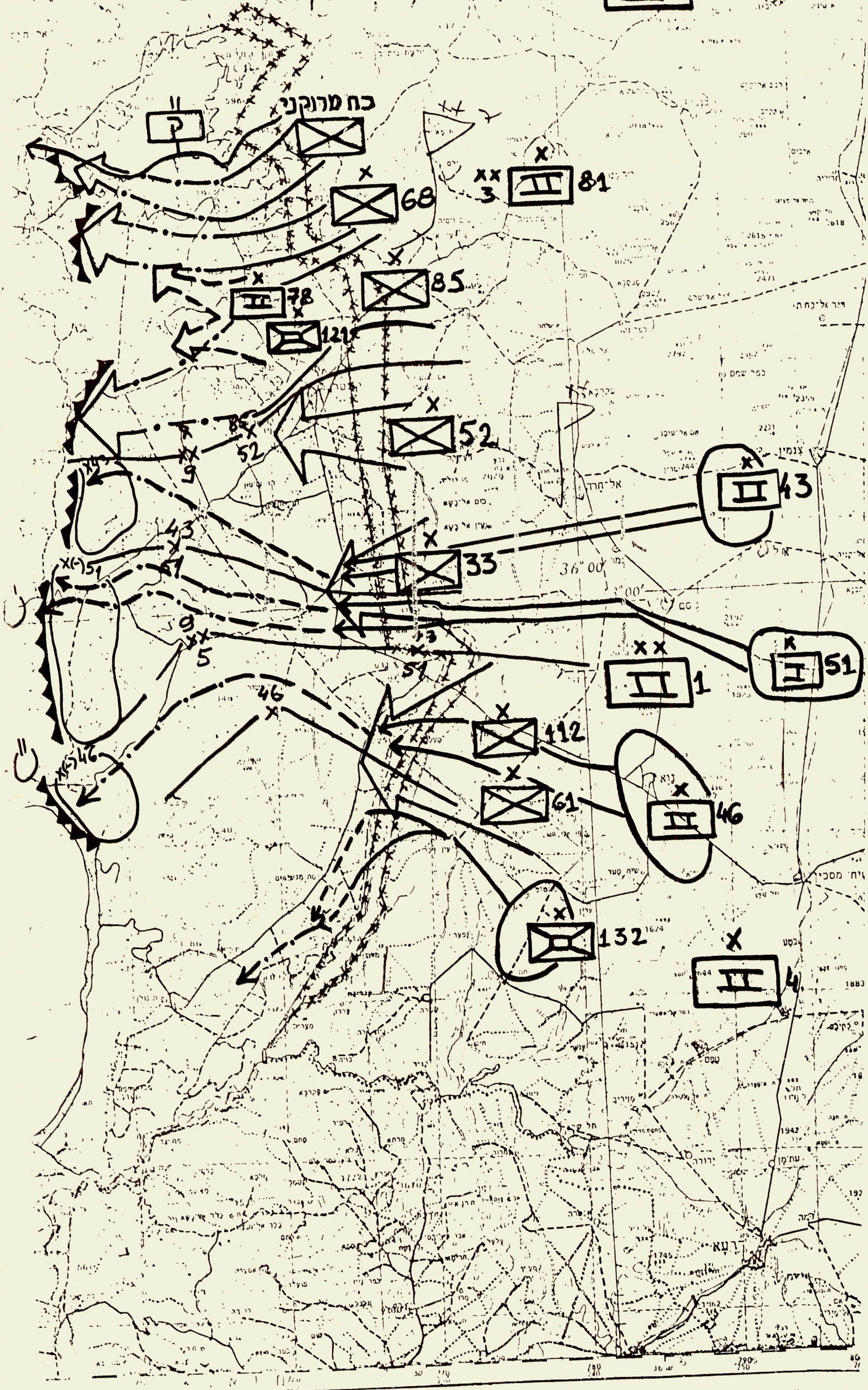
ה. "ש" בשעה 06-1500 - מעבר הכח העקרי את תעלת ה-ב"ט.

*זמנה 14 שעות ?
כפוף למטרה ניו הגנו חזק
/אמצעי התחבורה!*

(1) יצויין, כי כחות הסער ההנדסיים היו אמורים לפרוץ את שדות המוקשים א ולהכין את המעברים על תעלות ה-ב"ט עד "ש" פחות 5 דקות, וזאת בחיפוי ההכנה הארטילרית, ולמעבר התעלה ע"י הכח העקרי הוקצו 5 דקות בלבד.

תכנית המתקפה 110
(עפי' אמנ/מהקר. אוק 57)

(-) X X
II 3

כח מרוקני

II
K

X
XX 3
II 81

X
68

X
II 78

X
85

X
121

X
52

X
II 43

X
33

XX
II 1

X
II 51

X
112

X
61

X
II 46

X
132

X
II 4

פסקה 2

פיקוד הצפרן - רקע כללי

כללי

1. בתקופה שבין מלחמת ששת הימים למלחמת יום הכיפורים, תכנן צה"ל מספר חכניות אופרטיביות לגבי החזית הסורית, הן בתחום ההגנתי והן בתחום ההתקפי. מגוון החכניות נועד למצבים שונים, לאפשרויות פעולה שונות בחזית ולאפשרויות הפע. שונות של סד"כ צה"ל.

מי הן? אילו כצע התקופה?

2. חכניות אלו עודכנו באופן תקופתי במפקדות הנוגעות בדבר. מרביחן הוצגו ב-מטכ"ל בכוננות "כחול-לבן" (מאי 1973) ואושרו; לאחר זאת עודכנו והופצו בחדשים שלפני המלחמה. בחלק מהמסמכים לא ידוע מזה, עקב היותם מוקדם האמצעים.

לפי מי הוקמו?
מז"ר 146?

3. כן היו לצה"ל חכניות אופרטיביות כנגד בסיסי המחבלים בלבנון ובסוריה, אך מחקר זה לא עוסק בהן. כמו כן לא יטפל מחקר זה בחכניות האופרטיביות של זרועות האוויר והים, הנסקרות במחקרי ההסטוריה הזרועיים.

① הייתה אולי - מי הן?
② הינו אומן כמעט אטלס
③ אולם מרבית אין להן - כי טכניקתו!
אולי מיילקוויטל או אחרים
למי הוקמו?
④ מי הן? מי הן?
מי הן? מי הן?

אין לי אישור -
אין - נא לשלם הפה הכא הקט, מחמת
סודי
הוא: ליעני!

אוגדות ומילואים של פיקוד הצפון

4. כללי

בחקופה זו היו ח"פ פיקוד הצפון שתי אוגדות שריון מילואים. אוגדה 36, אוגדה ותיקה ומבוסה, ואוגדה 210, שהייתה בחהליך הקמתה.

למה סופר על 2?

כמה?

מה זה מונסיה???

5. אוגדה 36

אוגדה 36 הינה מאוגדות השריון הקבועות הוחיקות ב-צ"ל. במסגרת הימצאותה ח"פ פיקוד הצפון שובצה והשתתפה בכל התוכניות המבצעיות של הפיקוד. בהיותה האוגדה הוותיקה בפיקוד, נשמר לה תפקיד הבכורה בכל התכנונים.

מה זה מונסיה???

מה זה מונסיה???

למפקדת האוגדה היו כפופות יחידות האוגדה ולקמן:

חטיבת טנקים (שרט קל) 179.

חטיבת טנקים (שרט מטאור) 679.

חטיבה ממוכנת (שרמן) 9.

גדוד סיור 134.

אגד ארטילרי 212.

גדוד חה"צ 641.

אגד תחזוקה 811.

מחזיק טלפון (מחזק)

מונסיה מלא 2
כיוון 210-25 מונסיה

מה זה מונסיה??
כמה מונסיה??

במהלך השנה האחרונה לפני המלחמה עסקה האוגדה באימונים. כן נערך אימון הקמה במבנה חדש ל-גדס"ר 134.

במסגרת הארגון מחדש של קידום ופריסת החטיבות בפיקוד הצפון, עברה מפקדת האוגדה ממחנה דוד למחנה פילון ופיקחה על העברתם קדימה של חטיבה 679 וגדוד הסיור (למחנה כורזים) חטיבה 179 (למחנה פילון), והעברת חטיבה 9 (הממוכנת) לאחור למחנה מנסורה. האגד הארטילרי היה ממוקם במחנה פילון. בחקופה זו שימש כמפקד האוגדה תא"ל רפאל איתן.

6. אוגדה 210

אוגדה 210 הייתה האוגדה האחרונה שהוקמה ב-צ"ל לפני מלחמת יום הכיפורים. האוגדה בועדה לקום באפריל 1974, אך עקב שינוי היערכות ב-צ"ל ורצונם העז של מפקדיה, הוחלט סמוך לחג העצמאות תשל"ג (1973) להחיש את קצב הקמתה. ביוני 73 עברה מפקדת האוגדה אימון הקמה מזורז. כן עברו אימון מזורז גדודי ההנדסה והקשר האוגדתיים, אך ימ"חים לא היו באוגדה אלא בשלבי תכנון והכנת תשתית בלבד.

מה זה מונסיה??
כמה מונסיה??

מונסיה מלא!! (2) קצב (קצב)!!
מונסיה מלא הינה מונסיה!!

האוגדה הייתה מתוכננת להיבנות על היחידות הבאות:

חטיבת טנקים (שרט קל) 188 - החטיבה הסדירה במרחב רמת הגולן;

חטיבת טנקים (שרט קל-מילואים) 164 - במחנה נפתלי;

חטיבה ממוכנת (שרמן - מילואים) 4 - במחנה כורדני;

גדס"ר עדיין לא היה ויתר היחידות האוגדתיות, כאגד תחזוקה ואגד ארטילרי, היו בשלבי תכנון ובניה ראשוניים. ערב המלחמה הייתה האוגדה מורכבת למעשה ממפקדת האוגדה (מאוישח חלקית) גדוד קשר ממפקדת אגד תחזוקה וגדוד חה"צ, ללא חטיבות וללא יחידות חת"מ.

מפקדת האוגדה שהייתה במחנה דוד השתתפה בחלק מהתכנונים המבצעיים שנערכו בפיקוד הצפון,

על האוגדה פקד אלוף (מיל') דן לנד.

מה זה מונסיה??

פינת צפון

שיעיים עיקריים של פריסת ימח"ים

35° 00'

33° 00'

מחנה כורדני

מחנה דוד

חיפה

מחנה נפתלי

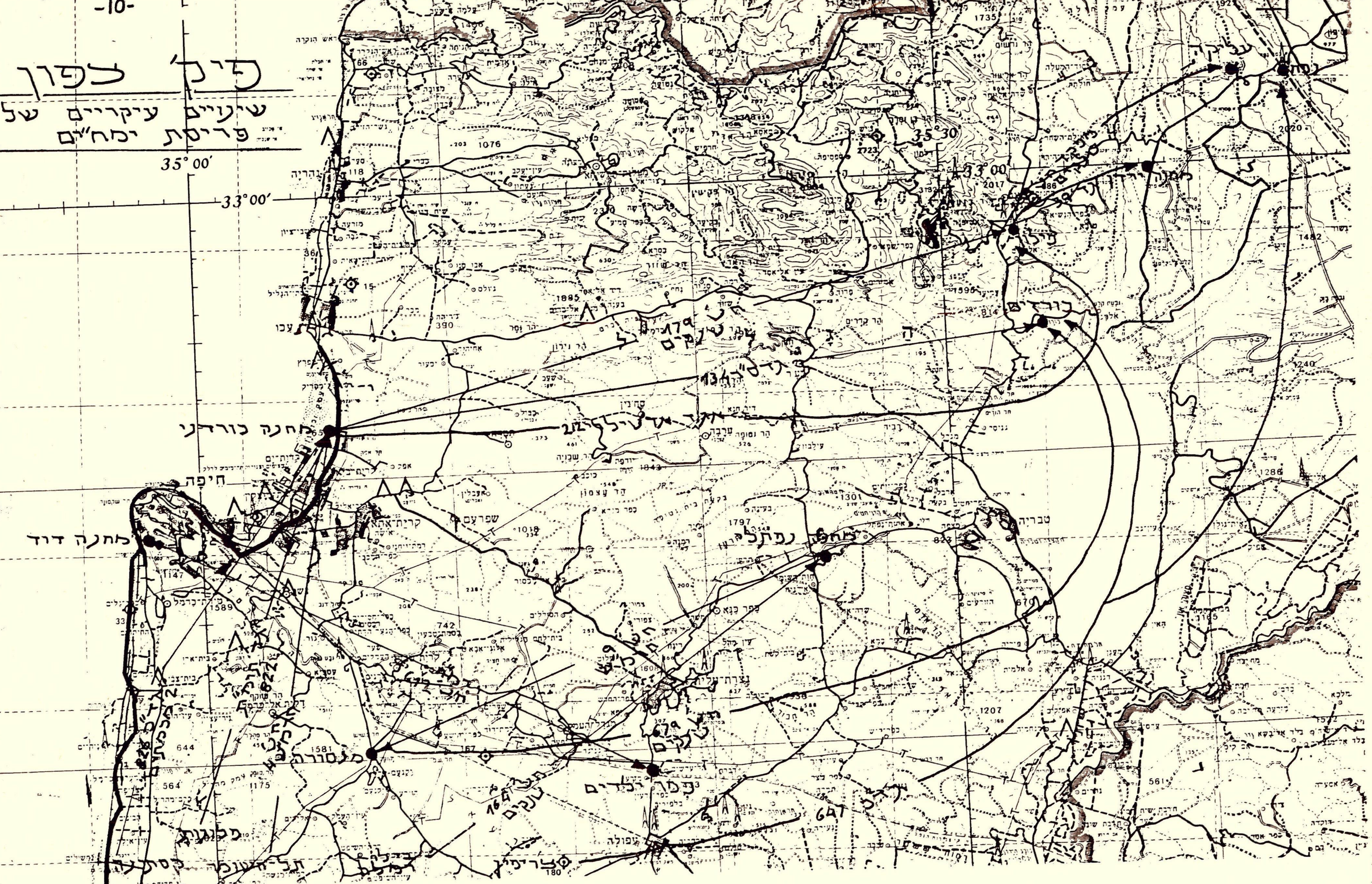
מחנה יבנאים

מחנה סלגית

מחנה תל-העופר

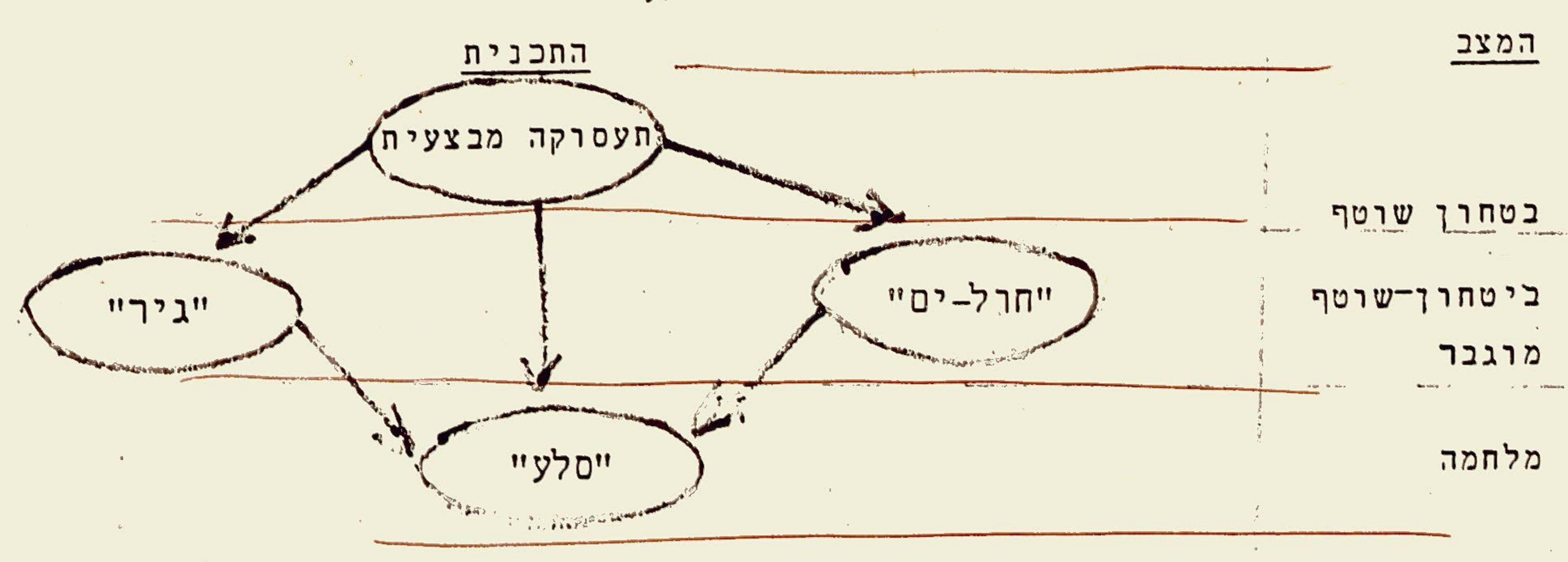
מחנה צריפתי

מחנה 647

התכניות האופרטיביות למגננה של פיקוד הצפון

7. - לגזית הסורית תוכננו 3 תכניות אופרטיביות למגננה: "חרל-ים", "גיר" ו-"סלע".
 כל תכנית תאמה מצב שונה, והיתה בת-ביצוע באופן עצמאי, ממצב רגיעה.
 בסכמה שלהלן מתוארות אפשרויות המעבר לתכנית "סלע".

לפי המצב המוגבר
 לעבר המצב השוטף

הגדרה - המצב
 לא משתנה
 אלא המצב
 "סלע" ו"גיר"

"חרל-ים"

8

א. מפקדת פיקוד צפון צפתה אפשרויות שונות של החמרה במצב בבטחון-השוטף ע"י הסורים כגון:- תקריות ארטילריות מחכות, תקיפות מטוסים בשטחנו, מחטפים להשתלטות על שטחים מוגבלים, פשיטות וכיו"ב. במקרה של הסלמה בפעולות האיבה של האויב בתקופות רגיעה תוכננה תכנית "חרל-ים". מטרת התכנית היתה להגיב על התפתחות כזאת, ע"י תגבור סד"כ התעסוקה המבצעית השוטף⁽¹⁾ בכוחות סדירים נוספים אשר יוקצו ע"י ה-מטכ"ל.

ב. הגדרת כוונת התכנית היתה, כי "פיקוד צפון ייערך להגנה על רמת-ג למקרה של חידוש לוחמה, ימנע הישגים וישמיד כוחות אויב חוקפים, תוך כוונות למעבר מהיר מהגנה להתקפה⁽²⁾". (מא. פ. 610.2)

ג. תכנית "חרל-ים" אושרה ב-קד"מ ה-רמטכ"ל ב-2 מאי 73⁽³⁾.

ד. לאחר המלחמה טען אלוף פיקוד הצפון כי כוונת התכנית לא הוגדרה כראוי ע"י מטה הפיקוד, כי פיקוד הצפון לא ראה ב"חרל-ים" תכנית הגנה על רמת-הגולן. והיא לא אפשרה מעבר מהיר להתקפה. לדבריו, לא ניסח מטה מפקדת הפיקוד את כוונת התכנית כראוי⁽⁴⁾.

*(מאמר)
13-2*

"גיר"

9

א. תכנית "גיר" תוכננה לאפשרות דומה לזו של "חרל-ים" - חידוש תקריות הביטחון השוטף לאורך הגבול עם סוריה; השוני היחיד בין שתי התכניות היה בכך, שה-סד"כ ~~צמצא~~ שהוקצה לתכנית "גיר" היה גדול במקצת מזה שהוקצה לתכנית "חרל-ים", והושחת בעיקרו על תגבור סד"כ התעסוקה המבצעית ביחידות מילואים, במקרה שה-מטכ"ל לא יוכל להקצות כוחות סדירים.

*אני סניג ומט
לגוף הסד"כ
על חול ימ"*

ב. כוונת תכנית "גיר" הוגדרה באותן מילים כמו בתכנית "חרל-ים" - ראה סעיף 5 ב' לעיל⁽⁴⁾. התכנית אושרה אף היא ב-קד"מ ה-רמטכ"ל ב-2 במאי 73⁽⁵⁾.

האן אסמך אן אצמ' הטקניק? אן אטל. ש. 820?

(1) סד"כ התעסוקה המבצעית לבטחון-שוטף ברמת-הגולן, בפיקוד מפקדת חטמ"ר 820, כלל בקיץ 1973 (מה"ד/הסטוריה, מלחמת יוה"כ בפיקוד הצפון, הד-1474, 20 מרס 75, עמ' 11):

א. חש"נ - 2 גדודי טנקים מחטיבה 188 (סה"כ 72 טנקים).

ב. חת"מ - 3 סוללות ארטילריה.

ג. חי"ר - 2 גדודי חי"ר בקו המוצבים (11 מוצבים), ככל מוצב כ-12 לוחמים) וכפלוגת "מבוקים" מיחידה 483.

היגוי אצמ' אלאמ' למטה-ויזני

(2) מפקדת פיקוד הצפון/אג"מ, "חרל-ים" 73, מב-21-2120, 11 יוני 73, עמ' 1.

(3) מטכ"ל/אג"מ/מבצעים, תיק תכנונים אופרטיביים. סיומאנמ?

(4) תחקיר אלוף (מיל') חרפי, 14 אפר' 75, עמ' 1-2.

(5) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, "גיר" 73, ס.ב. 117; 8 יולי 73, עמ' 4.

מטכ"ל/ויזני/מבצעים/תיק תכנונים אופרטיביים

ג. גם לגבי תכנית "גיר" אמר אלוף פיקוד הצפון, לאחר המלחמה, כי היא לא היתה תכנית הגנה על רמת-הגולן⁽¹⁾ וכי מטה מפקדת הפיקוד טעה בניסוח כוונת התכנית⁴².
ד. בטבלה שלהלן מושוים סד"כ התעסוקה המבצעית "חרל-ים" ו"גיר", והתגורות המתוכננת לשתי התכניות האחרונות.

פאזיה שגשגת !
יש לומר להם כן מקום
במסגרת מלחמה + היעדר מל
לנו ולמלך

(1) סוגיה זו - האם תכנית "חרל-ים" ו"גיר" היו תכנית להגנת רמת-הגולן בעת מלחמה או תכניות לפעולות בטחון-שדוף מוגברות-העסיקה גם את אחת. מועדות המשנה (בראשות אל"מ י' נבר) של הועדה לחקירת מלחמת יוה"כ (ועדת אגרנט). לאחר דיון ארוך הגיעה ועדת המשנה למסקנה כי יש דעות סותרות בעניין זה. לאחר המלחמה טענו סגן ה-רמטכ"ל האלוף י' טל ואלוף פיקוד הצפון - האלוף י' חרפי כי לא ראו בתכניות אלו תכניות הגנה. ר' אג"מ/מבצעים-תא"ל י' שטרך טען כי ראה בהן תכניות הגנה, לפחות עד לגיוס יתר עוצבות המילואים. נראה שאף ה-רמטכ"ל החזיק בדעה זו. (ההגנה על רמת-הגולן - תורות ותפיסות, עמ' 20-28).
(2) חקיר אלוף (מיל') י' חרפי, 14 אפר' 75, עמ' 1-2.

למפקד
הגולן
סגן
מה זה?
סודנות?

מספר סדורי	סד"כ התעסוקה המבצעית	"יחול-ים"		"גיר"	
		התוספת	התוספת	התוספת לעומת התעסוקה המבצעית	התוספת לעומת התעסוקה המבצעית
	א	ב	ג	ד	ה
1	על-חילי	---	---	מפקדת אוגדה 36	מפקדת אוגדה <i>?? הינו מינהל!</i>
2	חש"ב 2 גדודים טנקים מחטיבה 188	מפקדת חטיבה 188 3 גדודי טנקים (גדוד מ-בסל"ש) וגדודים 53 ו-74 מחטיבה 188). 4 טנקי פינורי	מפקדת חטיבה גדוד טנקים. <u>ס"כ טנק</u>	2 חטיבות טנקים (188), (179). <u>222 טנק</u> (ר' 41, 42)	2 מפקדות חטיבה. 4 גדודי טנקים. 4 טנקי פינורי.
3	חי"ר מפקדת חטמ"ר 188 2 גדודי חי"ר (3 מני ובינוי). פלוגה מוקטנת מגדוד 483 ("אגרוז").	מפקדת חטמ"ר .820 2 גדודי חי"ר (צפוני ודרומי). פלוגה מוקטנת מגדוד 483 ("אגרוז").	---	חי"ר מפקדת חטמ"ר .820 2 גדודי חי"ר (צפוני ודרומי). פלוגה מוקטנת מגדוד 483 ("אגרוז").	---
4	חת"מ 3 סוללות ארטילרית	2 גד"כ 155 מ"מ (405 ובה"ד 9). <u>ס"כ</u> 55 334	7 סוללות ארטילרית	חת"מ 3 גד"כ 155 מ"מ (405, 871, 9) 647 334	12 סוללות ארטילרית.

אג"מ/מח"ב דט"א
 מג - 19
 סל - 3227
 כסלו תשל"ט
 ע"פ דצמ' 1978

פ"א פ"ב
 רמ"ח
 ק. ניהול

תנדון: לוי"ז של הרמ"ח לשבוע שבין 31 דצמ' 78 - 5 ינו' 79

מס' ק"מ	תאריך	יום	שעה	תנדון	הערות
1	31.12	ראשון	0930	אלוף אלי זעירא	רמ"ח - שמעון
			1100	ישראל בר-סל	
2	1.1.79	שני	1100	פ"א גבי כפ"ר ירוסלים	רמ"ח
3	2.1.79	שלישי	0900	פ"א עם ר' מח"ד	רמ"ח
			1400	הוצאה של סא"ל איצ"ח - מחקקי מלחמה, בלשכת ת-רמ"ח	
.4	3.1.79	רביעי	0900	אלוף סל - סמב"צ	רמ"ח, פמ"ד, ד"ר אלחנן רמ"ח, פמ"ד ד"ר אלחנן
			1700	אלוף ברן - סמב"צ	
.5	4.1.79	חמישי	1030	ישיבה לביקור חומד	רמ"ח רמ"ח
			1515	הוצאה באוניברסיטה	
.6					

מוניק טויסח כמ"ד

א/ 7340

מזכירח רמ"ח

ה"י חלש!
 (1) 36 מ"מ
 (2) 568 סקט קונאיה
 (12 ס"ל) (הס"ק) 3

"סלע"

- א. תכנית "סלע" הייתה תכנית המגננה של צה"ל בכל הזירות. במסגרת זו תוכננה גם תכנית "סלע" לכל גזרות פיקוד הצפון, למקרה של מלחמה כוללת. לתכנית זו יועד כל סד"כ הפיקוד, שיגויס, ואף ישמש בסיס למעבר לביצוע תכניות התקפיות.
- ב. כוונת התכנית הוגדרה כך: "פיקוד צפון יגן ~~מ~~ מ-ש" על מרחבו, ימנע פריצת אויב בגזרתו, ישמיד כוחות תוקפים, ויעבר להתקפת-נגד"⁽¹⁾.
- "שפת ה-ש" השערה יופעל המבצע ובה תינתן הוראת גיוס המילואים"⁽²⁾.
- ג. מאחר ש-סד"כ התכנית הושחת על גיוס עוצבות המילואים, קבעה מפקדת פיקוד הצפון את השלבים הבאים:⁽³⁾

1. שלב א' - מ"ק" ועד "ק" ועוד 24:

- א) ניהול קרב הגנה ע"י כוחות התעסוקה וכוחות סדירים של הפיקוד;
 ב) גיוס עוצבות/יחידות המילואים של הפיקוד בהתאם ~~ל~~ ^ל "כזלת".
 ג) הפעלת מערך הגמ"ר - הג"א.

2. שלב ב' מ- "ק" ועוד 24 ועד "ק" ועוד 36:

- א) פריסת עוצבות/יחידות המילואים בהתאם לתכניות ההגנה.
 ב) כוונות להדיפת התקפות אויב ולביצוע מחטפים ע"י כוחותינו.

3. שלב ג' - מ- "ק" ועוד 36:

- א) גמר היערכות להגנה ולביצוע התקפות נגד ומחטפים.
 ב) ניהול קרב ההגנה.
 ג) כוונות למעבר להתקפות נגד ולזאב-ערכות."

ד. סד"כ תכנית "סלע" של פיקוד הצפון ל-רמת-הגולן עמד על:⁽⁴⁾

חש"נ

- א) 2 אוגדות (210, 36)⁽⁵⁾
 ב) גש"פ (181).

(1) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, פקודת "סלע" 73, ס.ב. 111, 20 יוני 73, עמ' 17.
 (2) שם, עמ' 19.
 (3) שם, עמ' 18.
 (4) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, פקודת "סלע" 73, ס.ב. 111, 20 יוני 73, עמ' 20-23.
 (5) ללא עתודות ה-מטכ"ל.

2) חת"מ

- א) 2 אגדים ארטילריים (212 ד-282).
- ב) 3 גד"כים 155 מ"מ (828 ו-405).
- ג) 2 גדודי תומ"תים 105 מ"מ (822 ו-827).
- ד) 2 גמ"כים 120 מ"מ (336 ו-337).
- ה) גדוד מכמ"ח 120 מ"מ (833).
- ו) גד"כ 175 מ"מ (647).

3) חי"ר

- א) 2 חטמ"רים (820 ו-6128).
- ב) 2 גדודי חי"ר (483 ו-3158).

4) סו"ן

- א) יחידה פיקודית חה"נ 801.
- ב) 2 גדודי חה"נ משוריינים (641 ו-923).
- ג) גדוד שדה (602).
- ד) גדוד פלסי משמר (261).
- ה) גדוד צמ"ה (570).
- ה. חכנית "סלע" צפון הוצגה ואושרה ב-קד"מ ה-רמטכ"ל ב-3 מאי 73⁽¹⁾.
- ו. חכנית "סלע" צפון לא כללה חכנית התקפות נגד⁽²⁾.

(1) מטכ"ל/אג"מ/מבצעים, תיק חכנונים אופרטיביים.

(2) תחקירי אלרף (מיל') חרפי.

כללי

א. לזירה הסורית תוכננו מספר תכניות אופקטיביות התקפיות⁽¹⁾, החל מתכניות מתקפה מירביות וכלה בתכניות התקפיות מוגבלות בהיקפן הקרקעי ובכוחות המבצעים. מספר התכניות הרב נבע מצורך המתכננים להעמיד לרשות הדרג המחליט מיגרון אפשרויות התקפיות בזירה זו.

פירוט

1. מתן תמונת כולל האזור
2. חיזוק סדר פיקודי (אין אזור)
3. חיזוק סדר פיקודי
4. יצירת "הצוק" סגור על האזור
5. חיזוק סדר פיקודי
6. חיזוק סדר פיקודי

(1) בחלק זה לא סקרו תכניות לפעולות ביטחון שוטף ולפעולות נגד מחבלים בלבנון.

סמל - הגנתו/האג"ת

1. "גולד"
2. "דן גל-רשין"
3. "סמל"
4. "התחנה"
5. "שאלה עמית!"

מחלקת
האג"ת

"זאב ערבות" (1)

כללי

א. מבצע "זאב ערבות" היה החכנון האופרטיבי המירבי בזירה הסורית.

הכרונה

ב. "פיקוד הצפון ישמיד את מירב הצבא הסורי, יפגע בפורטניציאל הצבאי והכלכלי שלו
לפי פקודה עד "ש" ועוד 36 שעות" (2)

Handwritten notes in a box, including the letter 'א'.

השיטה

ג. הבקעת יום בגזרה בשני מאמצים אוגדתיים, במקביל, כאשר האוגדה הדרומית מהורה
את המאמץ העקרי

Large redacted area covering several lines of text.

בסיוע אויר וארטילריה.

ה-סד"כ

ד. חש"נ (כ-690 טנקים):

1) 3 אוגדות (36, 210, 146).

ה. ח"מ (288 קנים):

1) 3 אגדים ארטילריים אוגדתיים (212, 213, 282).

2) 7 גדודי ארטילריה פיקודיים.

3) 2 גד"כים 175/130 מ"מ.

4) מטל"ר 270 מ"מ.

ו. חי"ר

1) 3 חטיבות (1, 63, 820).

2) 2 גדודים (315, 483).

5. החכנית הוצגה ואושרה ב-קד"מ ה-דמטכ"ל ב-8 במאי 1973 (3).

Handwritten note: "אם קולטת = אישית הסקוק?"

(1) לפי מטכ"ל/אג"מ/מבצעים, חיק תכנונים אופרטיביים.

(2) ~~אג"מ/מבצעים, חיק תכנונים אופרטיביים~~ ש.מ.

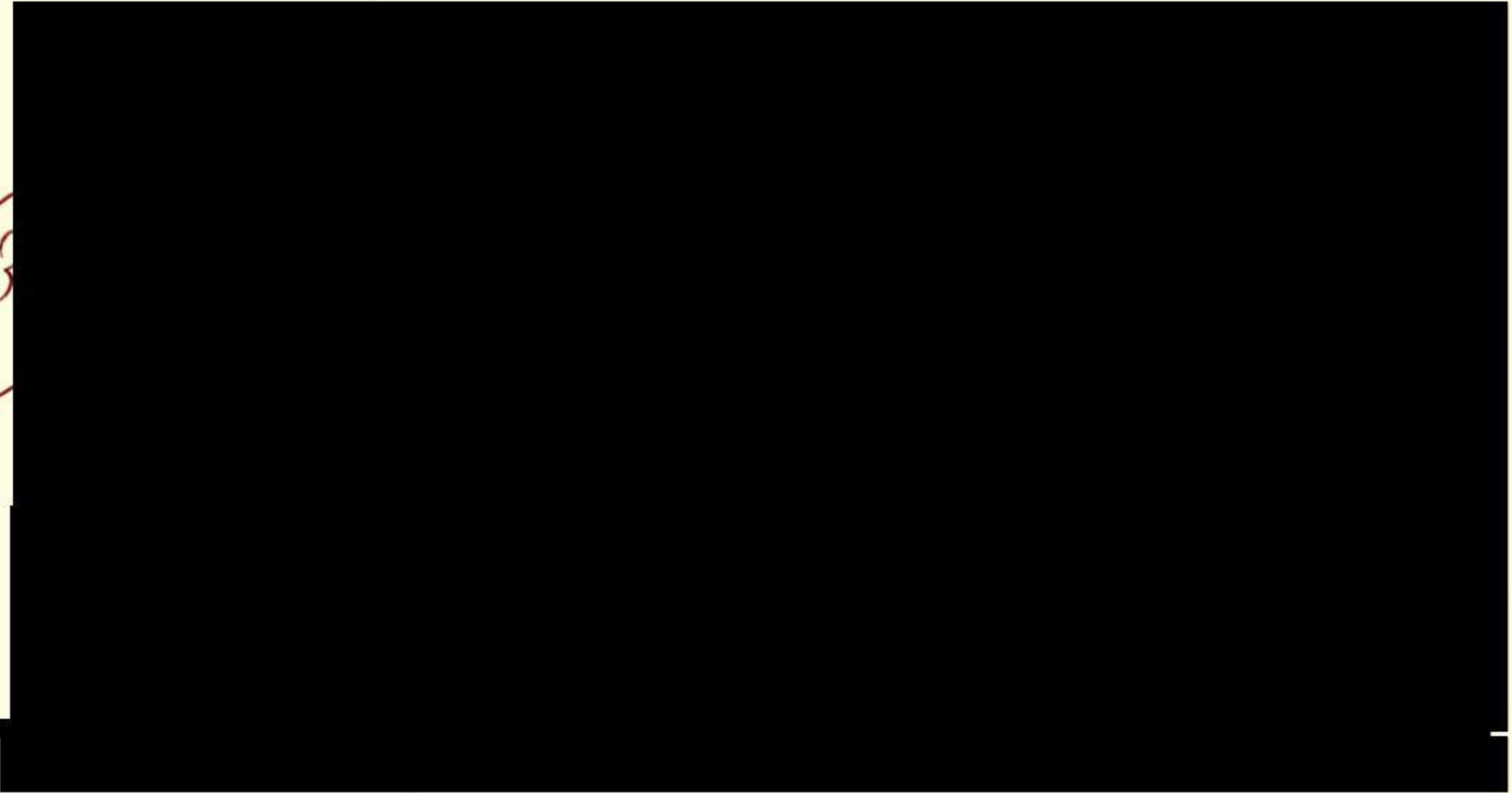
(3) ~~אג"מ/מבצעים, חיק תכנונים אופרטיביים~~ ש.מ.

ב. "קרלר" 1

כללי

א. מבצע "קרלר" היה תכנון אופרטיבי התקפי מוגבל, כאשר היתה קיימת האפשרות לעבור לבצוע "זאב ערכות".

*האופרטיב
למבצע זאב ערכות
הוא אכן
במסגרת
האופרטיב
למבצע זאב ערכות*

ה-סד"כ

ד. בהתקפה - אוגדה 36 בהרכב:

חש"ב

- (1) חטיבת טנקים 188.
- (2) חטיבת טנקים 179.
- (3) חטיבת טנקים 679 פחות גדוד.
- (4) חטיבה ממוכנת 9, פחות גדוד 377
- (5) גדס"ר 234.

*כמה טנקים?
343*

חת"מ

- (6) אגד ארטילרי 212.

חה"נ

- (7) גדוד הנדסה משוריין 641.

ה. חטמ"ר 820 בהגנה בגזרתו, בהרכב:

- (1) גדוד טנקים מ-חט' 679.
- (2) גדוד טנקים מ-חט' 9.

האגד ארטילרי 212 - האם זהו האגד שבו נמצא הארטילרי?

(1) מפקדח, פיקוד צפון/אג"מ, מבצע "קרלר" - עיקרי הפקודה, ס.ב. 135 מ-7 ד"מ' 1972.

(2) שם, עמ' 1.

(3) נראה כי נפלה כאן טעות

(4) שם, עמ' 1.

לא הוציא 2

סדר לקיט

למאן ארבעת ה' +
סוף שנה
אזל אן קיטין

יהיה בכוננות למעבר ל"זאב ערכות" (2). מעין הסוף "שלום"
בכנייה ארבעת כי אסך מציע אס"מ לז' תונן ל - 20 סוג א "ס".

השיטה

ב. [Redacted]

השמדח

הצבא הסורי שבגזרה בסיוע אויר וארטילריה" (3).

ה-סד"כ

ג. "אוגדה 36" (4)

"בן גיל" דרום (5)

כללי

א. מבצע "בן גיל" דרום היה מבצע החקפי מוגבל בהיקפו, שמטרתו - השמדת כוחות צבא סוריים באזור דרום רמה"ג.

הכרנה

ב. [Redacted]

על מנת להשמיד את מירב הצבא הסורי, שריון :

וארטילריה אשר בגזרה" (6).

אוסף הפקודות?

- (1) אג"מ/מבצעים, חיק תכנונים אופרטיביים.
- (2) ש.ס.
- (3) ש.ס.
- (4) ש.ס.
- (5) (א) מפקדת פיקוד צפון-אג"מ, מבצע "בן גיל"/דרום, עקרי פקודה, ס.ב. 131, 10 דצמ' 1972
- (ב) מטכ"ל/אג"מ/מבצעים - חיק תכנונים אופרטיביים.
- (6) אג"מ/מבצעים, חיק תכנונים אופרטיביים.

השיטה

ג. [Redacted]

בסיוע אויר וארטילריה" (1)

ד. "כוננות לחזרה לשטחנו לפי פקודה" (2)

ה-סדי"כ

ה. בהתקפה - אוגדה 162 בהרכב:

272

(1) חשי"ב (כ-150 טנקים)

(א) חט' טנקים 7 פחות גדוד.

(ב) חט' טנקים 1888 פחות גדוד.

(2) חת"מ (48 קנים):

(א) 2 גד"בים.

(ב) כמ"ת 160 מ"מ.

(ג) 1 גד"כ 15 מ"מ.

(3) חי"ר ממוכן:

(א) גדוד חי"ר 483 ע"ג זחל"מים (3).

ו. חטמ"ר 820 בהגנה בגזרתה בהרכב:

(1) גד' טנקים מ-חט' 7.

(2) כוחות חי"ר אשר בחטסוקה.

לאו לפני 48+7
חמש האלמנטים

16. "בן גיל" צפון (4)

כללי

א. מבצע "בן גיל" צפון בים מבצע התקפי מוגבל בצפון רמה"ג וזה במטרותיו למבצע "בן גיל" דרום.

הכרונה

ב. [Redacted]

על מנת להשמיד את מירב הצבא הסורי, שריון וארטילריה אשר בגזרה" (5).

(1) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, מבצע "בן גיל"/דרום, עקרי פקודה, ס.ב. 131, 10 דצמ' 1972 עמ' 1.
(2) שם, עמ' 1.
(3) במסמך אג"מ/מבצעים נאמר כי פח החי"ר יהיה חט' חי"ר מעולה מוקטנח".
(4) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, מבצע "בן גיל"/צפון, עקרי פקודה, ס.ב. 133, 7 דצמ' 1972.
(5) שם, עמ' 1.

השיטה

[Redacted]

היערכות למגננה באזור הכביש ובסיוע

אוריר וארטילריה.

ד. "כוננות לחזרה לשטחנו לפי פקודה" (1).

ה-סד"כ

ה. הסד"כ חופף ל-סד"כ מבצע "כך גיל דרוש.

"קרחון" (2)

17.

כללי

[Redacted]

א.

תכנון זה נשקל ע"י פיקוד הצפון הן כמהלך משלים לתכנונים התקפיים אחרים, והן

כתכנון עצמאי.

סאלאטק
אז לא לפי ק"א 36
אונקט מינוס

(?)

(1) שם, עמ' 1.

(2) עקב העדר תיעוד במחלקת היסטוריה, לא יפורט כאן תכנון זה.

(Pinner)

הכנות פיקוד הצפון, מתחילת ספט' 1973 - לקראת חידוש הלחימה

1. עיקר ההכנות לקראת אפשרות חידוש האש, או פריצת מלחמה בחזית הסורית, ע"י פיקוד הצפון בשנה שקדמה למלחמה, ובעיקר בתקופת הכוננות "כחול-לבן", בקיץ 1973¹. הכנות אלו כללו קידום ה-ימ"חים לאזור החזית, פריצת דרכים ברמת-הגולן, גישור נוסף על הירדן, השלמת התעלה ה-נ"ט, עיבוי המיקוש, הכשרת סוללות עפר עם עמדות ("רמפות") לטנקים ושיפור מערכת הקשר הקרי².

אם - הפסול לטנק
האמת כן! האמת
האמת (האמת) !!

2. ההערכה ב-צה"ל הייתה, כי ההכנות הללו, בתחום התשתית ברמת-הגולן, מתאימות לצרכים לקראת מלחמה; מספר נושאים היו בתכנון, או בהקמה, וטרם הושלמו:

אויסה?
אם?

א. הקמת חוות תחמושת
ב. השלמת מערכת הקשר הקרי החדשה ברמת-הגולן. ערב המלחמה הוחל בהנחת כבל חדש ואף חובר חלק מהקוים שבו.

ג. גמר בינוי פרויקט החרמון. אמנם אי השלמת פרויקט זה לא הייתה אמורה להשפיע ישירות על כושר ההגנה של כוחות היבשה בפיקוד הצפון, אלא יותר על מערכת ההתראה והשליטה של ח"א, אמ"נ, חי"ק ופיקוד הצפון.

אי השלמת בינוי פרויקט החרמון, עכבה גם את בניית עמדות ההגנה שבו, ולכן היה מתקן חיוני זה ללא עמדות לחימה בפרוץ המלחמה.³

?

אם? סומך?

3. נוכח תגבור המערך הסורי לאורך קו החזית, ברמת-הגולן, גברו החששות לחדוש הלחימה בגזרה זו⁴. לאור את בדק פיקוד הצפון את התשתית להגנת רמת הגולן, לקראת סוף ספטמבר 1973.

א. ביום א', 30 בספטמבר 1973, קיים ק"ה-אג"מ הפיקודי - סא"ל א"א שמחוננו - דיון לבדיקת אפשרויות ליפור התשתית בדיון השתתף גם מפקד ההנדסה הפיקודי סא"ל מ"א פלד (חדד). הנושאים העיקריים שהועלו בדיון היו:-

הינק? חזיה כמח אמת אמת
אם אמת?

- (1) תוספת מיקוש.
- (2) הארכת התעלה ה-נ"ט.
- (3) תוספת רמפות לירי טנקים.
- (4) פריצת דרכים נוספות.

- (1) תחקיר תא"ל א' כראון, 19 מרץ 1975, עמ' 1-8.
- (2) פרוט ראה בחלק א' למחקר מלחמת יום הכיפורים, הסטוריה, יוה"כ בפיקוד הצפון - סקירה כללית, דצמ' 1974, עמ' 13-14.
- (3) דעה שונה הביעה, בדיעבד, "ועדת לקחי קרבות החרמון" (בראשות תא"ל י' גביש) אשר קבעה כי ניתן היה להקים ביצורי שדה ארעיים להגנת החרמון.
- (4) דו"ח צוות תחקיר מיוחד, (בראשות תא"ל י' גביש), לקחי קרבות החרמון במלחמת יום הכיפורים, עמ' 4, 7, 12-13.
- (4) גזרה זו הייתה רגועה מאז יום הקרב ב-8 ינואר 1973 ("קפיטל ד").

אם אמת אמת?

ההצעות, שגובשו בתום הדיון, הוצגו לאישור אלוף הפיקוד. הסיכום עם האלוף היה כי הנושאים ייבדקו למחרת, בסיוור בשטח, ואזי תוגש דרישה ל-רמטכ"ל. ביום ב', 1 אוקטובר 1973, התקיים סיוור בשטח, בו השתתפו, בין היתר, מח"ט 188-אל"מ **בן-שוהם** - ומפקד ההנדסה הפיקודי (1).

לאחר הסיוור הוצג הסיכום, עוד באותו יום, לאלוף הפיקוד בלשכתו. אלוף הפיקוד אישר את הסיכום (2).

ב. דרישות מפקדת הפיקוד הוגשו במסמך ל-רמטכ"ל/אג"מ/מבצעים כדלקמן (3):

- (1) הנחת: 4050 מוקשים.
 - (2) תעלה נ"ט חדשה באורך 6 ק"מ.
 - (3) בניית 3 "רמפות" חדשות לטנקים.
 - (4) פריצת דרכי גישה נוספות לעמדות טנקים, באורך 10 ק"מ.
- לשם ביצוע עבודות אלו ביקשה מפקדת הפיקוד 2 פלוגות חה"נ ל-3 ימי עבודה, ותקציב של 468.000 ל"י.

למחרת הוסיפה מפקדת הפיקוד וביקשה גם שיפור קטע באורך 10 ק"מ מהתעלה ה-נ"ט (7 ק"מ בין המוצבים 105-107, ו-3 ק"מ בין מוצב 107 למחנה המשטרה הצבאית בקניטרה), במחיר של 30.000 ל"י (4).

ג. מתוך ההוראות, שניתנו לכוחות שהניחו את שדות המוקשים (בה"ד 14 ד-חטמ"ר 820), ניתן ללמוד כי (5):

- (1) ייעוד שדות המוקשים היה לחסום דרכי גישה, ושטחים, מהם עלול היה האויב לחדור לשטחנו.
- (2) השדות נועדו לכלול רק מונ"רים מס' 29.
- (3) סה"כ תוכננו להנחה 14 שדות מוקשים, ב-9 אזורים, משני צדי ה"מערכת". כדי למנוע אי-הבנות, הורתה מפקדת הפיקוד, כי לא יחבצע כל מיקוש על "הקר הסגרל" ומזרחו, בשטח ההפקר (6).

-
- (1) פעילות חה"נ לכוננות "אשרר", תיק האלוף חרפי "טרומ מלחמה", נספח ד'.
 - (2) "סקירת תקופת טרום מלחמה", תיק האלוף חרפי "טרומ מלחמה".
 - (3) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, דרישות לביצוע משימות בפיקוד הצפון, הנ-1 6074, 2 אוקטובר 1973. תיק האלוף חרפי "טרומ מלחמה" נספח ד'.
 - (4) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, דרישות לביצוע משימות בפיקוד צפון, הנ-1 6087, 031600, אוקטובר 1973, תיק האלוף חרפי "טרומ מלחמה".
 - (5) יחידה פיקודית חה"נ 801, הנחת שדה מוקשים ברמה"ג הנ-2-2682, 4 אוקטובר 1973, תיק האלוף חרפי "טרומ מלחמה" נספח ד'.
 - (6) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, מיקור ברמה"ג, הנ-1-6096, 041015 אוקטובר 1973, תיק האלוף חרפי "טרומ מלחמה", נספח ד'.

4. משימות המיקוש וההתבצרות תוכננו להתבצע בימים 4-8 באוקטובר 1973⁽¹⁾, כולל ביום הכיפורים. פרוץ המלחמה הפסיק את העבודות בעיצומן. ה-מונ"רים שהספיקו להניח עד יום שישי, 5 באוקטובר 1973⁽²⁾:

א. בגזרת מוצב 106-1291 מונ"רים; לפי פירוט זה:

409 -	(1) שד"מ דרומי
408 -	(2) שד"מ מרכזי
474 -	(3) שד"מ צפוני

ב. בגזרת מוצב 105-300

ג. בגזרת מוצב 110-279

ד. בגזרת מוצב 111-77

ה. בגזרת (תל-ג' רחוד) ^{נמצא אלוה} 80-

ו. סה"כ 1966 מונ"רים.

5. להלן מפת חטמ"ר 820, המפרטת את שדות המוקשים ברמת-הגרלן ב-6 באוקטובר 1973.

(1) פקדת פיקוד צפון/אג"מ, עיבוי מערך המיקוש וחעלת נ"ט ב-רמת-הגרלן, הנ-1-6084.

031430: אוקטובר 1973, תיק האלוף חרפי, "טרומ מלחמה", נספח ד'.

(2) חה"נ 801/אג"מ, כמורות המוקדים שהונחו, ^{חנ-2-2703} 1000(05) אוקטובר 1973. תיק האלוף חרפי

"טרומ מלחמה נספח ד'.

כח מלחמה

6. שדות-המוקשים, שהונחו ערב המלחמה, הוכיחו את יעילותם. לפי דברי ע' קמ"נ חטמ"ד (1)
820, הוא מנה לאחר המלחמה 87 טנקים סוריים אשר עלו על מוקשים שהונחו
על-ידי פיקוד הצפון במקומות שונים כשטחנו לאורך הגבול ב-רמת-הגולן. נוסף
לכך הוא מנה נגמ"שים, וכלי רכב רכים רבים, שעלו על מוקשים ויצאו מכלל פעולה (2).

7. באופן כללי הוצעו יחידות השיון ברמת'ג סיורים צבאיים אצל הכנוע, להכריח הקו
המזרחי וצבא העיסה למקומו השונים. האנשים שברחו תכננו חדירה ארוכה ולא צדע
אשר מה קודם הירי. [אם המעלה הירי פינולה היה עצום מידה ארוכה מעקל
ו/א איתה מעלה (כיום קוד), זק לא נולד קוד אלאמה].

כח מלחמה

8. חג'ט
הלבטים לפני המלחמה רובם עמדו מול המצב האירי סאלוה פוסט וסאלוה איל ק'א.
תוסף ארצות הנחמה הוצעו גם גמקואם עיריילי חדירה של קישווי מלד' 334 אחסיה
188. אלא מלד' הוצגו קטל, כשכצנ המלחמה נפגשו הקטלנים בזה פעמים עם החלדים
ובצו צום ס'ולם וגנלונים.

(1) מקהנ"ר/צרות לקחים, מלחמת יום הכיפורים - דוח לקחי מלחמה (פיקוד הצפון),
נובמבר 1973.

(2) מטכ"ל/עקד הסטוריה; אחד מחקירי המחקפה הסורית בפתח קניטרה (6-9 אוק' 73).
9-185, 1974, עמ' 13.

3) בקוד צבאי/מלחמה, נאמה יוה"כ - אחרים ולקחים - סיכום האשון.

התקופה 1-12 ספטמבר 73

הגדרת התקופה: - תקופה זו מאופיינת בכך, ש-צה"ל לא העריך שינויים משמעותיים בחזית עד לתקריט יירוט 12 במטוסים הסורים ב-13 ספט' 73. תקריט זה השפיעה באופן מפריע על הערכת המצב של צה"ל לאחר מכן.

פעילות האויב

1. קו החזית הסורי, בגזרת רמה"ג היה מחולק ל-3 גזרות דיביזיוניות (דיב' 7, 9 ו-5). בקיץ 1973 כאשר עיקר הצבא הסורי עסק באימונים היה המערך הסורי בקו החזית מדולל. המערך כלל חטיבת חי"ר אחת, עם סיוע, בקו הקדמי של כל גזרה דיביזיונית, כאשר החטיבות והיחידות האחרות היו בעורף הקרוב או הרחוק. שתי דיביזיות השריון (דיב' 1 ו-3) היו בגזרת דמשק - כסרה - קטיפה.

2. בסוף אוגוסט ובראשית ספטמבר 1973 הוחל בתגבור מחדש של המערך הסורי בקו רמה"ג. (1) תצפיות צה"ל בקו זיהו שיירות גדולות של רכב שנעו לעבר החזית. בהסתמך על תצפיות אלו, העריך פיקוד הצפון, את התגבור הסורי בשני גדודים לפחות לכל אורך החזית. (2)

3. ב-3 בספטמבר 1973 נערכה גיחת צילום, בה אוכנו בגזרת החזית 3 גד"בים נוספים - גדוד בכל גזרה דיביזיונית; סה"כ נמנו בגזרת החזית 46 סוללות ארטילריה, (ללא הרכוזים המנהלתיים). כן אוכנ גדוד ה-נ"ט הדיביזיוני של דיב' 5 באזור נוא - תסיל, אך עדיין לא נראו תוספות בשריון (3). כל השינויים שנתגלו הוערכו כלא-משמעותיים.

4. ב-11 בספטמבר 1973 נערכה גיחת צילום, שכסתה את רצועת ההגנה הראשונה שבחזית הסורית. מגיחה זו (4) ומקורות אחרים (5) התברר כי: א. בכל אחת מהגזרות הדיביזיוניות שברצועת ההגנה הראשונה נערכו 2 חטיבות ה-חי"ר, כלומר - כל מרכיבי ה-חי"ר הדיביזיוניים הוחזרו למערכיהם בחזית.

(1) 22 באוגוסט 1973 הוא התאריך האחרון בו היה ל-צה"ל אימות, שהצבא הסורי נמצא במערך מדולל (תחקיר ק' מערך סוריה (סרן רייזל) ב-פיק' צפון/מודיעין, ע"י סא"ל בן דב, מח' הסטוריה, 27 דצמ' 73).

(2) ש.ס.

(3) א. פיק' צפון/מודיעין, סקירה משבוע שלפני המלחמה (לא פורסמה).
ב. אמ"נ, יח' 399/מדור סוריה, דו"ח פיענוח מיידי לגיחה ש-515 חת"מ ושריון.

3 ספט' 1973.

(4) אמ"נ, יח' 399-מדור סוריה, דו"ח פיענוח מיידי לגיחה ש/517 חת"מ ושריון, מה-11.9.73.

(5) א. פיק' צפון/מודיעין, דו"ח שבועי מס' 87 לשבוע 5-12 בספטמבר 1973.
ב. אמ"נ, מד-491, סיכום מזה"ח שבועי מ-7.9.73 עד 14.9.73, מס' 37/73.

לפי
המסמך
המחולק
למח' הסטוריה

- ב. כל החת"מ האורגני של דיביזיות ה-חי"ר חזר לעמדותיו בחזית, כאשר ההיערכות כללה אגד חת"מ בינוני (2 גד"כים) בגזרת דיביזיה 9 ו-7 ואגד חת"מ בינוני בגזרת דיביזיה 5, וכך סוללות השדה והמרגמות של החטיבה. עיקר התוספת בארטילריה הייתה במרגמות ובתותחי שדה. (תגבורתן הארטילריה הבינונית הגיעה ברובה סמוך ל-7 בספטמבר). סה"כ נמנו בחזית 71 סוללות חת"מ, לא כולל את הריכוזים המנהלתיים בגזרה ואת הארטילריה של חטיבה 51.
- ג. בתחום השריון נראתה תגבורת של כ-3 גדודים בלבד, בהיכנס חטיבות ה-חי"ר למערכיהן בתוספת חלק מחטיבה 78 מדביזיה 7, שנערך באזור תל-שמס. וחטיבה 43, שנערכה במקומה בגזרת דיביזיה 9. ~~בדיביזיה 5 קודמו פלוגות~~ ^(אנדר - קיטה) טנקים ממערכים עורפיים אל עורף המוצבים הקדמיים. כך נראו בחזית טנקי בישור. סה"כ נמנו בחזית כ- 500 טנקים.
5. בעת ובעונה אחת עם תגבור הכוחות, החלו הכוחות הסוריים גם בהתכזרות ובהכנות אחרות למלחמה. להכנות אלו ניתנה קדימה ראשונה, לדוגמא ^(6A)
- (1) הפסקת כל פעילות האמונים עד סוף ספטמבר;
 - (2) בנייה, ביצור ושיפור של עמדות, מערכי הגנה, צירים וכדומה.
 - (3) הגדרת משימות הלחימה והורדתן לכל הדרגים.
 - (4) שמירה על כוננות קרב מלאה, פולל כוננות כנגד המחתת כוחות מהאויב.
 - (5) חידוש האימונים החל מ-1 באוקטובר, בעמדות ההגנה ובאזורי הכינוס, תוך הקפדה מקסימלית על אמצעי הסוואה ופריסה.
 - (6) הוראות להגנת יחידות מפני נשק אב"כ.
6. לפי הערכת אמ"נ חל, תגבור רצועת ההגנה הראשונה בחזית הסורית ⁽²⁾ -:
- א. עקב אירועים מדיניים ⁽³⁾ - יציאת TDX לועידת המדינות הבלתי מזדהות באלג'יר
 - ב-4-5 ספטמבר 1973 וועידת הפסגה-זוטא שנערכה בקהיר, ב-10 בספטמבר 1973, בהשתתפות סאדאת, חרסין ואסד.
-
- (1) (א) מפקדן זיב' 7 - ענף מבצעים, הוראות בעניין אימון לחימה וכושר לחימה, מס' 395/997 מ-8.9.1973 (מסמכי שלל).
- (ב) מפקדת חט' חש"נ 91 דיב' 2 - ~~כדימה~~ ^{כדימה} כימיה, הוראות הגנת יחידות חט' 91 חש"מ מלני נשק אב"כ, מס' 815 מ-11.9.73 (מסמכי שלל סוריה, 370/12, 1 דצמ' 1974).
- (ג) מפקדת חטיבה 85 - אגף מבצעים, הנחיה מבצעית מס' 2/72 לגבי הכוננות הקרבית, יחידות חט' 85, מס' 561 מ-6.9.73 (מסמכי שלל סוריה 221/11, 14 נוב' 1973).
- (2) אמ"ן, מד 491, סיכום מזה"ת שבועי לשבוע 7.9.73-14.9.73, מס' 37/73.
- (3) חקיר קמ"ן פיק' פשוך, סא"ל ח' מן, ע"י רס"נ א' קלאוס בתיק ~~אנדר~~ ועדת תא"ל דרתן.

- ב. כתוצאה מחזרת היחידות למערכיהן שבחזית עם סיום אימוניהן בעורף.
- ג. נוכח חשש סוריה מפעולות צה"ל נגדה, עקב פעולות מחבלים ב-רמה"ג (ב-27 באוגוסט 1973, לאחר ארבעה חודשי רגיעה, תקפה חוליה, שמנתה 5 מחבלים, סיור בוקר בדרום רמה"ג, באש נק"ל, ררנ"ט ו-6 בזקות מאולתרות, ובמטען-צד. לא היו נפגעים בין חיילי הסיור ואנשי החוליה נסוגו לשטח סוריה.⁽¹⁾ אחרי פעולה זו באו מספר הודעות סרק על ביצוע פח"ע ברמה"ג).

פיקוד הצפון
פעילות

7. בקיץ 1973 היחה מפקדת חטמ"ר 820 ממונה על הבטחון השוטף ברמת הגולן, אל"מ שגיא פקד על החטיבה, שמפקדתה היחה ב"מחנה יצחק" (נפח). פעלות הביטחון השוטף כללו - סיורי בוקר, מארבים, החזקת המוצבים בקו, פצפיות ואבטחת עובדים. במסגרת ה-בט"ש פעלו המוצבים, גדוד השריון שבקו, וגדודי ה-חח"מ וה-חי"ר, בכפירות מבצעית לחטיבה. בצפון הרמה גבל תחום אחריות ה-חטמ"ר בזה של חטמ"ר מירון, כאשר גבול הגזרות נמשך בקו שעבר מצפון-מזרח לדרום-מערב, בין מוצב 100 (הר דב) לבין הר פקל. בדרום רמה"ג גבל תחום האחריות של ה-חטמ"ר בזה של חטמ"ר 820, 612, בקו שבין הכנרת ^{זרנד} למערב, מזרוב-מערב לאפיק וגבעת יראב.

8. עקב מצב הרגעה בתקופה זו, כלל סד"כ הביטחון השוטף ב-רמה"ג, שהיה מורכב ברובו, בדרך כלל, מיחידות סדירות, את היחידות שלהלן:

א. חש"נ: חטיבת חש"נ סדירה 188 מוקטנת בפיקוד אל"מ י' בן-שרהם; מפקדת החטיבה היחה בעליקה. לחטיבה השתייכו גדודים אלה:

(1) גדוד טנקים סדיר 74 בפיקוד סא"ל י' נפשי. מפקדת הגדוד ופלוגת טנקים היו במחנה "סער" (נפח), ושתי הפלוגות הנוחרות נמצאו בחעסוקה מבצעית בקו, בפריסה כדלקמן⁽²⁾:

א) בגזרה הצפונית

מפקדת פלוגה במסעדה - 2 טנקים.

מחלקה בחניון מוצב 104 - 3 טנקים.

מחלקה בחניון מוצב 105 - 3 טנקים

מחלקה במחנה התעסוקה ^{קניטרה} - 3 טנקים

(1) אמ"נ, מד 469, פעילות ארגוני המחבלים, סיכום שבועי, מ-27.8.73 עד 2.9.73, מס' 35/73.

(2) א. נראה כי בחזקת מערך ה-בט"ש ע"י שתי פלוגות טנקים בלבד נבע מהמערך הסורי המדולל ביותר, והרגיעה שהיחה בקו.

ב. שיחת צרות צפון עם סא"ל י' נפשי, "מחנה פילרן", 24 בירני 1975.

(3) ברטום ביזון האמצעים של פיקוד הצפון, איכון הכוחות דיוקני ה-13 דסמט 73, (לשוו הפלוגים הא"מ: חש"נ-3 טנקים, קלודר-4 טנקים, יגמ"ן מוצב 116-3 טנקים. (ראה לסיק כי למקרה הפלוגה ילדה קלודר.

ב. בגזרה הדרומית⁽¹⁾

מפקדת פלוגה ומחלקה ב-3-5 טנקים
מחלקה בחניון בג'חדר - 3 טנקים.
מחלקה בחניון מוצב 116 - 3 טנקים.

(2) גדוד טנקים סדיר 53, בפיקוד סא"ל ע' ארז. כאשר לא איש את קו רמה"ג, היה הגדוד במחנה "סרפה" (עליקה), מחנה הקבע שלו. כגדוד עורפי היתה תעסוקתו

אימונים, שח"פ, טיפולים יסודיים ברק"מ וכדומה; כך היה הגדוד מיועד לתגבור קו רמה"ג במקרה חרום או לפעילות מבצעית מיוחדת בגזרה אחרת. לצורך כך היה הגדוד בכוננות, לפי החלוקה הבאה⁽²⁾.

א. מפקדת הגדוד ועוד פלוגת טנקים בכוננות של 1/2 שעה ביום והלילה

ב. פלוגת טנקים בכוננות של 4 שעות ביום ושעתיים בלילה.

ג. פלוגת טנקים בכוננות של 8 שעות ביום ו-4 שעות בלילה.

בראשית חודש ספטמבר 1973 יצא גדוד 53 למחנה נופש.

ב. חת"מ: גדוד מכפ"ח סדיר 334, במבנה ובפריסה הבאים⁽³⁾:

א) סוללת חומ"ח 155 מ"מ

ב) סוללת מכמ"ח 160 מ"מ

ג) סוללת מכמ"ח 160 מ"מ

מפקדת הגדוד ישבה ב"מחנה יצחק" (נפח) ושמשה כמפקדת הסיוע למפקדת חטמ"ר 820,

וכן אושרו תצפיות ארטילריות קבועות ^{במרחב} וחזרמונית.

ג. חי"ר: הקו נחלק לשתי גזרות גדודיות, כאשר גבול הגזרות ביניהן עבר בין המוצבים

110 ו-111, מעט דרומה ממוצב 110. כל מוצב אויש ע"י כ-12 לוחמים, כאשר:

(1) גדוד חי"ר סדיר 13 מחט' חי"ר 1, בפיקוד סא"ל ז' אורן, מפקדת הגדוד ישבה

במחנה הפעסוקה בקנטרה, והגדוד ~~א~~ איש את המוצבים הבאים: 102, 103, 104,

105, 107, 109 ו-110, וכן תצפיות ב-203 (חרמונית) ו-204 (תל אביטל).

(2) גדוד חי"ר סדיר 12 מחט' חי"ר 1, בפיקוד סא"ל י' שחר. מפקדת הגדוד ישבה באל-

על, והגדוד איש את המוצבים הבאים: 111, 114, 115, 116 ו-117 (תצפית בלבד)⁽⁴⁾.

(1) ברישום ביומן המבצעים של פיקוד הצפון, איכון הכוחות בבוקר ה-13 בספט' 73 נמסרו

הפרטים הבאים: ב-חשניה-3 טנקים; בג'חדר-4 טנקים, בחניון מוצב 116 - 3 טנקים. נראה כי לפיכך מפקדת הפלוגה ישבה בג'חדר.

(2) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, כוננות פיק' צפון לשבוע 13-20 ספט' 73, מנ-32-5385 מ-9 ספט' 73.

(3) פיקוד צפון/אג"מ, הערכות כוחותינו וסיכום ארועים שבועי נכון ליום א' 16 ספט' 73, מב-32-5583 מ-19 ספט' 73.

(4) א. פיקוד צפון/מח"פ; מלחמת יום הכיפורים, דו"ח גד' א' 334. ^{נצרך בני דגמיה} כמו כן איש הגדוד את 3 המוצבים הדרומיים שמעל הירמוך: אורן, אננס (תצפית בלבד) ואפרסק (תצפית בלבד).

חלוצי ביטחון
היבוא "הנה" - מחסיה
"מכללת" - לען ולרין זקני
הפשיטה זמני!

לפי דגמיה!!

3) נוסף לשני הגדולים ישכה בקניטרה מחלקה מוגברת מגדוד 483 (סיירת "אגרוז" - יחידת הסיור הפיקודית הסדירה) - אשר תפקידה היה לבצע מארבי "מרבלי".

ד. פלוגת הנדסה במחנה "חרמון".

מוצב החרמון

9. בנגוד למוצבי ה-בט"ש היה יעודו העיקרי של מוצב החרמון (מוצב 102 - "ברוש")

לשרת צרכים מקצועיים של יחידות אמ"נ וח"א; הדבר התבטא במבנהו השונה של מוצב

ובמספר החיילים ששהו בו, כאשר מתוך כ-65 איש רק כ-14 (כולל מפקד המוצב) היו

לוחמים בעוד שהשאר היו אנשי מקצוע ושירותים.

ב-10 בספט' 73 נערך במוצב ביקור ודיון של גורמים שונים לבדיקת התקדמות העבודה

וההשלכות להכנת המתקן לעונת החורף, וזאת במסגרת הפעילות הכללית של הפיקוד.

כמה החלטות סוכמו לביצוע, וניניהן: (1)

א. השלמת שכפ"צים ותעלות לחימה.

ב. מיגון פתחים.

ג. הוראות קבע למוצב ותרגולת (2)

ד. שפור נושא הקשר.

לפיכך אג"מ ח"א
לפי המסמך ולפי
המלצות - אג"מ ח"א
* מאה מאבק

אם לא? זהו? מה הסיכוי?

סיכום והערכה (אם לא?)

10. ב-10 בספט' נערך דיון מטכ"ל (3) ר' אמ"נ סקר עניני מודיעין, ובללם את המצב בחזית

סוריה לרגל הידיעות על התגבורים הסוריים בחזית רמה"ג. לא נערך כל דיון בנושא.

11. בשלב זה עדיין לא הוערכה פעילות האויב כמשמעותית, ועדיין לא חלו שום שינויים

בסד"כ, בפריסה ו/או ברמת הכוננות של כוחות פיקוד צפון ברמה"ג, שהמשיכו בפעילות

בט"ש רגילה (תצפיות, סיורי בוקר, מארבים וכדומה), אימונים (כגון אימון חטיבה 35)

מאחרת (פריצת דרכים; הכנת המפות לטנקים, מיקוש, המשך חפירת התעלה ה-נ"ט וכדומה).

מפקדת פיק"מ צפון/אג"מ, מוצב "ברוש" - סיכום דיון מרוכז, 23 ספט' 73.

כאשר חטמ"ר 820 אחראית בלבדית לנושא זה.

דיון מטכ"ל 26-73.

(2)
(3)
(4)

(1) (2)

* אמ"מ ח"א
מה הסיבה? אמ"מ ח"א
אם מקושר
אם לא? אג"מ ח"א

פ ס ק ה 4

התקופה 13-22 ספט' 73

הגדרת התקופה: תקופה זו מאופינת בתקרית יירוט המטוסים הסוריים ב-13 ספט' 73 והשפעתה על הערכות צה"ל והערכתו את מהלכי האויב.

הפלת 12 מטוסי "מיג" - 21 סוריים

1. בתאריך 13 ספט' 73 בלע ח"א הישראלי גיחת צילום בצפון סוריה.
2. הסורים הזניקו מטוסי יירוט, אשר הופנו לעבר מטוסי ח"א הישראלי לאחר שסיימו את המשימה והיו בדרכם חזרה. מטוסי אבטחה ישראליים, שפטרלו באזור טרטוס, שבו (כנען אמג' עם האוסים סוריים והתנתח קרי) הופלו 8 מטוסי "מיג"-21 סוריים. מטוס "שחק" (מיראז') ישראלי נפגע ונפל. טייסו צנח בשלום לים.
3. מיד נשלחו מסוקי חילוץ וכן מטוסי יירוט ישראליים נוספים להגנה על מבצע החילוץ. גם הסורים שגרו מטוסים לאזור. התפתח קרב אויר נוסף שבו נפלו 4 מטוסי "מיג"-21 נוספים⁽¹⁾.
4. לאחר הקרב השני הושגה עליונות אוירית מקומית באזור. החילוץ בוצע ללא תקלות והטייס הישראלי נמשה מהמים בריא ושלם. כמו כן חולץ טייס סורי שמטוסו נפגע בקרב האויר והוא צנח לים בקרבת הטייס הישראלי.
5. במהלך שני קרבות האויר הנ"ל, הופלו סה"כ כאמור 12 מטוסי "מיג"-21 סוריים ומטוס "שחק" ישראלי⁽²⁾.

קריאת הוגה?

(1) למרות שבסיכום סופי של ח"א האוירי התברר כי הופלו 12 מטוסים, לא תוקנה הודעת דובר צה"ל הראשונית שמסרה על הפלת 13 מטוסי אויב.

(2) פירוט יתר על הפלת המטוסים הסוריים - ראה:

א. אג"מ/מה"ד-הסטוריה, בטחון שוטף 1973.

ב. מפקדת חיל-האויר - פעילות בטחון שוטף ח"א האויר 1973/74; 2/1973

(כנען אמג' מוטק!)

פעילות האריב

6. הסורים בצעו פעולות אינטנסיביות של התחפרות, התבצרות ושיפור עמדות⁽¹⁾. היקף האימונים הוקטן אם כי הוא נמשך בקנה מידה קטן (בעורך) החזית (זכר התואם בדיעבד את "ההוראות בענין לחימה וכושר לחימה", שהוצאו ע"י מפקדת דיב' 7⁽²⁾).

חז"ל פתחו!
לפעולתם של
זאת בק"ל (אס)
באמצעות א"י?

7. מלבד גיחת צילום אחת, ב-17 בספט' 73, שיעודה היה צילום אזור החרמון וסביבתו, ~~אא~~ ואשר בה לא אותרו ממצאים חדשים באזור מוצב החרמון⁽³⁾, לא ערך צה"ל גיחות צילום באזור החזית בין ה-11 בספט' 73 וה-24 בו. עקב כך לא היתה בחקופה 13-22 ספט' 73 חמונת מצב מדוייקת לגבי גידול המערך הסורי בשטח. (אמצ"ח !!)

מה קיטוט מוגזם לכן? לא אגמנו לכן? מה נכח משפט חלש?

8. "קרב האויר הביא בכנפיו ליתר פעילות והתבצרות בכל רמה"ג ולתגבור נוסף של הקיים ברק"מ, מקלעי נ"מ רח"ר"⁽⁴⁾. נראה כי הערכת מודיעין פיקוד הצפון את הפעילות הסורית היתה כהערכת מטכ"ל/אמ"נ, שהסביר כי הסורים ראו בקרב האויר פרובוקציה העלולה להמשך ולכן תגבור המערכים, וכי הכוננות הסורית היתה כוננות ספיגה⁽⁵⁾.

* לזכר מוגזם

9. ~~ההתקפה נמשכה עד ללילה 20 בספט' 73~~ לאחר המלחמה נודע כי ב-20 בספט' 73 הוצאה, בין היתר⁽⁶⁾, פקודת הקרב מס' 1 של דיביזיה 7⁽⁷⁾, בהתאם לתכנית האמצעים ללשמירת סודיות ההתקפה⁽⁸⁾. בפקודה זו פורטו הנושאים הבאים:
(1) לגבי האויב הישראלי: כוחות ועתודות, דפ"א ומערכי הגנה שלו בגזרת ההתקפה של הדיביזיה.

- (1) פיק' צפון/מושיעין, דו"ח מודיעין שבועי מס' 98, לשבוע 12-21 ספט' 73.
- (2) מפק' דיב' 7 - ענף מבצעים, הוראות בענין אימון לחימה וכושר לחימה, מס' 395/997, מ-8.9.73 (מסמכי שלל סוריה, הוראות בענין לחימה וכושר לחימה - הדב' 7, 20 אוק' 73)
- (3) אמ"נ, יח' 399/מדור סוריה, דו"ח פענוח מידי מכוון לחת"מ, שריון ופח"ע - ק/246 - 247, מ-17.9.73.
- (4) פיק' צפון/מודיעין, סקירה משבוע לפני המלחמה (לא פורסמה).
- (5) חחקיר ק' מערך סוריה (סרן רייזל) בפיק' צפון/מודיעין, נערך ע"י סא"ל בן-דב, מח' הסטוריה, 27 דצמ' 73.
- (6) פקודה זו היא אחת הפקודות שנפלרו שלל לידי כוחותינו במלחמת יוה"כ, ואילו אחרות אינן נמצאות בידינו.
- (7) מפק' דיב' 7 - פרע המבצעים; פק' קרב מס' 1 של דיב' 7 חי"ר - סיור - שעה נכון ל-23.9.73, מס' 500/1132 מ-20.9.73 (מסמכי שלל סוריה 1/272, מבצע 110 - פקודת קרב של דיב' 7 המיועדת לכח המרוקני בסוריה, 17 ינואר 74).
- (8) ראה לעיל בפסקה 1 סעיף 2.

איננו?

(2) לגבי הכוחות הסוריים: כונה ושיטה, כוחות אומשימות, מיקום מפקדות, נושא הדיווחים.

הנחיות מבצעיות שונות אחרות, מאלו ² שפלו לידינו, עסקו בנושאים כגון:

(1) הנחיות טפול בפצועים⁽¹⁾.

(2) הוראות בטחון שדה בנושא שמירת מסמכים הנמסרים לעיון המומחים הסובייטיים⁽²⁾.
10. (מלבד שפולו בלוג המלא עם זמני הדינמיקה האחרונה שגזרה הארצות וההוראה של דפ"א. אמרנו, שההכנה הארצית של הדינמיקה הארצית תיעדו בענין הארצות "10" (ננסו לשלם את המס).
יוני אהב וקצו?

11. כללי

בעקבות הפלת המטוסים הסוריים נכנסו כוחות פיקוד הצפון ברמה"ג לכוננות, "מתוך נסיון מהעבר שבעקבות תקרית מסוג הזה, התגובה שלהם באה ברמה"ג בצורת הפגזה או באיזור צורה אחרת"⁽³⁾. זאת כאשר הפיקוד ידע, מתוך נסיון תקריות החורף ("ימי הקרב" או "הקפיטלים"), כי יכולה להתפתח תקרית בבת אחת על פני כל רמת-הגבול מכלי שתהיה לכוחותינו ההתרעה הקטנה ביותר⁽⁴⁾. אחת האפשרויות שהוערכו הייתה נסיון למחטף סורי; הפיקוד ציפה לפעולה התקפית סורית מוגבלת אך בשום מקרה לא למלחמה כוללת⁽⁵⁾.

אם זה לא מופיע
באמצעות הסלוחים
אם יש להם כ-15?

- עם אדם מסוים
- חלק מהמקרים הללו

12. הוראות לכוננות

א. ב-131445 ספט' 73 הורה קצין האג"מ הפיקודי סא"ל א' שמחונני, לקצין האג"מ

חטמ"ר 820 להכנס לכוננות נצ"ל בכל גזרת החטיבה. בשעה 131510 דורח כי כל

קו רמה"ג נמצא בכוננות ספיגה.

ב. מטכ"ל/אג"מ/מבצעים הורה לפיקוד הצפון על הגברת הכוננות ברמה"ג בהתאם

לאפשרויות הבאות:⁽⁶⁾

(1) תקיפה אוירית.

(2) הפגזות על מוצבים וישובים.

(3) מארבים לרכב על הצירים.

(4) מחטפים.

אם זה לא מופיע
באמצעות הסלוחים
אם יש להם כ-15?

אם זה לא מופיע
באמצעות הסלוחים
אם יש להם כ-15?

(1) א. מפק' דיב' 7 - עניני מנהלה, הוראה מנהלתית, מס' 5619 מ-20.9.73 (מסמכי

שלל סוריה 325/3, הנחיות טפול בפצועים - דיב' 7, 6 במרץ 74).

ב. מפק' א דיב' 7 - מנהלת, הנחיה מנהלת, מס' 5619 מ-20.9.73 (מסמכי שלל

סוריה 123/10, הנחיה מנהלתית למקור היתקלות ופציעה, מ-23 באוק' 73).

(2) חט' 85 מח' פרט, מס' 33/7069 מ-21.9.73 (מסמכי שלל סוריה 80/20, חוזר בטחון

שדה חט' 85 בקשר לשמירת מסמכים הנמסרים לעיון המומחים הסובייטיים, מ-20 באוק'

73).

אם זה לא מופיע
באמצעות הסלוחים
אם יש להם כ-15?

(3) דברי האלוף חפפי בפגישה עם אלוף (מיל') הרצוב, כנען, 1.1.74 עמ' 6.

(4) דברי האלוף חרפי בכנס ספ"כ, 12 פבר' 74.

(5) תחקיר האלוף חרפי במחלקת היסטוריה, 14.4.75

המסמכים האלו, המכילים את המידע, מס' 5619 מ-20.9.73

(טוב ללא חלואי לטחוני...)

ג. בהתאם לכך הורה אג"מ פיקוד צפון על נקיטת הצעדים הבאים: (1)

(1) תגבור חטמ"ר 820 (בכוחת שאינם בסד"כ התעסוקה המבצעית בקו רמה"ג):

(א) סוללת תומ"ח 175 מ"מ מגד"כ סדיר (55) תפרוס ברמה"ג החל מה-14 בספטמבר.

(ב) סוללת תומ"ח 155 מ"מ מגד"כ סדיר 405 תהיה בכוננות לעליה לרמה"ג.

(ג) 2 ~~סוללת~~ נ"מ (6 זחל"מי 20 מ"מ) מגנ"מ סדיר 66 תפרוסנה ברמה"ג

החל מה-14 בספטמבר.

ד. כוחות חטיבת טנקים סדירה 188 (כח הטנקים הסדיר ברמה"ג):

גד' 53 הוזעק בליל 13-14 ספט' 73 מהנרפס לבסיסו ~~שבעליקה~~ (2) שבליקה (2), (1-7)

הטנקים של גד' 74 שננפח הועמדו בכוננות לתגבור מידי של הקו (לפי פקודה).

(2) הערכות לחגובה של כוחות צה"ל ברמה"ג:

(א) סגירת רמה"ג לתנועת מטיילים ואזרחים ע"י מחסומי מ"צ.

(ב) הקצאת אבטחה צמודה לעובדים ולציווד בקרבת כביש ה"מערכת".

(ג) הכרזת כוננות נ"מ בכל מוצב/מחנה, כאשר המקלעים בכוננות להפעלה מיידית.

(ד) הכנסת הישובים בכוננות לירידה למקלטים לפי פקודה.

(ה) שאר הכוחות יימצאו בכוננות לפי פקודת הכוננות השבועית של פיקוד הצפון.

היום
הרשמי
מנעול
?

13. הביצוע

א. אנשי סוללת 175 מ"מ מגד"כ 55 אשר הוטסו מסיני למחניים בליל 13-14 בספטמבר

צווחו על כלים של גד"כ 647 בפילרן; הסוללה א עלתה לרמה"ג ב-14 בספט' ופרסה

באזור: ~~החל"מי הנ"מ מגנ"מ 66 מוקמו~~ (4) ~~החל"מי הנ"מ מגנ"מ 66 מוקמו~~ זחל"מי הנ"מ מגנ"מ 66 מוקמו

כאשר פלגת נ"מ (3 זחל"מי 20 מ"מ) מוקמה (תל זהר) ופלגת נ"מ (3 זחל"מי 20 מ"מ)

כתל אכיטל (5). רמת הגולן סגרה לתנועה וכן בוצעו שאר הוראות הפיקוד.

תנאי מזג!

1 צמפקדת פיקוד צפון/אג"מ, הערכות וכוננות במרחב רמה"ג, סודי מב-90-5488,

מ-132300/09) קולגיה ~~מגד"כ~~ 2-6 ספטמבר.

(2) סא"ל אביה לביא וא ~~החל"מי~~ אורן, שיטה עם סא"ל נפשי, מחנה פילרן, 24.6.75.

(3) 4 טנקים של פלוגה ז' מגד' 74 נמצאו במתקן האימונים באליקים, ולכן נשארו במחנה

הגדוד בנפח רק 7 טנקים.

(4) סוללת 175 מ"מ מגד"כ 55 היתה אמורה להכנס לתעסוקה מבצעית ברמה"ג ב-19 בספט' ועקב אן

הכוננות הוקדמה אחעסוקה מבצעית זו ל-14 בספט' 73.

~~החל"מי הנ"מ מגנ"מ 66 מוקמו~~

(5) פקודה הפריסה הכוללת, לטענה הוחת, אפליה אפליה כנל החראין. (יאה אלויר, כיסה 2 פלוגה ז' 66 סרטה-הואן. סודי בילוי, א-1397-1 - טולסול (9)

ב. ב-141000 ספט' 73 הורה אג"מ הפיקוד⁽¹⁾ לחט' 188 לתגבר מיידית את הקר, ב-77
הטנקים של פל' ז' מגד' 74, על ששראות. בעקבות תגבור זה היתה פריסת הטנקים
של גד' 74 (מחט' 188) בקוא כדלקמן⁽²⁾:

בגזרה הצפונית (פלוגה ח')

מפקדת פלוגה במסעדה 8 טנק אחד.

מחלקה בחניון א מוצב 104 - 3 טנקים.

מחלקה בחניון מוצב 105 - 3 טנקים.

מחלקה בחניון מוצב 107 ("הברוטרי") - 3 טנקים.

בגזרה המרכזית (פלוגה ז')

מפקדת פלוגה ומחלקה בחושניה - 5 טנקים⁽³⁾

מחלקה בקניטרה / תעסוקה.

בגזרה הדרומית (פלוגה ר')

מפקדת פלוגה ומחלקה בב' רחוד - 4 טנקים.

מחלקה בחניון מוצב 114 - 3 טנקים.

מחלקה בחניון מוצב 116 - 3 טנקים.

2. בנוסף להגלה מה מיקומם
בין 2 החפצים הגדולים
אחד מלג' 53 שלוחה וחפץ
מלג' 74 להסעה

3. היות והערכת הפיקוד היתה כי צפויה תגובה סורית על הפלת המטוסים, הביאה אי-א

תגובה סורית לירידה הדרגתית ברמת הכוננות. ב-170900 ספט' 73 הורה אג"מ

פיקוד צפון לבטל את המחסומים ולאפשר תנועה חופשית ברמה"ג.

ב-20 בחודש ירדו מהקר 6 זחל"מי הנ"מ, לצורך טיפולים, כאשר לפי התכנית הם עמדו

לחזור ערב ראש השנה *⁽⁵⁾

14. תכנונים ארפרטיביים

א. ב-13 בספט' 73 החקיים באג"מ פיקוד הפפון רענון למבצע "חול-ים"⁽⁶⁾, כאשר

ההתיחסות העיקרית היתה להפעלת הארטילריה/חון האית צמצום האפשרויות להפעלת

חיל האויר בסוריה. בין השאר הוחלט כי המת"פ יתכנן ירי צום

בתחום סוריה, במקרה של הפגזת ישובינו, כאשר במקביל תונחת אש נ"ס על הסוללות

אשר חבצענה ירי זה. בנפרד מדיון זה הועלו דרישות מסוימות לאג"מ מבצעים.

(1) פיק' צפון/אג"מ, רישום ביומן המבצעים מ-141000 (09)

(2) פיק' צפון/אג"מ, יומן מבצעים טרום מלחמה. אכון כוחות ליום 15 ספט' 73.

(3) לפי דוח"וח האכון מבצעים של פיק' הצפון/אג"מ הועלה מספר הטנקים בח' שניה ל-7 טנקים.

(4) * אג"מ סרון שמעון גרלן, פיקוד הצפון ערב מלחמת יום הכפורים (13.9.73 - 6.10.73) עבודת מח' הסטוריה
5. באמת כל מה שלבס ה"ש?? זה אולי אלתמה?

(6) מפק' פיקוד צפון/אג"מ, הוראות נוספות במסגרת "חוליס" מב-21-5582, מ-19 ספט' 73.

(4) זמג סוף י' (כ"ט) בלמה אלמוני צ"מ א' א/וין, מחלקת הסטוריה, ב-27 יולי 73.

דרישות אלו הן:

- 1) העמדת גדוד הארטילריה מבה"ד 9 בכוננות של 12 שעות לתזוזה (במקום 24). *מג"ב 9*
 - 2) הגדלת מספר סוללות הארטילריה ב"חרל-ים" מתוך 10 ל-14 סוללות.
 - 3) העבת 4 קנים 203 מ"מ + ציוד נלווה לרשות פיקוד הצפון.
- ב. ב-17 בספט' 73 נערך באג"מ/מסצעים דיון¹ במשמעויות "חרל-ים" עקב ביטול כוננות "כחרל לכך". בדיון זה נדונו בקשות פיקוד הצפון, כפי שפורט לפיל. אג"מ/מסצעים הורה למקתמ"ר להעביר לפיקוד הצפון 4 קנים בקסטר 203 מ"מ ולבדוק את שתי הבקשות האחרות; כן הוצאו בנוסף הנחיות מתאימות אחרות לגורמים אחרים. לסיכום הדיון הוחלט כי לאור המצב הנחון², למרות ביטול כוננות "כחרל לכך" תתפרס כוננות "חרל-ים" לגבי פיקוד הצפון, וזאת בשינויים הבאים:
- 1) צוותי בסל"ש המיועדים לטנקים של גדוד 39 (גדוד המילואים של חט' טנקים 188), הנמצאים במחנה ירדן, בכוננות של 24 שעות לתזוזה.
 - 2) בה"ד 9 בכוננות של 24 שעות לתזוזה.

2
נא להחזיר
2
2
2

הערכת מצב .15

- א. באותו היום 17 ספט', נערך דיון מטכ"ל², בו סקר ר' אמ"נ עניני מודיעין; ובכללם המצב בחזית סוריה. ר' אמ"נ ציין, שתגבור מערך זה החל עוד לפני תקרית המטוסים, ועדיין נמשך, כאשר דעתו היתה כי הסבירות למלחמה נמוכה. אלוף פיקוד הצפון לא התיחס בדיון להערכה זו ולא סקר את הערכת הפיקוד. *55 במה נסתי לנסות!!*
- ב. ב-21 בספט' 73 נערכה פגישה אישית בין אלוף פיקוד הצפון וסגן הרמטכ"ל. בין שאר הנושאים שנדונו היה נושא מערך הטיילים ב-רמה"ג, ונושא ה-ימ"חים בפיקוד הצפון. בסיכום הפגישה הורה סגן הרמטכ"ל לודא ישום חורת הנחתת אש על סוללות נ"מ ברמה"ג וכן שהימ"חים בפילון, בכורזים ובצומת גולני (מחנה נפתלי) יהיו מלאים בטנקים. *כמה תלמי 15?*
- כמה תלמי 15??*
כמה תלמי 15??

2

סיכום .16

מלבד פעולות אלו לא נשתנתה הערכת הכוחות ופריסתם בחקופה האמורה, כן המשיכו א כוחותינו בפעילות בט"ש, אימונים ואחרת², כגון:

- א. ב-13 בספט' 73 בצעה אוגדה 36 כמתוכנן רענונים לתכנונים מבצעיים שונים וסיוור בקו רמה"ג למפקדי חטיבות המילואים 179 (אג"מ ר' שריג) ו-679 (אל"מ א' אור) של האוגדה.
- ב. נערכו ביקורות מרכזי גיוס של חט' ממוכנת 4 (ב-13.9) וחט' טנקים 179 (ב-17.9), ונערך תרגיל גיוס מבוקר (ב-20.9) לגד' 39 של חט' טנקים 188. כן נערך *??*

לשכת סגן הרמטכ"ל
מבוקר
לשכת סגן הרמטכ"ל

- 1) אג"מ/מ 24 בספט' *מג"ב 9*
- 2) עקב ביטול דיון *2*
- 3) לשכת סגן הרמטכ"ל, הנחתת אש ארטילריה על כוללות נ"מ, מד-10468, מ-24 בספט' 73. (ב) 73

אמורה על שמה ולקב?)

פרק

ג. חט' חיר"מ 36 המשיכה באימונים ברמה"ג.
ד. חט' חיר"ר ^{1/} המשיכה בהכנרותיה לכנס החטיבה ~~סגולה~~ הירקון בת"א.

פסקה 5

התקופה 23-30 ספט' 73

הגדרת התקופה: תקופה זו מאופיינת בהגברת הכוננות לקראת תקופת ראש-השנה. כוננות שהיתה גבוהה מהרגיל בתקופה זו בשנים עברו.

פעילות האריב

1. בין 23-30 ספטמבר 73 המשיכו הסורים בפעילות התבצרות לכל אורך הקו ובזנועה שיירות ערה⁽⁴⁾. היות ובין ה-11 בספט' וה-24 ב' לא נערכו גיחות צילום אשר יאפשרו את המערך הסורי ברצועת ההגנה הראשונה, יגדל שחצפנות כוחותינו היוו את המלך העיקרי לידיעות על הנעשה בשטח; ועד ה-24 בספט' 73 לא היה ברור המערך הסורי המדויק.

2. בגיחת הצילום שבוצעה ב-24 בספט' 73, גיפור שכיחה את הצבעת ההגנה הראשונה החזית הסורית ועורפה, התברר⁽²⁾ כי כל חטיבות המשורינות והממוכנות שהיו חזית החי"ר נאערכו במערכיהן כרצועת ההגנה הראשונה ובעורפה. כלומר: ב-24 בספט' 73 בוצעה ההגנה הראשונה בעורפה נתפסו במלואן במערך חרום. אם ימסור את מלואו!

3. סד"כ הצבא הסורי במערך זה היה:

- א. 6 חטיבות חי"ר (2 בכל גזרה דיביזיונליות).
- ב. 2 חטיבות ממוכנות (אחת בגזרת דיב' 7 ואחת בגזרת דיב' 5).
- ג. 3 חטיבות משורינות (אחת בכל גזרה דיביזיונלית).
- סה"כ הטנקים במערך כ-650 (לעומת 550 טנקים בגיחה הקודמת שנערכה ב-11 בספט' 73)
- סה"כ החת"מ⁽³⁾ 95 סוללות חת"מ (תוספת של 24 סוללות), כלומר כל סוללות הארטילריה של דיביזיות החי"ר, כתוספת פוג' החת"מ המטכ"לי 64.

4. תפיסת המערך המלא ברצועת ההגנה הראשונה ובעיקר התגבורות בארטילריה בא לספק לפי הערכת פיק' צפון/מודיעין, שהתבססה על הערכת מטפ"ל/אמ"נ, על חשש סורי מתקיפה ישראלית, בעיקר אורית, בסוריה. מערך חרום זה אפשר לסורים להגיב על

(1) פיק' צפון/מודיעין, תאריך 230800-240800, בסקירה משבוע לפני המלחמה (לא פורסמה)

(2) אמ"נ, סיכום מזה"ח שבועי בין 21.9.73 ל-26.9.73, מס' 39/73.

(3) בפענוח הראשון של מוצ"א אותרו 94 סוללות, ורק בפענוח שנערך למחרת, ב-25.9.73, אותרה סוללת ארטילריה נוספת.

זה מלפני המלחמה אל כ-94. 2.
לפי מלפני המלחמה?

22
אמ"נ
הגנה ראשונה
העורפה
החזית
המערך הסורי
הממוכנות
המשורינות
המערך הסורי
הממוכנות
המשורינות

- הפלת מטוסיהם, אך הערכה בפיקוד צפון בתקופה זו, שהיחה שרירה עד (כולל) ה-30 בספטמבר 1973, אמרה כי הסבירות לפעולה כזו היא נמוכה.⁽¹⁾
5. בין ה-26 בספט' ל-30 בספט' 73 נצפתה פעילות מוגברת ובלתי שיגרתית לכל אורך הקו הסורי. הסכום והערכה של פיק צפון/מודיעין היו כי הצבא הסורי ממשיך בפעילות של התבצרות והשלמות תגבור לכל אורך הקו.⁽²⁾ ב-30 בספט' ובליל 30 ספט' - 1 אוק' 73 נצפתה הפעילות ביחוד מול הגזרה הדרומית של רמה"ג.⁽³⁾
6. הכוחות הסוריים המשיכו בהכנותיהם המלחמתיות. להלן מספר⁽⁴⁾ הוראות מבצעיות שהורדו לכוחות:
- א. פקודת הטעיה ובטחון קשר⁽⁵⁾.
- ב. פקודת קרב-סיור מס' 111 של דיב' 7⁽⁶⁾. הפקודה דומה בתוכנה לפקודת הקרב של דיב' 7 שהוצאה ב-20 בספט' 73, בשינויים מסוימים⁽⁷⁾.
- ג. הנחיות בקשר לאימונים קרביים וכווננות קרבית.⁽⁸⁾
- ד. במסגרת תגבור הכוחות ברצועת ההגנה הראשונה קבלה חטיבת השריון העצמאית 47 פקודה ביום 28.9.73, לנוע מאזור ריכוזה בחמץ אל אזור הריכוז של דיביזיה 5, בדרום רצועת ההגנה הראשונה, ולעבור ת"פ הדיביזיה לצורך המלחמה⁽⁹⁾.

-
- (1) פיק צפון/מודיעין; דו"ח מודיעין שבועי מס' 99, מסכם את השבוע 21-30 ספט' 73.
- (2) פיק' צפון/מודיעין, תמצית ל-260800-300800; בסקירה משבוע לפני המלחמה (לא פורסמה).
- (3) פיק' צפון/מודיעין, תמצית ל-300800 (ספט') - 010800 (אוק'), בסקירה משבוע לפני המלחמה (לא פורסמה).
- (4) בצבא הסורי הוצאו הנחיות רבות נוספות, כמה מהן נפלו שלל לידי כוחותינו וחלקן מובאות כאן.
- (5) דיב' 7 - פרע מבצעים; מבצע 110 מפקדה, תכנית הסדרת (נוהלי) פלוגה ההתקפב, מס' 500/1091 מ-25.9.73 (מסמכי שלל סדרה 276/1, פקודת הטעיה ובטחון קשר במסגרת מבצע 110 - דיב' 7, כפי שנמסרו לחיל המשלוח המרוקני, 19 ינו' 74).
- (6) מפק' דיב' 7-ענף מבצעים, מבצע 110-תקציר מיוחד עבור חיל המלוח המרוקני בנושא ההתרכזות מחדש של דיב' 7 במוצב פיקוד סמע ביום 27.9.73 בשעה 0900 (מסמכי שלל סוריה 1/277, 19 בינו' 74).
- (7) ראה לעיל פסקה 3, סעיף 2, ד'.
- (8) חט' 85-גד' 333, הנחיות בקשר לאימונים קרביים וכווננות קרבית, מס' 717 מ-27.9.73 (מסמכי שלל סוריה 10/55, הנחיות בקשר לאימונים קרביים וכווננות קרבית, 18 אוק' 73) כן ראה לעיל פסקה 2 סעיף ה'.
- (9) מפק' חטיבה 47-קסס במצעים, הוראות תזוזת חטיבה 47 שריון, מס' 141, מ-28.9.73 (מסמכי שלל סוריה 10/28, הוראות תזוזת של חט' 47 שריון, 14 אוק' 73).

באופן כללי המשיכו המפקדות להוריד לכוחות את הפקודות המבצעיות בהתאם לתכנית האמצעים לשמירת סודיות ההתקפה⁽¹⁾. כן הוצאו בנוסף המחיות, שבדיעבד יתכן והן אצ קשורות בהכנות המלחמתיות:

ה. חוזר של ~~אמצעים~~ הרמטכ"ל הסורי קורא להימנע משתלדנות בכל הנוגע לשחרור מגיוס אנשי מילואים⁽²⁾.

ו. צו לשחרור המתרגמים מהשפה הרוסית משרות פעיל והחזרתם לעבודה סדירה במשרד ההגנה⁽³⁾.

7. במקביל להכנות המלחמתיות המשיכו הכוחות הסוריים בפעילות שיגרתית, ובהתאם לכך הוצאו הוראות מתאימות, כגון:
א. טבלת כוננות יחידות⁽⁴⁾.
ב. זמני תנועה יחידתיים⁽⁵⁾.

-
- (1) ראה באמ"נ, אגרת תו"ל/אויב 9/74, צבא סוריה, תורת הקרב וישומה: פקודת מבצע מס' 1 להתקפה של חט' חי"ר ממוכן 85 (דיב' 7), וחלק מהנחיות ארגון ש"פ של כוחות דיב' חי"ר ממוכן 7 להתקפה.
- (2) המפקדה הכללית של הצבא והכוחות המזויינים, לשכת הרמטכ"ל, חוזר מס' 117383, מ-23.9.73 (מסמכי שלל סוריה 62/10, חוזר של הרמטכ"ל הסורי הקורא להמנע משתלדנות בכל הנוגע לשחרור מגיוס אנשי מילואים, 18 אוק' 73).
- (3) אגף ההדרכה-ענף מתקני הוראה, חוזר מס' 1-311-14353 מ-25.9.73 (מסמכי שלל סוריה 133/10, צו לשחרור המתרגמים מהשפה הרוסית, 24 אוק' 73).
- (4) מפק' חט' 52-קסס מבצעים, טבלת כוננות יחידות חט' 52 חי"ר הנמצאת כיום במוצבי ~~הצבא~~ ההגנה החל מ-1/10 ועד 31/10/73, מס' 502-6492, מ-30.9.73 (מסמכי שלל סוריה 332/3, טבלת כוננות יחידות חט' 52 חי"ר נכון ל-10.73, 1-31).
- (5) (א) מפק' דיב' 7 - "פרע" מבצעים, לוח זמנים של תנועת השיירות של צי יחידות דיב' 7 בין 1.10.73 עד 31.10.73 מס' 576/7156 מ-28.9.73 (מסמכי שלל סוריה 369/12, לוח זמנים של תנועת השיירות של יחידות דיב' 7 למשך חודש אוקטובר 73, 1 דצמ' 74).
- (ב) מפק' חט' 121 - מחלקת המבצעים, טבלת זמנים של תזוזות שיירות של קטעים ויחידות 576/3147 מ-29.9.73 (מסמכי שלל סוריה 218/11, טבלת זמנים של תזוזות חט' 121 בין 1-3 אוק' 73, 12 נוב' 73).

פעילות כוחותינו

כ"ש . 1

א. ב-23 בספטמבר 73 היתה הערכות הכוחות ופריסתם כבתקופה הקודמת⁽¹⁾. עם התקרב תקופת החגים (ראש השנה העברי, שעמד לחול ב-27 בספטמבר, ויום הכיפורים, ב-6 באוקטובר) הוגברה הפעילות והעירנות במרחב פיקוד הצפון, כבערכי המועדים הגדולים, וזאת בהתאם להוקאות אג"מ מבצעים⁽²⁾, על מנת למנוע פיגועי פח"ע.

ב. במסגרת כוננות החג במרחב הפיקוד הורה⁽³⁾ אג"מ פיקוד הצפון ב-23 ספט' 73 על הצעדים הבאים שיהיו בחוקף בין ה-26 וה-30 בספט' 73.

1) אסור טיולים על כבישי המערכת ובאזור החרמון - הר דב.

2) כוננות חט' טנקים סדירה 188 תחבצע כאשר פלוגה בכוננות של $\frac{1}{2}$ שעה יום ולילה ופלוגה בכוננות של שעתיים יום ולילה. לפלוגה השלישית אושר לצאת לחופשה⁽⁴⁾.

תכנונים אופרטיביים . 2

ב-230900 ספט' 73 נערכה קבוצת פקודות למפקדת אוגדה 210 למבצע "קרחון" (תכנית התקפית [REDACTED]), כאשר אשור התכניות נקבע ל-7 באוק' 73.

הערכות המצב . 3

בדיון המטה הכללי של צה"ל שנערך בשעות הבוקר של ה-24 באוק' 73, הביע אלוף פיקוד הצפון דאגה בגלל חוסר החרצה ממשית, תוך הצבעה על משמעות גידול המערך הסודי בגזרת החזית (מערך זה הוגן על ידי מערך טילים נגד מטוסים, דבר שיצר מגבלות לאפשרויות הפעולה של חיל האויר הישראלי). שר הבטחון, בנגוד לדעת הרמטכ"ל, התרשם מדברי אלוף הפיקוד, באופן מיוחד בגלל האיום לישובים ברמת-הגולן, וביקש מהרמטכ"ל למצוא תשובה מחאימה למצב, תוך התיחסות מיוחדת לתקופת החג הקרובה.

(1) ראה בפסקה 4, פעילות כוחותינו.

(2) אג"מ/מבצעים, ענף מבצעים, הגברת פעילות ועירנות לקראת החגים, מב-6933/30, 21 ספט' 73.

(3) מפקדת פיקוד הצפון/אג"מ, כוננות לקראת החג במרחב הפיקוד, מב-5660-32, 232100 (9).

(4) רמת כוננות זו היתה שונה רק בחלקה מרמת כוננות הבט"ש, כפי שהורה אג"מ פיקוד הצפון לפני כן. (מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, כסננות פיקוד הצפון לשבוע 20-30 ספט' 73, מב-5510, 16 ספט' 73)

א. ביום ד', ה-26 בספט' 73, ערב ראש השנה, נכח אלוף פיקוד הצפון בדיון צבאי כלשכת שר הבטחון. בדיון זה החליפו שר הבטחון והרמטכ"ל דעות בנושאי המצב ברמה"ג; נראה כי הדיון נערך לאחר קבלתם, ב-24 וב-25 בספט', של דוח"ות הפיענוח מגיחת הצילום שנערכה ב-24 בספט' 73, ואשר בהם אוחר החגבור הסורי הנוסף. אלוף פיקוד הצפון לא הביע את דעתו בדיון זה. עם סיום הדיון, שנערך בשעות לפני הצהריים, הורה הרמטכ"ל⁽¹⁾, *ההסכמה של מדיטקין, על נקלוג צורה לגדודי מאזיק דרמת-הגולן והצלה לאג' כוללת.* ב. בהתאם להוראת הרמטכ"ל הורה⁽²⁾ אג"מ מבצעים על הגברת כוננות החגים בפיקוד הצפון בין האחריכים 26 ספט - 1 אוק' 73, כאשר החגבור יחבצע על ידי כוחות שריון וארטילריה סדירים והפקוד יערך לכוננות ספיגה. ~~אצטצצ~~ הביצוע בהתאם ~~אצטצצ~~ לצעדים הבאים:

(1) תגבור⁽³⁾

- (א) מפקדת גדוד + צוותות שתי פלוגות טנקים מחט' 7, בקדימות ראשונה, כאשר הכוח יוטס לשדה התעופה מחנניים, יצוות על גבי הטנקים של גד' 39 במחנה ירדן ויכנס לעמדות על שרשראות בהתאם להנחיות הפיקוד.
- (ב) מפקדת גדוד + צוותות סוללת 175 מ"מ מגד"כ 55, כאשר הכח יוטס לשדה התעופה מחנניים, יצוות על גבי הכלים של גד' 647 במחנה פילון ויועבר על מובילים לעמדות בהתאם לקביעת הפיקוד.

(2) כוננות לתגבור:

- (א) גד"כ 405 בכוננות לחזרה של שעתיים מפקודה ממחנה הקבע [REDACTED]
- (ב) מפקדת גדוד + 3 סוללות 155 מ"מ מבה"ד 9 בכוננות של 4 שעות לחזרה, כאשר הכח יוסע למחנה פילון ויצוות על תומ"תים של גד"כ 326.

(1) לשכת הרמטכ"ל, הגדרת כוננות ברמה"ג, מב-22(0)8722, מ-26 ספט' 73. כן הורה הרמטכ"ל במסמך זה על המשך ביצוע מספר פעולות בט"ש שגרתיות.

(2) אג"מ/מבצעים, חגבור הכוננות פיקוד צפון, מב-7092/30, 261530(09).

(3) כוחות אלו הוקצו על סמך פקודת הקצאת כוחות הכוננות המטכ"ליים בין האחריכים 20 ספט' - 2 אוק' 73 (אג"מ/מבצעים, הקצאת כוחות כוננות לאחריכים 20 ספט' - 2 אוק' 73, מב-6839/30 מ-19 ספט' 73). מלבד כוחות אלו הוקצתה גם מפקדת גד"כ 55.

(ג) צוותי פלוגת טנקי שרט בכסל"ש בכוננות של 4 שעות לחזרה (על טנקים של גד' 39).

(ד) מטוסי תובלה של ח"א יהיו בכוננות לתגבור כוחות ופינוי נפגעים.

מלבד צעדים אלה הוטל על פיקוד הצפון לודא הגברת הכוננות בישובי רמת הגולן ולבצע חסימות צירים במקרה של פתיחה באש.

ג. במסגרת הגברת הכוננות הורה אג"מ פיקוד הצפון ב-26 בספטמבר, על הצעדים הבאים:

(1) ב-0800 עוכבה יציאתם לחופשה של צוותי פלוגת טנקים מחט' 188⁽¹⁾.

(2) ב-1100 הועברה לחטמ"ר 820 הוראה להכנס לכוננות לביצוע "חרל ים", וכן להשאיר כמפקד תורן את המח"ט או הסמח"ט.

(3) ב-1115 קבלה חט' 1 הוראה להקצות 50 חייל לטובת העמסת תחמושת במחנה "ירדן"⁽²⁾.

(4) ב-1500 הורה⁽³⁾ אג"מ הפקוד להשאיר את נהגי המשא ביחידת הפיקוד בכוננות

מדיית במקום כוננות שעתיים, וזאת בין התאריכים 26-30 ספט' 73, כאשר

הפעלתם לפי הוראת אג"מ בפיקוד.

5. ביקור שר הבטחון ב-רמה"ג

בצהרי ה-26 בספט', לאחר הדיון בלשכתו, יצא שר הבטחון לביקור ברמה"ג בכונה להתרשם אישית מהמצב בשטח. מסוקו נחת בנפח (מחנה יצחק) בשעה 1245, ואלוף פיקוד הצפון נפגש עימו לשיחת רקע להערכת מצב. אלוף הפיקוד, בסקירתו, תאר את המערכים הצבאיים בקו הסורי ובקו הישראלי. כן הסביר לשר הבטחון כי תעלת ה"נ"ט הושלמה ובה משולבים שדות מוקשים, וחאר את הפרישה המתוכננת של הכוחות (כולל כוחות התגבור):

(1) 2 גדודי חי"ר בקו המוצבים.

(2) 8 פלוגות טנקים, כאשר: בקו-2 פלוגות בגזרה הדרומית, פלוגה בח'שניה, פלוגה בגזרת המוצבים 104-105, פלוגה בק'ניטה. בקו שני במרכז רמה"ג - 3 הפלוגות הנותרות.

(3) ארטילריה - 2 סוללות 160 מ"מ, סוללת 155 מ"מ ושתי סוללות 175 מ"מ.

(1) בדיעבד תאם הדבר את הוראת הרמטכ"ל מאותו בוקר (ראה פסקה ה') (פיקוד צפון/אג"מ,

יומן מבצעים טרום-מלחמה, מ-260800 ספט', 73).

(2) סעיפי משנה 1, 2, 3, - לפי יומני מבצעים של אג"מ פיקוד צפון - יומן ארועים

מיוחדים פיקוד ויומן מבצעים טרום-מלחמה, מ-28 ספט' 73.

(3) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ/סרף כרוך רג'ואן, כוננות פיקוד צפון - נהגי משא,

סודי-מב-32-5755 מ-261500(9).

בחשוכה לשאלת שר הבטחון בנושא ההתרעה, השיב אלוף פיקוד הצפון כי באמצעות חצפיות קבע טובות ומכשור יש אפשרות לראות ביום למרחקים גדולים. ולכן "כיום לא יכולים להפתיע אותנו". כן הסביר אלוף הפיקוד לשר הבטחון, כי שתי הגזרות הרגישות לקידום שריון הן גזרת רפיד ופתחת קניטרה.

6. נציגי הישובים ברמה המתינו בקיבוץ עין זיון לפגישה עם שר הבטחון. בשעה 261500 נחת מסוק ה-רמטכ"ל בנפח, וה-רמטכ"ל יצא לקיבוץ להצטרף לשר הבטחון. בפגישה זו עם נציגי הישובים הסביר להם השר את המצב בכללותו. לאחר הפגישה שוחח שר הבטחון עם העתונאים, ודעתו הייתה⁽¹⁾ כי לא הייתה שום סיבה מיוחדת להתראה או לראית החמרה במצב, אבל גם לא הייתה שום סיבה להקלה במצב, לא במערך הצבאי הסורי מעבר לגבול ולא בגישת הסורים לישראל ולרמת הגולן. שר הבטחון הסביר כי רמת הגולן הייתה קו החזית הקדמי, שבו נמצאים ישובים אזרחיים מול עם וצבא קיצוניים ומערך צבאי כבד, ואסור להרפות את העירנות בנושא זה. בסיום הפגישה בעין זיון המריאו שר הבטחון וה-רמטכ"ל בחזרה לת"א.

7. ביצוע התגבור

א. בין 261450 - 261630 נחתו בשדה התעופה במחניים מטוסי חיל האויר ועמם מפקדת גד' טנקים סדיר 77, (מח"ט 7) וצוותי שתי פלוגות טנקים בפקוד סא"ל א' קהלני, וכן צוותי סוללת 175 מ"מ מ-גד"כ 55. צוותי הטנקים הוסעו למחנה ירדן וצוותו על גבי הטנקים של גד' 39, והגדוד הועמד ת"פ חטיבה 188. ב-262210 אישר אלוף פיקוד הצפון לאחר שיחה עם מח"ט 188 אל"מ בך-שרהם כי הטנקים ישארו במחנה ירדן ולא יפרסו בסינדיאנה כפי שסוכם קודם לכן⁽²⁾. הדבר נעשה עקב טענתו של מג"ד 77 כי אינו רוצה לפרוס בשטח פתוח בו אין "לא צל ולא מים". היות והמבנים בצומת נפח (מחנה "עבבניה") היו תפורסים, ע"י קורס מ"פים חי"ר, העדיף מג"ד 77 להשאר עם הכלים במחנה "ירדן"⁽³⁾.
3000 הח"ט א הוסעו למחנה פילון וצוותו על גבי הת"מ "ג"מ ש 23
647, המ"מ א ומק"מ גד"כ 55 הוסעו למחנה פילון (ל"ל) 26-27 דס"מ' ופילון ד"כ

- (1) סטנוגרמת דברי שר הבטחון לעתונאים (תיק פיקוד צפון).
- (2) לפי הרישום ביומן המבצעים של אג"מ פיקוד צפון, מ-262210 ספט' 73.
- (3) שיחה עם אל"מ קהלני (טלפונית) של אלדד אורן ממחלקת הסטוריה, 30 יולי 75.

- ב. מלבד פעולות אלו ביצע פיקוד הצפון ב-26 בספטמבר 73 את הפעולות הבאות: (1)
- (1) חגבור קו רמה"ג בשלוש פלוגות טנקים נוספות מחט' 188 (כל גד' 53) כאשר פלוגה בצומת רוסט, פלוגה ב"כית כחזית" בקניטרה ופלוגה בח'שניה.
- לאחר חגבור זה היו שני גדודי החטיבה, גד' 74 ו-גד' 53, פרוסים בקו. כוחות גד' 74 בקו נשארו באחריותו המנהלית של גד' 74; במקרה של פרוץ האש היחה הגזרה אמורה להתחלק לשתי גזרות, כאשר גד' 53 יקבל לאחריותו את הגזרה ממוצב 110 דרומה וגד' 74 ממוצב 110 צפונה. בהתאם (2) להערכות הכוחות מוקם חפ"ק מג"ד 74 יחד עם הפלוגה שבקניטרה ו-חפ"ק מג"ד 53 מוקם עם הכוחות שבח'שניה (3).
- (2) הוגברה כוננות הספיגה בישובי רמה"ג.
- (3) הופעל חפ"ק טכני (אמצעי שליטה ועזרי מטה) פיקודי בנפח.
- (4) הוצבו קצינים בכירים כחורני אגפים בפיקוד.
- כן הורה אג"מ הפיקוד ל-ממצ"פ לבצע חסימות צירים במקרה של פתיחה באש, ובהתאם לפקודת "חול ים", ול-חט' 188 להקצות 20 משאיות מ-ימ"ח החטיבה להובלת תחמושת של ארטילריה וטנקים, כאשר הנהגים לא ירוש המשאיות לפי האמור בפקודת הכוננות השכועית.
- ג. כן אוישו 2 תצפיות ארטילריות נוספות (4):
- (1) ב-26 בספט' נתפסה תצפית ארטילרית [REDACTED], באחריות גד' מכמ"ח 334.
- (2) ב-27 בספט' נתפסה תצפית ארטילרית [REDACTED], באחריות גד"כ 55.
- ד. מפקדת חט' 7 ניצלה את העלאת גד' 77 לרמת הגולן לצורך העלאת חפ"ק מח"ט מוקטן שצא שכלל נגמ"ש מח"ט, נגמ"ש מודיעין, שני ג'יפי סיור וחלק מפלוגת השר החטיבתית. החל מראש השנה בוצעו סיורים אנטנסטיביים של מפקדת החטיבה ואנשי הגדוד עד רמת מט"ק ותוחתן בכל רמת הגולן לצורך הכרת צירי תנועה, עמדות, רמפות ושדות המוקשים. כמו כן בוצעו מספר חרגילי כוננות לבדיקת משך הזמן הדרוש ליציאת הגדוד ממחנה ירדן (5). כן ערך מטה החטיבה סיורים בקו רמה"ג למג"דים 82 ו-75, שהיו חדשים בחטיבה, ולא הכירו את רמת הגולן, וזאת ביחד עם קציני המטה שלהם (6).

- (1) מפ"צ אג"מ, חגבור וכוננות ברמה"ג, סודי-מב-21-5756-מ-271300(09)73.
- (2) סא"ל יאיר נפשי אינו זוכר את התאריך המדויק בו שונו מיקומי החפ"קים. לפי רשום אכז הכוחות ביומן המבצעים של פיקוד הצפון מ-4 אוק' 73 נראה כי חפ"ק מג"ד 74 עדיין נמצא במסעדה באותו תאריך.
- (3) א) סא"ל אמיתי לכיא ואלדד אורן, שיחה עם סא"ל יאיר נפשי, מחנה פילדן, 24.6.75.
ב) אלדד אורן, שיחה עם סא"ל יאיר נפשי (טלפוני), 30 יולי 75.
- (4) פיקוד צפון/מח"פ, מלחמת יוה"כ, ארועים ולקחים - סיכום ראשוני, דו"ח מג"ד 334.
- (5) מפקדת חטיבה 7/לשכה, דו"ח מלחמת יום הכיפורים - חט' 7, מב-1, 29 ינו' 74, עמ' 2.
- (6) ז"א/ג"א/ה"ד/ה"ס/ו"מ, תחני גב' חט' 7, 13 יולי 73.

ה. ב-281350, עקב ידיעות מודיעיניות, נחנה הוראה (1) לקר רמה"ג להיכנס לכוננות לקראת ספיגה. באותו היום עקב פריסת "עבריי" (2) באזור החרמון, נסגרו (3) אזור החרמון ואזור הר דב, כמטרת החסימה למנוע עליית אזרחים ופועלים זרזיים לחרמון ומטיילים ואזרחים להר דב. כן הורה אג"מ פיקוד צפון על העמדתם בכוננות מידית של 50 טירונים מ-בא"ח 1 לתזוזה לעבר מח"ק "צנור" לצורך העמסת תחמושת חת"מ.
ו. ב-292120 ספט' 73, לאחר שיחה עם אלוף הפיקוד, הורה (4) ק. ה-אג"מ הפיקודי כי גם ב-30 בספטמבר לא יבוצעו עבודות בחרמון, וזאת עקב המצאותו של ה"עבריי" באזור.

~~החלטות המפקד, הוצגו למפקד המחוז, והוא אישרן, והן יבוצעו על ידי פיקוד הצפון.~~

- (1) דור ביומן מבצעים טרום מלחמה של אג"מ פיקוד צפון מ-281350 ספט' 73.
- (2) טיל ק"ק.
- (3) מפ"צ/אג"מ, חגבור וכוננות ברמה"ג-עדכונים, סודי-מב-1-5760 מ-281400(09)73.
- (4) דיווח ביומן מבצעים טרום מלחמה של אג"מ פיקוד צפון מ-292120 ספט' 73.

8. הערכת מצב ב-30 בספט' 73

א. בבוקר ה-30 בספט' נערך דיון בלשכת הרמטכ"ל, ואשר נושאו היה הערכת מצב בחזית הסורית. השתתפו בדיון הרמטכ"ל, סגן הרמטכ"ל, ר' אמ"נ ועוזרו, מפקד ח"א, ע' ראש אג"מ, רמ"ח מבצעים ואלוף פיקוד הצפון. אלוף פיקוד הצפון אמר בדיון, בין היתר דבריו, כי עורר את הנושא לא על סמך ידיעה מסוימת אלא על סמך נתונים שהשתנו, ככניסת הצבא הסורי למערך החירום בלי ידיעתינו, חוסר ההתרעה לגבי כוחות היבשה של פיקוד הצפון ומגבלות אחרות. מסקנתיו של אלוף הפיקוד היו:

- (1) דרוש פתרון מודיעיני מיידי לבעית חוסר ההתרעה.
- (2) לשקול קונקרטיים בחומרה כל התחעה.
- (3) לבדוק יכולת הסיוע של ח"א לכוחות היבשה של פיקוד הצפון.
- (4) להשלים את מספר הטנקים ברמה"ג כדי חטיבת טנקים שלמה.
- (5) הסורים מהווים במקרה מלחמה סיכון מיידי יותר מהמצרים. ולכן יש צורך בהתרעה של 24 שעות כדי להכין להגנה סבירה. זאת כאשר 24 שעות יכולות להיות קריטיות.

ב. סיכומו של סגן הרמטכ"ל היה כי כל הסימנים הורו על כך כי הפעולות אינן נקמה על הפלת המטוסים הסורים אלא סכנת מתקפה. לפי דעתו לא נמצא ברמה כח מספיק כדי לעמוד בפני מתקפה, לכן, לדעתו, היה קיים הצורך לתגבר מיידי את רמה"ג בכח סדיר ולשקול גיוס מילואים. כן הציע להעלות להרעה גדוד M-109 ומיידית את חט' 7. הרמטכ"ל לא אשר גיוס מילואים, אך היה מוכן להללות כח בעצמה סבירה (את חט' 7) לרמה"ג⁽¹⁾.

9. בבוקר ה-30 בספט' הורה⁽²⁾ אג"מ מבצעים לבטל את מצב הכוננות המיוחד של בה"ד 9 וגד"ב 405 ולהעמידם בכוננות רגילה, כאשר כוננות בה"ד 9 הועמדה על ~~24~~ 24 שעות לתזוזה, סוללה מגד"ב 405 בכוננות של 4 שעות ו-2 סוללות מגד"ב 405 בכוננות 12 שעות. הוראה זו הוצאה כנראה לאחר שתקופת חג ראש השנה והשבת שלאחריה עברו בשקט ולא התוספו סימנים מיוחדים שרמזו על כוננות הסורים.

- (1) א. פרטי הדיון המסוכמים להלן נלקחו מתוך רשומי רל"ש הרמטכ"ל.
ב. אמנם מובן מדברי הרמטכ"ל כי הוא אשר עקרונית את העלאת חט' 7 לרמה"ג, החל ב-30 בספט', אך לא מצאנו הסבר מדוע הועלתה מרבית החטיבה רק ב-5 באוקטובר.
- (2) א. אג"מ מבצעים, כוננות בה"ד 9, סודי מב-7103/30 מ-300940(9).
ב. אג"מ מבצעים, כוננות גד"ב 405; סודי-מב-7122/30 מ-301120(9).

10. ב-302000 הורה⁽¹⁾ אג"מ פיקוד צפון לחטמ"ר 820 להשאיר על כנם את המחסומים שלרגלי החרמון, במג'דל שמס וברכבל מחתון.

11. מלבד פעולות הבט"ש, שנמשכו כסדרן, בוצעו בחקופה הנסקרת הדברים הנאים:
א. ב-23.9 נערכה בדיקת כוננות לגיוס חט' טנקים 164 (מחנה נפתלי).
ב. ב-25.9 נערכה קבוצת תכנון "קלחת 6" במשרד ק' האג"מ הפיקודי.
ג. בשעות אחה"צ של ה-30 בספט' 73 הוחל בביצוע תרגיל הגיוס של חט' 179, כאשר בין היחידות תורגל זיורוד וחמוש גד' טנקים 96. תרגיל הגיוס התנהל במשך כל שעות אחה"צ והערב של ה-30 בספט' ועמד להסתיים ב-1 באוקטובר 73. (פרוט על התרגיל ראה בפסקה 6). חט' חי"ר סדירה 1 (חט' "גולני") המשיכה בהכנותיה לכנס החטיבה, שנועד להערך ב-9 באוקטובר בפקדון הירקון בת"א, וחט' חיר"מ סדירה 35 סיימה את אימוניה ברמה"ג בערב ראש השנה וירדה מהרמה.

12. להלן מערך כוחותינו ברמה"ג, נכון⁽²⁾ ליום 30 בספט' 73:

א. חי"ר:

- (1) מפקדת חטמ"ר 820 במחנה יצחק.
- (2) גד' חי"ר 13 מחט' חי"ר סדירה 1 בגזרת קניטרה (הגזרה הצפונית) בהרכב מפקדת הגדוד ו-3 פלוגות חי"ר, בקו המוצבים.
- (3) גד' חי"ר 12 מחט' חי"ר סדירה 1 בגזרת אל-על (הגזרה הדרומית), בהרכב מפקדת הגדוד ו-3 פלוגות חי"ר, בקו המוצבים.
- (4) פלוגת מרבליים מוקטנת 483 (סירת "אגרז") בקניטרה.

ב. חת"מ:

- (1) גדוד מכמ"ח 334; סוללת 155 מ"מ, סוללת 160 מ"מ (מכמ"ח)
- וסוללת 160 מ"מ (מכמ"ח)
- (2) גד"כ 55, בהרכב מפג"ד + 2 סוללות 175 מ"מ, מצפון לכביש יהודיה.

(1) מפ"צ/אג"מ רישום ביומן מבצעים טרום מלחמה מ-302000 ספט' 73.

(2) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ, הערכות כוחותינו נכון ליום 30 ספט' 73, מב-32-6006 מ-30 ספט' 73.

ג. חש"נ:

- 1) מפח"ט 188 במחנה סרפה (תע"קה).
- 2) מפג"ד 74 (מחט' 188) במחנה סער, אחראית על 3 פלוגות טנקים בקר המוצבים.
- 3) מפג"ד 53 (מחט' 188) במחנה סרפה, אחראית על 3 פלוגות הטנקים הפרוסות בקר השניץ

4) מפג"ד 77 (מחט' 7) ועוד 2 פלוגות טנקים ב"מחנה ירדן".

ד. חה"נ: - פלוגת הנדסה במחנה חרמה¹.

ה. ח"א:

1) פלגח נ"מ (3 זחל"מי נ"מ 20 מ"מ) מגנ"מ 66

2) פלגח נ"מ (3 זחל"מי נ"מ 20 מ"מ) מגנ"מ 66

פסקה 6

התקופה שבין 1 - 4 אוקטובר 73

פעילות אויב

1. 1 באוקטובר 1973 שעה 0330 קיבל קמ"ן פיקוד הצפון סא"ל ח' מן ידיעה שדינרה על תקיפה סורית טוטאלית באותו בוקר עם שחר⁽¹⁾.
2. בגיחת צילום מ-2 באוקטובר 1973 התגלו מספר שינויים מהותיים בגזרת החזית⁽²⁾:
 - א. אותר גדוד גישור ב-דיר אל ערט.
 - ב. אותרו יחידות חמ"מ בוספות.
 - ג. אותרה יח' טנקים 46 באזור פקיע - דלי.
 - ד. אותרו ריכוז רק"מ בוספים.
 - ה. סה"כ טנקים וקני ארטילריה בקור החזית:-
 - (1) 109 סוללות ארטילריות לעומת 95 שהם 630 קנים לעומת 562, בגיחת הצילום הקודמת.
 - (2) 642 טנקים לעומת 563, בגיחת הצילום הקודמת.
3. בתאריך 2 באוקטובר 1973 התקבלו במקדח פיקוד הצפון דיווחים מ-חטמ"ר 820⁽³⁾ על פעילות צבאית ערה וחריגה שנצפתה ממוצבינו⁽³⁾.
4. מפאת הגזרה המצומצמת אשר כוסתה בגיחת צילום מתאריך 4 באוקטובר 1973, לא ניתן להעריך שינויים בהערכות הצבא הסורי. בין עיקר המימצאים⁽⁴⁾:
 - אותרה סוללת חמ"מ בינובי בוספת ~~המיועדת~~ ועם ג' לוויה הגיע מספר הסוללות בגזרת החזית ל-109, מתוכן 49 סוללות חמ"מ בינובי.
5. 04 באוקטובר 73 בחקבלה ידיעה במודיעין פיקוד הצפון שהצבא הסורי מסלק מאזור הגבול ומקדם מרגמות 240 מ"מ וכי תוך 20 יום תפרוץ מלחמה.⁽⁵⁾

 - (1) עדות קמ"ן פיקוד הצפון, דוח לתחקיר הארועים בפיקוד הצפון, צוות בראשות תא"ל (מיל') ~~דוח~~ דותן, בספ"א/17.
 - (2) יח' 399 / מדור סוריה, דוח פינוח גיחת ש/523.
 - (3) מפק' פיקוד הצפון/אג"מ, יומן מבנים.
 - (4) יח' 399/מדור סוריה, דוח פיענוח מיידי לגיחה ש/525.
 - (5) עדות סא"ל ח' מן, תיק דותן.

6. תצפיות יום ולילה שבקו איתרו תנועות של טנקים וכן סיררי מפקדים באזורי כודנה ותל דרעיא⁽¹⁾.

7. פעילות כוחות ~~מיוחדים~~⁽²⁾:-

א. ב-4 באוקטובר הועבר גד' 133 מ-~~המחנה~~ ^{דינס} לאזור ~~המחנה~~ ^{בזן יאסן} ו-גד' 183 בע מ-חרסתא לאזור ~~המחנה~~ ^{תדר}.

8. הערכת פעילות האויב ע"י כוחותינו:-

א. ב-מפקדת פיקוד הצפון/מודיעין בעשו הערכות מצב לאור הפעילות הסורית ובעשו בדיקות לאיתור המניעים לפעילות זאת. להלן קטע מתוך סיכום מודיעין שבועי של מפקדת פיקוד הצפון:-

(1) 010800 - 020800 "לא אותרו חריגים אשר יכולים להצביע על כוונות תקיפה מצד הסורים. הוכרז מצב כוונות בקרב המחבלים בלבנון מחשש לפעולת תגמול ~~אמצע~~ ישראלית כתגובה על פעולת ~~ינה~~³."

(2) 020800 - 030800 "הפעילות האחרונה בקור החזית הסורית מצביעה על תזוזות במסגרת מערך החרום בו נמצא הצבא הסורי, להערכתנו הערכות הסורית הנה הגנתית בעיקרה."

תגבור המערך ב-רמת הגולן ע"י כוחותינו

ה-1 באוקטובר 1973

9. תרגיל גיוס חטיבת טנקים 179 וכוונות למיתקפה סורית

א. ב-30 בספטמבר 1973 שעה 1700 הופעל תרגיל גיוס פתע ל-חט' טנקים 179 אשר יוזם ע"י המטכ"ל ותוכנן ע"י מפקדת ~~המפקוד~~ ^{המפקדת} זמן רב לפני כן.

ב. חט' 179 היתה החטיבה המהירה של הפיקוד שנועדה להיות מצויידת וערוכה לתזוזה ב-"ק" אגז ועוד 18 שעות. על כן כל מערכת הגיוס שלה נבנתה בהתאם לכך, כולל ארגון רשת נפרדת לצוותי טנקים אשר יאספו ע"י מוציות.

(1) חטמ"ר 820/אג"מ, סיכום מלחמת יום הכיפורים, מב-1371 מ-21 באוקטובר 1973.

(הידיעה הנ"ל מופיעה גם ביומן המנצעים של החטמ"ר).

(2) סדן רפי שלמון, עבודת סיכום חקירות שבויים, מ-1310/581/3 מ-30 בדצמבר 1973.

(3) מפק' פיקוד הצפון/מודיעין, סקירת מודיעין משבוע שלפני המלחמה (לא פורסמה)

מח' הסטוריה, תיק טרום מלחמה, אויב, 705/2/2 מע' 1.

ג. זמן מה לפני כן הועברו הימ"חים ו-מפק' החטיבה ממחנה כו'דני למחנה פילון, כאשר במחנה כו'דני נשאר מרסז הגיוס העיקרי. מרכז הגיוס משני אשר נועד להפעיל את האזורים והצירים באזור מרכז המדינה ודרומה, המשיך להיות ממוקם ב-של"ר ב-רמת גן. בצצוע התרגיל קיבל חשיבות יתר לאור שינוי פריסה זה של החטיבה.

ד. מטרת התרגיל היתה לבחון את לוח הזמנים של גיוס החטיבה הצטיידותה ועל כן הוחלט לזווד ולחמש את גדוד 96, להביא את יתרת החטיבה עד ל-ימ"חים בפילון ובתום תהליך הקליטה השלישית סיור במחסנים לשחררה.

ה. התרגיל הקיף את היחידות ה-ר"מ:-

(1) חפ"ק מצומצם של מפקדת אוגדה 36. (1)

(2) חטיבה 179.

(3) 2 היר"מים של אוגדה 36. (2)

ו. במחנה פילון היה עירום תחמושת עבור גדול אחד ויתרת התחמושת עבור ה-חטיבה

היתה ב-מת"ק עין-זיתים. הוערך שהצטייד הקריטי לגיוס חטיבה 179 עלול

להיות העברת התחמושת מעין-זיתים לפילון. על כן הוחלט לחמש את גדוד 96 בתחמושת

מעין זיתים תוך בדיקת התהליך. גדוד 96 היה מזווד ב"ק" ועוד 18 שעות וזה

אימת את לוח הזמנים שקבע הפקוד.

10. אלוף הפיקוד האלוף ר' חופי עם קציני מטה מפקדת הפקוד, למעט ה-קמ"ב סא"ל

ח' מן והמק"ש"פ סא"ל א' קיים נוכחו בכל שלבי התרגיל, ולאחר קבוצת הפקודות

של מפקד אוגדה 36, תא"ל ר' איתן, לתכנית "גיר" שהתקיימה לערך בחצות וסיור

נוסף בין הכוחות המצטיידים התפזרו ולנו במחנה פילון על מנת לעקוב אחרי התרגיל

למחרת.

11. כאמור ב-010330 לערך קיבל האלוף ידיעה מה-קמ"ב הפיקודי על התקפה סורית עם

שחר אותו יום. זו הייתה הפעם הראשונה שהגיעה ידיעה קונקרטיה על אפשרות כזאת.

ההתייחסות אליה היתה כי אולי הידיעה נכונה, אך במזדת סבירות נמוכה. (3) יאר עמ אג

בנקטו מיד מספר פעולות, למרות שהזמן עד שחר היה קצר ולא ניתן היה

לעשות הרבה. (4)

(1) חט' 179 הייתה ת"פ אוגדה 36 ועל כן הוחלט להפעיל בזהל קרב מלא בתרגיל זה,

כולל רעבון תכנית "גיר" בהתשתתפות כל מפקדי כוחות/יחידות העוברים בתכנית

זו ת"פ אוגדה 36.

(2) תוכגלו במסגרת התרגיל מאחר וסימו התארגנותם וכן היו מיועדים לספק רכב יעודי

לחפ"ק אוגדה 36 וחטיבה 179.

(3) הרצאת האלוף יצחק חופי בכנס גולני במחנה שרגא ב-20 בדצמבר 1973.

(4) עפ"י עדותו של כותב המחקר סא"ל דר אברהם אשר נכח באותו מעמד.

12. בשעה 0630 עדיין בהיותו בפילרן החליט אלוף הפיקוד, לאחר שיחות עם גורמים שונים במטה הכללי את ההחלטות הבאות⁽¹⁾:-

א. כל חיילי המילואים שבוייסו לתרגיל ישוחררו פרט לצוותי הטנקים של גדוד 96.

ב. כאשר יגיעו הצוותים של חטיבה 7 ישוחררו הצוותים של גדוד 96. הצוותים של חטיבה 7 יצטיידו על יתרת הטנקים של חטיבה 188 ובמידה ויחסרו טנקים - ילקחו מחטיבה 179 ג. ה-"עברי" ירד מהחרמון למחנה עליקה.

13. בשעה 0930 בעוד פעולת שחרור חטיבה 179 בעיצומה וגדוד 96 ממשיך בפעילותו במסגרת התרגיל, התקבלה הוראה מ-אג"מ/מבצעים המורה שלא לשחרר את הצוותים של חטיבה 179 כולה ובשעה 1420 התקבל אישור לשחרר את כל הצוותים פרט לגדוד 96⁽¹⁾.

כמו כן הוחלט להשאיר 50 טירונים מ-בא"ח 1 שהוקצו לחטיבה 179 במסגרת התרגיל ובהתאם לפקודת מבצע "חרסית" - סיוע בהטיידות ליחידות שריון וארטילריה, במחנה פילרן, לסייע בזירוד טנקים נוספים ו/או ל-חט' 7 בהתאם לצורך.

המשך התגבור והגברת הכוננות ב-1 אוקטובר

14. בהעדר מכשול קרקעי רציני היה מרחב ההתראה בפני הטנקים הסוריים זעום ביותר. מצב זה, וכן צפיפות מערך הטילים הסורי בקו הקדמי, המגביל את אפשרות הפעלת מטוסי חיל האוויר חיברו לצעת מפקדת פיקוד הצפון קידום כוחות ארטילריה נוספים ל-רמה"ג.

ב-מטכ"ל הוחלט על העלאת גד"ב 405 (155 מ"מ) ומספר הסוללות עמד להגיע בכך ל-8.

הגדוד מ-בה"ד 9, שהכוננות המיוחדת שנקבעה לו בוטלה ב-30 בספטמבר 1973, הוחזר למצב כוננות של 8 שעות לתזוזה, כאשר הוא מיועד להצטייד על הכלים של גד"ב 328 מא"א 212/אוג' 36. בתאום עם אג"מ/מבצעים נתן ה-מת"פ, סא"ל א' בר-דרד, הוראה ל-בה"ד 9 לבדוק את ה-ימ"ח של גד"ב 328 בפילרן והוראה בוצעה. מגד"מ מכמ"ח 334 סא"ל זהר, אשר מפקדתו היתה ממוקמת בנפח, נצטווה להיות בכוננות לצירות עם מפקדת חטיבת טנקים 188⁽²⁾. ה-"עברי" שהורד מעמדתו בחרמון בליל 1-2 באוקטובר 1973, מוקם במחנה עליקה כשארשותו אמצעי תובלה צמודים וסידורי כוננות כך שיוכל לירות תוך 8 שעות מקבלת פקודה⁽³⁾.

(1) מפק' פיקוד הצפון, תיק טרום מלחמה.

(2) סקירת סא"ל א' בר-דרד ב-אג"מ/מבצעים ב-22 בפברואר 1974.

(3) ההחלטה בדבר ירי ה-"עברי" והפקודה לכך היו בידי ה-מטכ"ל (עפ"י יתחקיר האלוף (מיל'))

י' חרפי, 14 אפר' 75.

15. בשעה 1620 נערכה בלשכתו של אלוף פיקוד הצפון ישיבת מטה ובה נמסרו העיזכונים האחרונים וכן התקבלו החלטות⁽¹⁾:-
- א. גד"ב 405 של פיקוד המרכז שישב במחנה כילך יעלה ויפרוס בליל 1-2 אוקטובר ברמה"ג.
- ב. גדוד טנקים מחטיבה 7 יעלה ל-רמה"ג ויצטייד על הטנקים של חטיבה 179, לא על הטנקים של גדוד 96 שארו מזוודים בכוננות לקליטת צוותים מ-בסל"ש. עם הגעת הגדוד מחטיבה 7 ישתחררו צוותי גדוד 96.
- ג. להזעיק מהבית את 4 הצוותים של חט' 188 שבסבב חופשות.
- ד. פלוגת טירונים מ-בא"ח 1 תחייב ב-2 אוקטובר שעה 0600 במחנה ירדן וזאת בנוסף ל-50 הטירונים שנשארו בחט' 179.

16. בשעה 1700 בהמשך דיון מטה אצל אלוף הפיקוד התקבל הסיכום הבא⁽²⁾:-
- א. התגבור מחטיבה 7 יהיה ב-24⁽³⁾ צוותים נוספים.
- ב. גד"ב 405 יעלה לרמה"ג ויכנס לקרו, סכום הפריסה יפורסם בנפרד.
- ג. על פיקוד הצפון להיות ערוך לאפשרויות הבאות: למתקפה כוללת של הסורים, לבצוע מחטף, לפתיחה באש ארטילרית, לחקיפה מוצב או לבצוע פעולה מחבלים על מנת לבדוק תגובותינו.
- ד. האלוף הסביר והדגיש שאין לנו שום התראה ויש לקבל את הדורח המקסימלי מהתצפיות וניצול ה"קשתות" לבדיקת תנועות רגלים ורכב.
- ה. חצפיות נ"מ יוצבו במוצבים, בסרללות ארטילריה ובחניוני טנקים.
- ו. סיכום האלוף עם ק' האג"מ בנושא מיקוש נ"ט נוסף יוגש כהצעה למטכ"ל.
- ז. פריסת כוחות טנקים וארטילריה תהיה כדלקמן:-

(1) ארטילריה

- (א) - סרל' 160 מ"מ.
- (ב) - סרל' 155 מ"מ.
- (ג) - סרל' 155 מ"מ.
- (ד) - סרל' 160 מ"מ.
- (ה) - סרל' 155 מ"מ.

(1) מפקדת פיקוד הצפון, תיק טרום מלחמה.
 (2) הגיעו 22 צוותים (2 פלוגות) כאשר חלקם הצטיידו על 7 טנקים של חט' 188 והיתר על טנקים מחטיבה 179. עם הגעת 2 הפלוגות, הגיע גד' 77 מ-חט' 7 להרכב מלא,
 (3) 44 טנקים.

(ו) [redacted] - סול' 155 מ"מ לכיסוי גזרת רפיד.

(ז) סוללה 175 מ"מ [redacted]

(ח) סוללה 175 מ"מ - בעמדת [redacted]

(2) שריון

(א) גדוד באזור ח' שניה כולל מוצבים 114, 116 ו-ג' רח' דר.

(ב) גדוד באזור קניטרה, מוצבים 104, 105, 107 (הכוסטר), מסעדה.

(ג) גדוד באזור מחנה ירדן. (גד' 77).

(3) חפ"ק פיקודי (אמצעי שליטה) בתל אביטל או נפח.

17. במקביל העמיד אג"מ/מבצעים כוחות כוננות נוספים לתגבור רמה"ג⁽¹⁾:-

א. 21 צוותי טנקי שרמן מ-חטיבה ממוכנת 875 שנמצאו ב-מא"ח 500 הועמדו בכוננות של

10 שעות לתזוזה בהטסה מחצרים, ומיועדים היו להצטייד על הטנקים של גש"פ 181.

ב. גדוד 82 מחטיבה 7 הועמד בכוננות של 4 שעות לתזוזה בהטסה מחצרים, ומיועד היה

להצטייד על הטנקים של גדוד 96 מחטיבה 179.

ג. צוותי גדוד טנקי שרט מ-בס"ש הועמדו בכוננות של 8 שעות לתזוזה בהטסה מחצרים

וחצור.

18. בשעה 2120 ניחנה הוראה ע"י מפקדת הפיקוד שכל הטנקים של חטיבה 7 נשארים במחנה ירדן

עד יום ה' 4 באוקטובר, עד ש-בה"ד 3, שהיה באימונים, יפנה את מחנה עגנוניה (צומח

נפח-רוסט) וכן אושר ל-מת"פ להמשיך העבודה בחרמון בכל הקשור ב"עבריי".

19. בשעה 2135 בוטלה ההקצאה של פלוגה נוספת מ-בא"ח 1 למחנה ירדן.

20. בשעה 2145 נחקלה הוראה מאג"מ/מבצעים על איוש חפקיד מפקד תורן פיקודי ע"י ק'

אג"מ או אחד מעוזריו הבכירים⁽²⁾. בחצות הורה אג"מ הפיקוד על איוש מפקד תורן בכל

אגף במפקדת הפיקוד ע"י קצין מדרגן סרן.

21. באותו יום החליף גדוד חיר"מ 50 מחטיבה 35 את גדוד 12 מחטיבה 1 בקו רמה"ג וקיבל

את האחריות על הגזרה הדרומית, למוצב 111 בצפון ועד למוצב אפרסק בדרום, כאשר מפקדת

הגדוד מוקמה במחנה אל-על. את האחריות על הגזרה קיבל הגדוד החל מיום המחרת.

(1) אג"מ/מבצעים, מב-7226/30 מ-012300 באוקטובר 1973.

(2) מפק' פיקוד הצפון/אג"מ, יומן המבצעים.

22. בערב אותו יום החקיים דיון אצל ק' האג"מ הפיקודי בהשתתפות ה-מהנ"פ לתכנון תגבור רמה"ג במכשול ומיקוש. הועלו הצעות שונות וכן נבדקו הצעות המטכ"ל לבניית סרללות, אצא אגמי מים ותעלות נ"ט נוספות. ה-מטכ"ל הבטיח להזרים כספים ככל שידרש (פרוט ראה צצצא בפסקה 2 לעיל).

23. משך הלילה הגיעו בהטסה 22 צוותי טנקים נוספים מגדוד 77 וכן הגיע גד"ב 405.

2 באוקטובר 1973.

24. כאשר הושלמה פריסת גד"ב 405, בשעה 0600, היתה פריסת מערך ה-חת"מ המחוגבר כלהלן:

- א. סרללת מכמ"ח 160
- ב. סרללת מכמ"ח 160
- ג. סרללת 155 מ"מ
- ד. 2 סרללות 175 מ
- ה. סרללת 155 מ"מ
- ו. 2 סרללות 155 מ"מ

25. עם הגעת צוותי הטנקים של חט' 7 למחנה פילון, הורה מטכ"ל/אג"מ/מבצעים ב-020721 לשחרר את הצוותים מ-גד' 96. במצב זה עמד כח השדיון של צה"ל ברמה"ג על חטיבת טנקים מלאה.

26. בשעה 1000 בעקבות חנועה ערה של האויב, הורה חטמ"ר 820 את המוצבים 104, 105 לכוננות ספיגה כאשר מפקדי המוצבים ימצאו בעמדות תצפית והטנקים בסביבות חניוני המוצבים 104, 105 יהיו בכוננות. בשעה 1310 בוטלה כוננות הספיגה (1).

ה-3 באוקטובר 1973

27. במשך היום ערך אלוף הפיקוד בהשתתפות המטה ביקור במפקדת חטיבה ממוכנת 4 במחנה כורדני וכן בימ"חים שלה.

28. בשעה 1000 הורה אג"מ הפיקוד שהמפקדים התורניים בחטיבות/חטמ"רים בתקופת "אשור" (1) יהיו מח"ט/סמח"ט/ק' אג"מ.

(1) לכל הנושאים הקשורים בכוננות בימים אלו ניתן הכינוי "אשור".

29. בשעה 1730 הורה אג"מ/מבצעים להעביר את גדוד 77 ממחנה ירדן למחנה "עגבניה"⁽¹⁾ לאחר שקורס מ"פים חי"ר עזב את המחנה⁽²⁾.
30. בשעה 2300 הורה אג"מ/מבצעים את מקשר"ר לפרוס יחידה ל"א מ-גד' 374 של מקשר"ר בפיקוד הצפון, אך לא מזרחה מרכס ~~כנען~~ כאשר על היחידה להיות מוכנה להפעלה החל ב-050430⁽³⁾.
- ה-4 באוקטובר 1973
31. במשך היום עסקו כוחות חה"ן בהנחת שדות מוקשים (פרוט ראה פסקה 2 לעיל).
32. במשך היום ערך נציג אג"מ הפיקוד בקורת במרכז הגיוס של חט' 1 אשר רשת הגיוס שלה הייתה מורכבת ולא מושלמת.
33. בשעה 2010 הגיע למפק' הפיקוד מברק מ-אג"מ/מבצעים המבטל חופשות לצוותי טנקים וארטילריה למשך השבת 5-7 באוקטובר 1973.
כמו כן הועמדו כוחות בכוננות גבוהה יותר לתגבור רמה"ג⁽⁴⁾:
א. צוותי גדוד 82/חטיבה 7, 2 שעות בכוננות לתזוזה בהטסה מחצרים למחניים.
ב. צוותי גדוד שרט מ-בס"ש, 2 שעות בכוננות לתזוזה בהטסה מחצרים למחניים.
34. בשעה 2030 התקבל במפקדת הפיקוד דיווח מ-חטמ"ר 820 על תנועת טנקים באזור תל דרעיא וכן הורדת רשת הסוואה מעל כלי נ"ט על התל. מפק' הפיקוד⁽⁵⁾ מורה ל-חטמ"ר 820 ר-חט' 188 בשעה 2105 להכניס לכוננות את טנקי ~~ה~~שניה ו-ג' וחדד ואת המוצבים בגזרה.

-
- (1) אג"מ/מבצעים, מב-23(1)7319 מ-031730 באוקטובר 1973.
- (2) הגדוד הגיע למקום ב-050020 (לפי רשום ביומן המבצעים של סיקוד הצפון).
- (3) אג"מ/מבצעים, מב-2(12)7331 מ-032300 באוקטובר 1973.
- (4) אג"מ/מבצעים, מב-30/7406 מ-042100 באוקטובר 1973.
- (5) מפקדת פיקוד הצפון/אג"מ, יומן מבצעים.

פ ס ק ה 7

ה-5 באוקטובר 1973

פעילות אריב

1. במשך יום ה-5 באוקטובר 1973 ניכרה תנועה ופעילות מוגברת לאורך כח הקור⁽¹⁾, כאשר חלק מהכלים (טנקים, קני ארטילריה) בורידו רשתות הסואה, בעיקר בתל ג'מוצ, תל דרעיא, ~~אס א~~ לוקס, תל אחמר, ג'בתא אל חשב. בין השעות 2300 - 2400 זוהו שיירות גדולות מזרחית למוצבים א 114, 115, 116.
2. בגיחת צילום מתאריך 5 באוקטובר 1973 הסתבר שחל שינוי מהותי נוסף בהערכות הסורים והם נמצאו במערך חרום מוגבר⁽²⁾:-
- א. אג"ד חת"מ מטכ"לי 64 עזב את מקום פריסתו באזור ~~אנחל~~ ודילג קדימה לאזור נמר-עין-תינהץ
- ב. אותר אג"ד חת"מ בינוני חצב בגזרת דיביזיה 7.
- ג. אותרו 2 גד"שים חדשים בגזרת דיביזיה 5.
- ד. ריכוזי שריון של חטיבות ה-חי"ר קודמו מהחניונים לקראת החזית.
- ה. סה"כ טנקים וקני ארטילריה בקור החזית:-
- (1) 132 סוללות לעומת 108, 768 קנים לעומת 630 בצילום הקודם.
- (2) 685⁽³⁾ טנקים לעומת 642 בצילום הקודם.
3. פעילות כוחות מיוחדים⁽⁴⁾:-
- א. ב-5 באוקטובר 1973 הוצא מ-גדוד 82, שהיה ערוך בגזרת החרמון ^{הסורי} כוח משימה מיוחד (להלן כח ג'רג'ר) והועבר למנחת מסוקים באזור ^{עין דפסך} ~~החרמון~~. באותו יום נע גדוד 83 מ-ברזה לעין אלפג'יה שהיה אזור ההתפרסות שלו.
-
- (1) מפק' חטמ"ר 820/אג"מ, סכום מלחמת יוסף הכיפורים, מב-1371 מ-21 באוקטובר 1973.
- (2) יח' 399/מדור סוריה, דו"ח פענוח גיחה ש/527 מ-5 באוקטובר 1973.
- (3) א. הפענוח לא לקח בחשבון (וציין זאת בדו"ח הגיחה) ריכוז רק"מ באזור פקיע-דלי, כמו כן חלק מטנקי החזית.
- ב. לפי חיק טרום מלחמה של מפק' פיקוד הצפון, אריב, עמ' 2 - היו באותו יום בקור החזית 760 טנקים ו-140 סוללות ארטילריה.
- ג. לפי ר' אמ"נ, אלוף א' זעירא, בהרצאתו בכנס ספ"כ ב-12 בפברואר 1974, היו בקור החזית באותו יום 930 טנקים ו-115 סוללות ארטילריה.
- (4) סרן רפי טלמון.

הערכת פעילות האויב ע"י כוחותינו: - .4

א. קמ"נ פיקוד הצפון סא"ל ח' מן העריך כי תגבור הכוחות, כולל קידום סוללות ה-חח"מ המטכ"לי הצביעה על כוונות החקפיות⁽¹⁾, אך בשום מקרה לא חשבו בפיקוד על מלחמה כוללת, אלא על אפשרות של מחטף משוריין דרך פתחת קניטרה או רפיד. העובדה שפגמה בשלמות הערכת המצב היתה שקורן ההגנה השני לא היה תפוס.

ג. אלוף הפיקוד ראה בכניסת דיביזיות השריון למערכים שלהן סימן מעיד שפניהם לא להתקפה⁽³⁾, והיה ויכוח בפיענוח הצילום בין הפיקוד ו-אמ"נ/מחקר. מפענחי הפיקוד טענו שהמערך עם לא נתפסו, כלומר הדיביזיות מרוכזות, בעוד שבאמ"נ/מחקר טענו שהמערכים אכן תפוסים⁽⁴⁾.

ג. אחד הדברים שאיפינו את היומיים האחרונים לפני המלחמה היה הזזת הארטילריה הבינונית קדימה, והשארת 2 דיביזיות הטנקים, 1-3 בעורף. זה התאים לתכנית הסורית של תקיפה ע"י דיביזיות ה-חי"ר ששלב ראשון⁽⁵⁾.

הערכתו והתגובות פיקוד הצפון למלחמה

5. ב-050400 באוקטובר 1973 הוציא אג"מ פיקוד הצפון, הוראת מטכ"ל/אג"מ/מבצעים, הוראה על ביטול חופשות שישי-שבת כולל יחידות חטיבה 1⁽⁶⁾.

6. במשך היום בוצע סיוור קבלנים עם המבט"פ לחפירת תעלת ה-נ"ט ברמה"ג וכבר באותו עום עסקו 9 טרקטורים בשיפור התעלה הקיימת. כמן כן הונח מיקוש חפוז בפירי הפריצה העיקריים משך היום והלילה שלאחריו⁽⁷⁾.

- (1) תיק תא"ל (מיל') דרתן.
- (2) סרן אהוד רייזל, ק' מערך סוריה ב-מפקדת פיקוד הצפון, נחקר ע"י סא"ל יצחק בן דב ב-27 בדצמבר 1973. מחלקת הסטוריה תיק טרום מלחמה, אויב, 705/3/3.
- (3) אלוף הפיקוד העריך בדיעבד שהמערכים אומנם לא היו תפוסים.
- (4) אלוף י' חרפי, כנס סיכום מלחמת יום הכיפורים ב-אילת השחר ב-7 בפברואר 1974.
- (5) אלוף א' זעירא, כנס ספ"ב ב-12 בפברואר 1974.
- (6) מפקדת פיקוד הצפון/אג"מ, יומן מבצעים. לפי מברק אג"מ/מבצעים דובר על מסגרות ~~מבצעים~~ סדירות שהיו מתוכננות לצאת.
- (7) עדות סא"ל אהוד רייזל, שמחורני, תיק ועדת תא"ל דרתן.

בשעה 1104 הוכרז מצב "מנערל" קר, כוננות ג' (4).
 "המשמעות הייתה בשני תחומים, הכנות לגיוס בכל יחדיו המילואים, השארת כל הסגל הסדיר, גם המפקדים וגם סגל ה-ימ"חים ובעלאת רמת הכוננות במפקדות" (2)

7

חטיבה 1:

8

א. החטיבה נמצאה בהכנות לכנס ה-כ"ה. חפ"ק חטיבתי היה ממוקם בפארק הירקון ב-ת"א.
 ב. החטיבה ירדה מהתעסוקה כאשר גד' 13 עם 3 פלוגות עדיין נשאר בקור צפון רמה"ג, ו-פל' ב' נמצאה ב-ת"א בהכנות לכנס.

גדוד 12 ירד מספר ימים אצט"א לפני כן מדרום רמה"ג והיה בחופשה מה-4 באוקטובר 1973. ו-גד' 51 יצא מהתעסוקה מבצעת ברצועת עזה ביום ה' 4 באוקטובר 1973, ועדיין לא הספיק לצאת לחופשה.

ג. החטיבה הייתה גם בהכנות לאימון החורף וחלק מהכוחות עסקו בהכנות חרבילים ו הפירות יעדים בשטחי דימרנה - תל אצט"א ירוחם.

ב. הסיירת - הפלוגה הותיקה בחופשה מה-4 באוקטובר 1973, פלוגה צעירה בכסים. גד' 17 הוציא 2 פלוגות מחוך ה-4 לחופשה החל מ-4 באוקטובר 1973.

ה. בא"ח 1 - 5 פלוגות נמצאו בחופשה החל מ-4 באוקטובר 1973, פלוגה אחת נמצאה בהכנות לכנס ה-כ"ה ב-ת"א.

עם הכרזת מצב הכוננות התחילה חטיבה 1 בהחזרת יחידותיה מחופש (1) ולהקצות טירונים בהתאם לתכנית "חרםית" לצורך סיוע בזיכרון טנקים וארטילריה. בשעה 1100 ניתנה הוראה ע"י אג"מ פיקוד הצפון לשלוח 50 טירונים למחנה פילרן ובשעה 1200 לשלוח עוד 50 טירונים. פלוגת הטיירונים האחת שנמצאה ב-ת"א יצאה בשעה 1400 לעבר מחנה פילרן.

(1) אל"מ (מיל') י... נכר, יו"ר שרות משנה של הועדה לחקירת מלחמת יום הכיפורים "מצב כוננות ג' - במצב זה ימצא, כל המערך הסדיר והמילואים בהיקף שבויים בכוננות מלאה להפעלה מלחמתית". "למרות זאת הגדרה זו לא ביתה ידועה לכל משום שרוב מפקדי הגדודים העידו כי לא ידעו שחפרוץ מלחמה".

(2) אלוף יצחק חרפי, כנס איילת השחר ג-7 בפברואר 1974.

(3) א. עדות מח"ט 1 אל"מ דרורי.

ב. למעשה מרבית ה-חט' הייתה בחופשה אצט"א ועל כן לא ברור מברק אג"מ/מבצעים משעה 0400 על ביטול חופשות מחוכנות ל-חטיבה 1 (פרט ל-גד' 51 שעמד לצאת) כן לא ברור באם הייתה הוראה להחזרת חטיבה 1 מחופשה ואם כן מדוע לא נעשה דבר בין השעה 0400 לשעה 1104 בו הוכרז מצב ג'. כל החטיבה הוחזרה מהחופשה עד שעה הצהריים.

9. במקביל ניתנה הוראה גם ליחידת נח"ל 908 לבצע את חלקה בתכנית "חרסית" ולשלוח 90 טירונים למחנה פילרן.

10. עם הכרזת מצב "מנעול" עסקו מרבית מפקדי העוצבות/יחידות הסדירות והמילואים בהזעקת הסגל הסדיר.

באותו בוקר הספיקו כבר רבים מהחיילים הסדירים של מפקדות חטיבות המילואים לצאת לחופשה ובמשך כל אותו יום הוזעקו בחזרה. (ברוב היחידות יצאו החיילים לחופשה בשעה 0800)⁽⁴⁾

לעומת זאת היחה ברונה שונה למפקד אוגדה 36, הא"ל רותם איתן, שאמר לאחר המלחמה כי "כבר באמצע השבוע החלטנו שלקראת סוף השבוע כל הסגל הסדיר ישאר".⁽²⁾ נשאלת השאלה, האם שינה מפקד האוגדה את הוראתו לקראת היציאה לחופשה, או שלא בוצעה הוראתו.

11. בשעות הצהריים התקבלה הוראה להחזיר את קורס קציני ה-ח"נ שעסקו בהנחת המיקוש לכה"ד 14.

(1) א. עח"ש/ענף הסטוריה ו-בט"ש, עדות מח"ט 679 אל"מ אורי אור ב-2 בדצמבר 1973.

ב. עדות מח"ט 179 אל"מ רן שריג, חיק דותן.

יש לציין ששתי החטיבות היו ת"פ אוג' 36.

(2) הא"ל רפאל איתן, כנס איילת השחר, 7 פבר' 74.

12. פקודת "אשור" מס' 2 שהוצאה ע"י מטכ"ל/אג"מ/מבצעים פרטה את תגבור הכוחות לפיקוד הצפון (1) :-

- א. מפקדת חטיבה 7.
- ב. גדוד טנקים 82 ^{יוני} בהטסה למחניים עד שעה 1400 ויצורות על טנקים של גדוד 96/חטיבה 179.
- ג. גדוד טנקים 71 מ-בסל"ש ^{יוני} בהטסה למחניים עד שעה 1800 ויצורות על טנקים מ-חטיבה 179.
- ד. גדוד חרמ"ש 75 יעלה ברכב לרמה"ג.
- ה. מפקדת גדוד ועוד 3 סוללות 55 מ"מ מ-בה"ד 9 יעלה ל-רמה"ג ויצורות על הכלים של גד"ב 328/א"א 212 אשר המחנה פילרן.
- ו. הפיקוד יקבל חוספת 2 "קשתות" משופרות.
- ז. אג"א יפסיר 10 זחל"מים ל-נירוד 2 פלוגת חב"נ.
- ח. חפ"ק פיקודי יפעל כמחנה נפח החל מ-051600 באוקטובר 1973.

13. חטיבת טנקים (2)

- א. ב-5 באוקטובר 1973 בשעות הבוקר ניתנה לחטיבה 7 התראה ע"י מפקדת גיי"ש להימנע מכוננות מיידית לתזוזה הן בהטסה והן בהובלה לסיני. בסביבות השעה 1200 שונחה הפקודה וניתנה הוראה להעלות את ^{ההטסה לסיני} ~~החטיבה~~ ~~באלו כוונות היו לקבל~~ ~~ת"ם י"א ז"ר לנס"ס. חטיבת הטנקים~~ ^{מחטיבה} גדוד חרמ"ש 75 ופלוגת הסיוור הועלו על ~~מחנה~~ כשמגמת פניהם מחנה ירדן כרמה"ג, פלוגת הטירונים הועלתה על אוטובוסים למחנה פילרן בירזמת ה-מפח"ט לסיוע בחדומוש וזירוד טנקים.
- ב. הטסת החטיבה כוצעה בשני מטסים נפרדים, מטס אחד מ-חצרים ומטס שני מ-חצור כאשר כל מטס כלל חמישה מטוסים.

(1) אג"מ/מבצעים מב-7421/30 מ-052000 באוקטובר 1973, (סיכום ב-ע"פ על כך היה כמ בשעות הצהריים).

~~מפקדת חטיבת הטנקים/אג"מ/מבצעים~~
~~מפקדת חטיבת הטנקים/אג"מ/מבצעים~~

(2) מפקדת חטיבת הטנקים/אג"מ/מבצעים, יום סבבונים, מ-1-29 יוני 74.

א. הקישור עד לחגבור הכוחות ב-5 באוקטובר היה כדלהלן:-

(1) מג"ד 334 - מפס"ח חטמ"ר 820.

(2) מג"ד 55 - מפקד סיוע הגזרה הצפונית, [REDACTED]

(3) מג"ד 405 - מפקד סיוע הגזרה הדרומית, [REDACTED]

ב. בשעה 051042 מגיעה לגדוד 334 פקודה מהמת"פ על כוננות ג' ועצירת היציאות לחופשה, ובשעה 1145 מתקבלת הוראה להחזיר את כל החיילים מהבית. מתחיל מבצע איסוף המיועד בעיקרו לאיסוף קצינים, מפקדי צוותים וחולית החימוש. בשעה 1224 מתקבלת פקודה לאיש את כל התצפיות המתוכננות. לאחר הגעת כל הקצינים מחופשה, צורפו שני קצינים לחרמון.

ג. בשעה 052000 התקיימה קבוצת פקודות של המת"פ עם ה-מג"דים שכור, ובה מתקבלות הוראות חמורות על כוננות נ"מ וכוננות ירי לבוקר המחרת. כל פתיחה באש באישור הפיקוד בלבד, פרט לצרכי חילוץ.

15. גד' 77, במבנה של מפק' גד' ועוד 4 פלוגות טנקים, עלה כאמור והתמקם במחנה "עגבניה". ה-מג"ד פרס את הטנקים, מחשש שיהיו קרובים מדי האחד לשני ולפיכך עלולים להיפגע. הגדוד היה אמור לשמש ככח להתקפות נגד של חטיבה 188, ובהתאם לכך חכנן ה-מג"ד גם את האפשרות של פיצול הגדוד, כאשר חלקו בפיקוד ה-מג"ד ישלח לגזרה אחת וחלקו השני צג בפיקוד ה-סמג"ד לגזרה אחרת.⁽²⁾

(1) פיקוד צפון/מת"פ מלחמת יוה"כ-ארועים ולקחים - סיכום השבועון.

(2) עדות מג"ד 77 - קהלני. ניחנה ב-29 מאי 74.

~~פיקוד "אור" מס' 2000 ש"רצא ע"י מט"ל/אג"מ/מצעים פרטה את הגבורה הרוחנית לפיקוד
 הצפון (מפקדת חטיבה 7.
 א. דרום נקיים 82 בקטגוריה למחייבים ע"ש 1400 ויצר חו"על נקיים של גודד
 חטיבה 179.
 ג. גודד טנקים 77 מסלולש בקטגוריה למחייבים קודא ע"ש 1800 ויצר חו"על נקיים
 חטיבה 179.
 ד. גודד חר"ש 5 יעלה בדרכי לרמה"ג.
 ה. מפקדת גודד דע"ג 3 מדללו 55 מ"מ-ב"ד"ג י"לה ל-רמה"ג ויצרות על חסלים
 של ג"ד"ג 28 א"א 212 אשר מחנה פילון.
 ה. הפיקודת קבל ורספת 3 "שחרות" משגרות.
 ז. אג"מ יפשיד 10 מחלומים לניח 2 לרבות חב"ג.
 ח. ח"ק פיקודת לופעל במחנה נפח מחל מ-05/500 בארצות 973.~~

בשעה 1200 הופצה ע"י אג"מ פיקוד הצפון פקודת 'אשור מס' 2 אשר פרטה פריסת כוחות שריון, ארטילריה, תצפיות, מיקום מפקדות, מערך רפואי והוראות מבצעות. כמן כן יצאה הוראה לסגירת רמה"ג⁽¹⁾.

- בשעה 1300 הועברה ליחידות פקודה מ-אג"מ פיקוד הצפון הכוללות את ההוראות הבאות⁽²⁾:-
- א. אין לפתוח באש שלא לצרכי חילוץ אלא באישור מפקדת הפיקוד.
 - ב. חפ"ק פיקודי ימוקם ב-מחנה נפח.
 - ג. מערך הג"א יהיה בכוננות לגירס.
 - ד. יש לקיים כוננות נ"מ כמוצבים, חניונים ומחנות.
 - ה. חיילים ואזרחים מיותרים וכנות יש להוריד מ-רמה"ג.
 - ו. אוגדה 36 תשלט את ציר העליה דרך ג' לכינה ל-רמה"ג.

~~[Redacted signature and stamp area]~~

(1) מפקדת פיקוד הצפון/אג"מ, חיק טרום מלחמה.
 (2) חטמ"ר 820/אג"מ, יומן מבצעים.

בין השעות 1400-1800 ביצע חטמ"ר 820 את הפעולות הבאות⁽¹⁾:-

18.

א. הכנת חוליות חצפית לאיתור יציאות ונפילות, [redacted]

ב. תגבור רכבל תחתון ב-2 צוותי מרגמות דגם ג' ליקי על מוצב החרמון הסורי.

ג. הורדת אזרחים, חיילות וחיילים. מיותרים מ-רמה"ג.

ד. הכנסת הכוחות בגזרה לכוננות נ"מ.

19.

בשעה 1530 הופצה ע"י אג"מ פיקוד הצפון הוראה, להיות בכוננות לגיוס וכי מרכזי הגיוס יהיו בכוננות לאפשרות הפעלת גיוס פומבי⁽²⁾.

במשך שעות אחה"צ והלילה בוצעו תאומים עם משטרת ישראל, מחוז חיפה, מחוז מירון, מחוז תבור, לתאום הגיוס הפומבי כולל ארגון מכוניות עם רמקולים לצורך הכרזה ברחובות הערים והישובים. ארגון הפצת המודעות המכריזות על גיוס פומבי, וכן ארגון כוחות במשטרת ישראל לסיוע למחוזות. בשעה 1830 יצאה פקודה בכתב על כך⁽¹⁾ בשעות אחה"צ נשאל פיקוד הצפון ע"י אג"מ/מבצעים איזו שיטת גיוס יעדיף במקרה ויוכרז על גיוס. תשובת הפיקוד היתה בכל מקרה ולמרות יום הכיפורים יש להעדיף את שיטת הגיוס הסמוי, בעיקר על מנת לאפשר שליטה טובה וסדר.

20.

הגעת כוחות:-

א. 1630 - ¹¹³גדוד חת"מ מ-בה"ד 9 הגיע לפילון.

ב. 1700 - פלוגת טירונים מ-יח' נח"ל 908 הגיעה לפילון.

ג. 1810 - פלוגה מ-בא"ח 1 הגיעה לפילון.

ד. הטסת חטיבה 7 למחניים הסתיימה בסביבות השעה 1730 כאשר הגעת גדוד חרמ"ש 75 (נגמ"שים) על מובילים למחנה ירדן הסתיימה בחצות ליל 5-6 באוקטובר 1973

21.

עם הגעת כוחות התגבור התחילה פעולת ההצטיקות והזיורד כאשר:-

א. גדוד טנקים 82 קיבל 33 טנקים מ-גדוד 96/חטיבה 179 שהיו מזוודים אך לא חמושים⁽²⁾.

ב. גדוד טנקים 71 קיבל 28 טנקים מ-גדוד 278/חטיבה 179⁽³⁾.

ג. הגדוד הארטילרי מ-בה"ד 9 שהיה מורכב מ-צוערים, קורס מפקדים וקורס ~~צנחנים~~ תוחחנים שלב ב', קיבל 12 תוחחים 155 מ"מ מ-גד"ב 328/א"א 212 של אוגדה 36 במחנה פילון⁽⁴⁾.

(1) חטמ"ר 820/אג"מ, יומן מבצעים.
(2) חיק דותן, עדות אלוף ~~יחידת~~ חרפי, חט' 7 הצטיידה על טנקי חטיבה 179 שכן אלה היו טנקי "שרט קל", וכן מכין ~~שהיו~~ הקרובים ל"א"ר ~~לראות~~.
(3) ~~כ"פ~~.
(4) סקירת ה-מת"פ סא"ל בר דוד ~~מחנה~~ ב-אג"מ/מבצעים ב-22 בפברואר 1974.

21. פעולות הזיורוד והחימוש של הכוחות המתגברים נמשכו במשך כל ליל 5-6 באוקטובר 1973 ובכך היה גם עיקר עיסוקם של המפקדים. 22

22. בשעה 2000 הוציא אג"מ/פיקוד הצפון זימון למפקדי העוצבות/יחידות לרענון חכרונים אופרטיביים בתאריך 7 באוקטובר 1973 במחנה נפח⁽¹⁾. 23

23. בשעה 2115 הוציא אג"מ פיקוד הצפון פקודת כוננות לכוחות ב-רמה"ג הכוללת את עיקרי הדברים הבאים:⁽²⁾ 24

א. הגבלות פתיחה באש למניעת התלקחות, ירי לצרכי חילוץ בלבד.
 ב. פירוט ירי מרגמות 81 מ"מ לשיתוק קת"קים במוצב ~~המחנה~~ ^{החופון} הסורי, הפיטמה, תל זהר ותל כורנה.

ג. פריסת רופאים; 19 במספר, בישובים; מוצבים, חציוני טנקים וסוללות ארטילריה.
 ד. פקודת חבירת נגמ"שים למשוכים לצורך חילוץ ופינוי⁽³⁾.

24. בשעות הערב, היות וכל הסגל הבכיר של מפקדת אוגדה 36 ויחידותיה היו במחנות וכן נכחו חלק מאנשי המילואים של האוגדה שהוזמנו באופן פרטי, נערך במחנה פילוך רענון חכנית אוגדה 36 להגנה על רמה"ג בהשתתפות ה-מח"טים, כולל מח"ט⁽⁴⁾. בסיום הדיון אצל מפקד האוגדה תדרכו המח"טים את קציני המטה של יחידותיהם במצב שנוצר, כאשר מרבית המח"טים קבעו ליום המחרת בשעות הבוקר סיורי מפקדים ב-רמה"ג. 25

25. חט' 7 כנראה לאחר רענון התכניות של אוג' 36, בה השתתף מח"ט 7, עשתה קבוצת תכנון ביום שישי בלילה, בפילוך תכנית זו כללה התקפות נגד, כיצוד לעשותם ובאיזה צירים. ²⁶
 התקפות הנגד היו ~~3~~ אפשרויות:

- א. להפעיל את כל החטיבה דרומה לפתחת ~~ק~~ נשרה.
- ב. להפעיל את כל החטיבה צפונה לפתחת רפיד.
- ג. פיצול - גדוד ילך לגזרה פחות מותקפת ו-2 גדודים לגזרה המותקפת⁽⁵⁾.

(1) מפקדת פיקוד צפון/אג"מ; מנ-34-6126 מ-052000 אוק' 73.

(2) א. מפק' פיקוד צפון/אג"מ, יומן מבצעים.

ב. מפק' חטמ"ר 820/אג"מ, יומן מבצעים.

(3) תיק דותן, עדות סמג"ד 50 רס"ן מנחם זטרסקי, "ביטס ר" ניתנה הוראה לחבור למשקים ולהזהירם מפני יום קרב, וכן אסור עליהם לצאת לעבודה!!

(4) תא"ל רפאל איתן בכנס אילת השחר.

(5) אג"מ/מה"ד-הסטוריה, תחקיר מפק' חטיבה 7, 13 נוב' 73.

26. בליל יום הכיפורים 5-6 אוקטובר 1973 לנו כל קציני ה-חפ"ק הפיקודי בבית הארחה של קיבוץ אילת השחר. "הייתה תחושה שמהר עומד לקרות אם כי אופי הדבר לא היה ברור".⁽¹⁾

מפקדת פיקוד עורפית נשארה במחנה הקבע שלה בעיר נצרת. בפיקוד ~~המרכזי~~ ^{נל"ו} ~~המרכזי~~ ~~המרכזי~~ עוזריהם הבכירים של קציני המטה המתאם והמקצועי.

27. יחידות חטיבת טנקים 7 המשיכו לעלות משך הלילה לקרו רמה"ג כאשר גדוד 71 נע ל-רסט, גד' 82 לסינדיקנה⁽²⁾. הכוונה היתה להחזיק את החטיבה כעתודה לגזרה כולה, "שכן לא ידענו כמובן על העתיד להתרחש ועל פריצת בהיקף כפי שהיה".⁽³⁾
 כמו כן עלה משך הלילה ה-גד"ב מ-בה"ד 9 ופרס בקרו וכן יצאו מפיקוד המרכז 2 "קשתות" משופרות המיועדות לתגבר את מערך ה"קשתות" ב-רמה"ג, וזאת בהתאם לדרישת הפיקוד אל מטכ"ל/אג"מ/מבצעים.

(1) האלוף יצחק חרפי בתיק דותן.

(2) מתוך הרשומים ביומן המבצעים של אג"מ פיקוד הצפון נראה כי גד' 82 יועד לרסט ואלו גד' 71 לסינדיקנה. מחלקת הסטוריה אינה יודעת מי שינה את ההוראה ומדוע.

(3) האלוף יצחק חרפי בתיק דותן.

1. במשך חודש ויותר תוגברו הסורים את מעבכיהם לאורך החזית עם ישראל וצברו כוחות
 למתקפת לחימה ^{במטרה} ^{במטרה} 110. מטרת הסורים הייתה לכבוש את רמת הגולן עד
 לירדן במיתקפת בזק מפתיעה.

2. צה"ל החל לעמוד על תגבור זה בגיחת צילום ב-3 ספט' 73. צה"ל שגה בהערכת
 כוונות הסורים; הטעיה זו חוזקה אף ע"י תקרית ירוט 12 מטוסי קרב סוריים
 ב-13 ספט' 73. הערכת צה"ל הייתה כי המערך הסורי הוא הגנתי משום:-
 א. לאחר תקופת אימונים הסורים חזרו כמנהגם למערך חרום.
 ב. הסורים התכונו להגיב על ירוט 12 מטוסייהם.
 ג. הסורים רצו לאפשר פעילות מחבלים מחודשת בגבולם עם ישראל.

3. רק בסוף ספטמבר ותחילת אוקטובר 1973 גברה ההערכה כי יתכן ופני הסורים לפעולה
 התקפית. גם אלו שהחזיקו בדעה זו חשבו במושגים של פעילות מוגבלת - ימי קרב,
 פשיטות, מחטפים וכיו"ב.

בעוד שמטכ"ל/אמ"ן/מחקר העריך עד ל-5 באוקטובר 73 כי לסורים אין מגמות התקפיות
 הרי שאלוף פיקוד הצפון וה-קמ"ן שלו היו אלו שהעריכו כי "מצפון תיפתח הרעה". (יש לציין 2)
 בתקופה זו חזר אלוף פיקוד הצפון והדגיש כי במערך הסורי גלום פוטנציאל מלחמתי
 התקפי וכי יחסי הכוחות בחזית זו הם לרעת צה"ל.

התראותיו החוזרות ונשנות של אלוף פיקוד הצפון מפני הסכנה הסורית התבססו הן על
 ידיעותיו את התגבור לאורך קו החזית שכלל בין היתר מערך טילי ק"א קדומני וחזק
 ללא תקדים, שהבביל לדעתו את אפשרות ח"א הישראלי לסייע ללחימה בזירה זו. העובדה
 שלצה"ל לא הייתה כל התרעה ממשית מפני אפשרות מיתקפת פתע סורית תרמה אף היא
 להקדרת הערכת המצב של מפקדת פיקוד הצפון.

4. במשך החודש שלפני פרוץ המלחמה נקט פיקוד הצפון במספר צעדים להגברת הכוננות
 ולתגבור כוחותיו לקידום פעילות סורית:-

א. מערך כוחות הפיקוד לאורך החזית הסורית תוגבר. אמנם התגבורים בוצעו ^{לזרימה} ^{לזרימה} ~~ב~~

(1) לאחר תקרית ירוט 13 המטוסים ב-13 ספטמבר 1973.

(2) בתקופת ראש השנה-סוף ספטמבר 1973.

(3) עם גבור החשש לפעללת התקפת סורית החל מראשית אוקטובר 1973.

לקראת פרוץ המלחמה עיקר סד"כ פיקוד הצפון הלוחם ^{ב"ש"ג} בחזית הסורית עמד

על כ-2 חטיבות טנקים ~~במערך~~ חטיבת חי"ר מוקטנת ו-11 סוללות
 ארטילריות.

ב. בוצעו פעולות דחופות לחוספת מכשולים הנסדיים ועיבוריים.

ג. רועננו חכנונים אופרטיביים.

ד. הוצאו הוראות לכוננות נגד תקיפת אויריות.

ה. הוצאו הוראות ארגוניות נוספות, כגון ירידה למקלטים, פינוי גרמים בלתי לוחמים וכיו"ב.

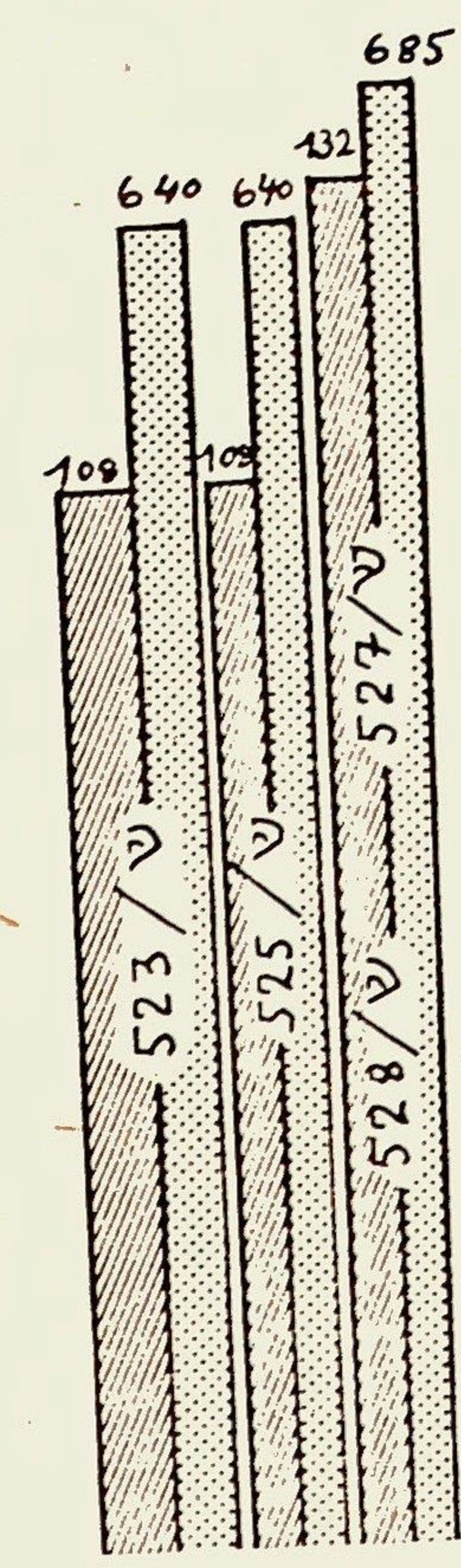
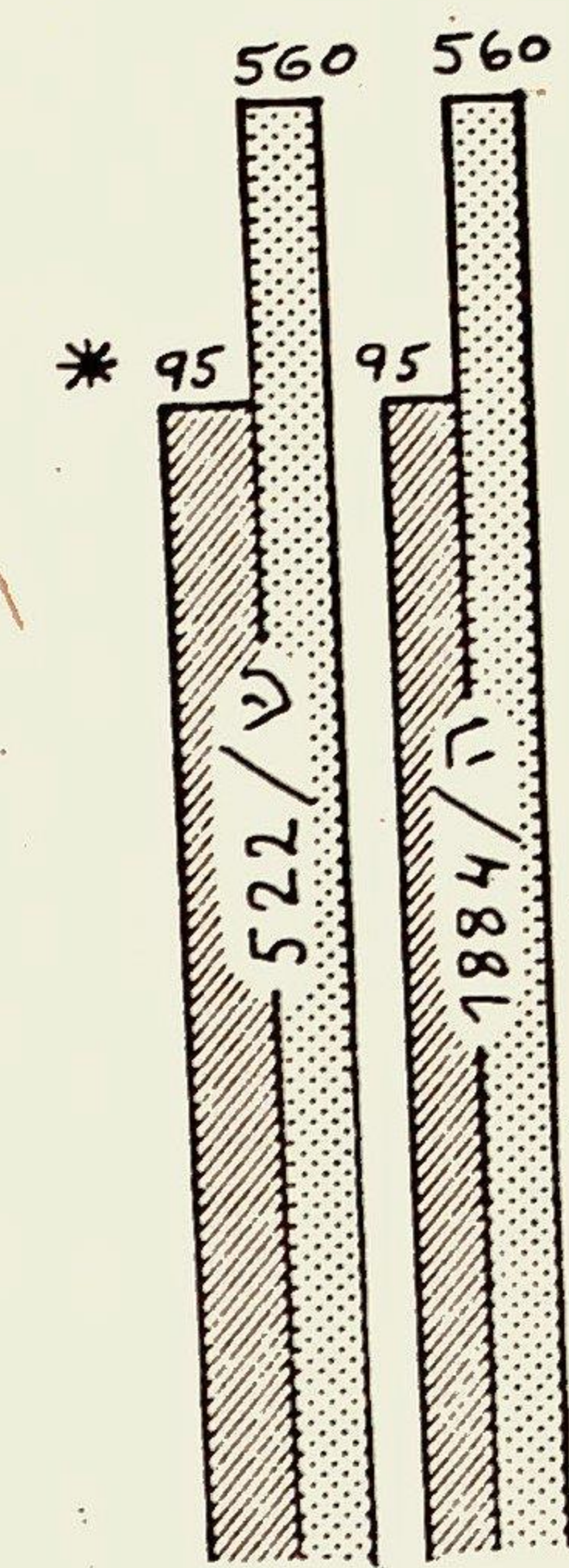
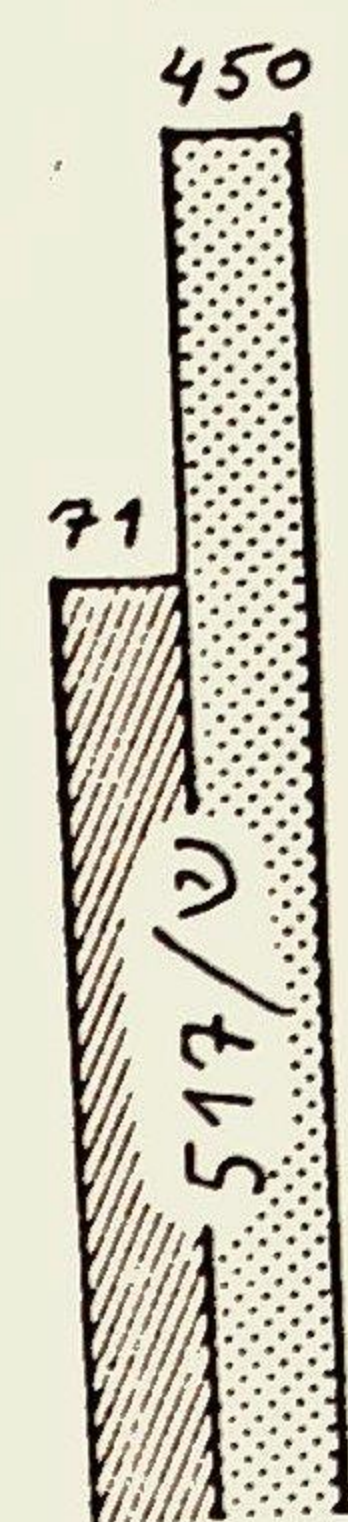
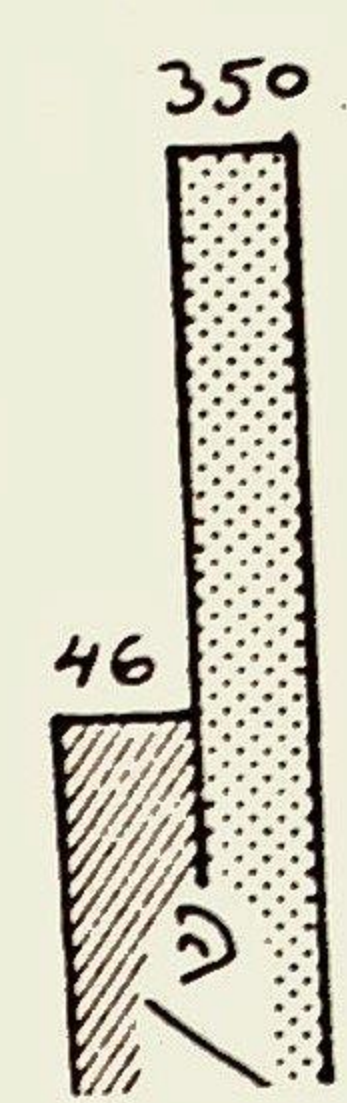
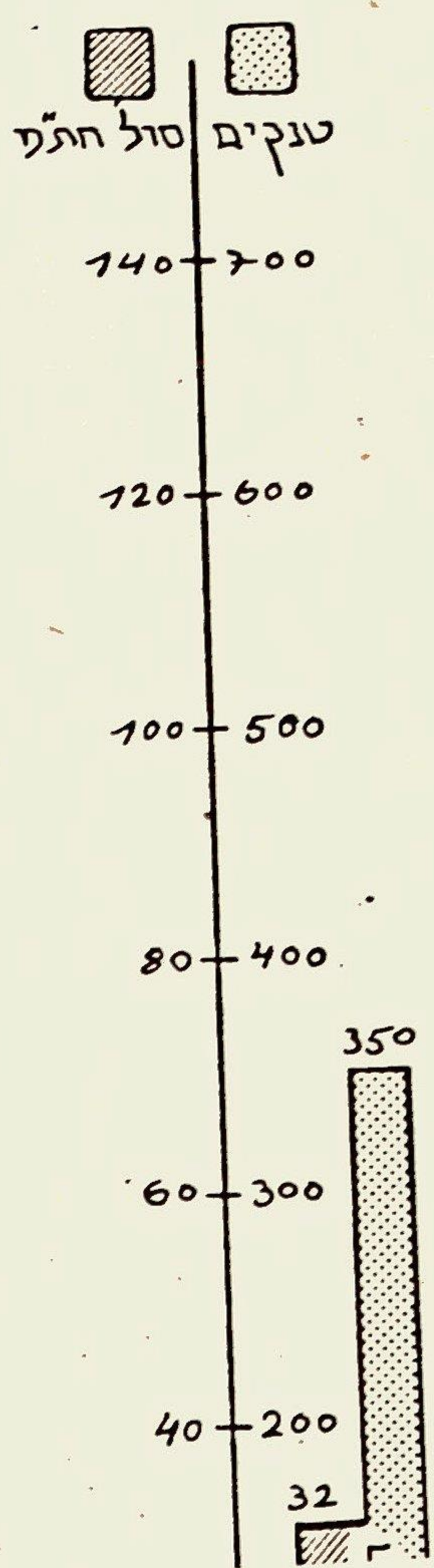
8.5. לסיכום ניתן לומר, כי למרות שהסורים הכינו מערכת צבאית גדולה למיחקפה

לארך גבולם עם ישראל ועובדות אלו **א** נסתרו מעיניה, לא עמדה ישראל על כוננות

סוריה והכנותיה למלחמה כוללת הציגו תלקות בלבד.

קורא לנסיון
הייגי לייג
אזל על ט
ישלח תיגל
שסא ל קנג
הייגי לייג
א - אסני
לשאלה 19
לחוקי 25
בתיגו/זה כסו
סנט במענה!

תגבור טנקים וסוללות חתך סוריים בחזית הגולן
 (הנתונים לפי דוחות פיענה לגיחות הצילום בתקופה 20 אוג' - 5 אוק' 73)

1910
77

ד. האספקה (מזון, תחמושת וכו') לכוחות שבשטח ההערכות תקודם לשטח ההערכות לפני כניסת הכוחות אליו. זאת, על מנת למנוע תנועות ותזוזות בשטח ההערכות כאשר הכוחות כבר נמצאים בו.

ה. במוצבים, בעמדות ובמפקדות שפונרו ע"י הכוחות (אשר נכנסו לשטח ההערכות)

תכויים פעילות שגרתית ע"י:-

(1) הצבת רכב - דמה או רכב מקולקל.

(2) מיקום חיילים מיחידות שרותים.

6. בטחון קשר:-

א. אין לשוחח בטלפון על איזה שהוא מבצע צבאי.

ב. תקויים דממת רדיו, למעט ברשתות הרדיו המיועדות לקליטה בלבד של התראות

מדרג גבוה.

ג. הקשר בזמן הכניסה לשטח ההערכות ובזמן השהיה בו יבוצע ע"י רצים א וטלפון.

ד. קציני הקשר ישלחו באורך רצוף פטרולים לבדיקת קוי הטלפון על מנת לוודא

שאיך עליהם מכשירי האזנה ישראליים.

4

משרד הבטחון
ארביון צה"ל ומערכת הבטחון

סוף הת'ק

5000 (1.70)

28/TK